

CHRISTIAN

eller

Trosvissheten

(skrivet 2004/5)

Roman av Matts Göransson

Förord:

Francoise de Voltaire räknas som en av upplysningstidens mest tongivande filosofer och författare. För ungefär 250 år sedan skrev han romanen Candide eller Optimismen. I sin äventyrsspäckade berättelse kritiserar han indirekt den med honom samtida filosofiska optimismen. Bland annat vände sig Voltaire mot ståndpunkten att det moraliskt och fysiskt onda är nödvändigt för helheten och harmonin. Han delade inte heller åsikten att "vi lever trots allt i den bästa möjliga av alla tänkbara världar".

Voltaires många gånger grovkorniga - och som helhet sett - satiriska roman har två betydelsefulla personer förutom Candide, dels Kunigunda, som blivit Candides käresta, dels filosofen och läraren Pangloss, som får representera den obotliga optimismen. Berättelsen är full av anspelningar på dåtidens viktigaste händelser, människor och böcker. När Candide efter många äventyr världen runt återförenas med sin Kunigunda, avslutas berättelsen med de välkända orden "Nu ägnar vi oss åt att odla vår trädgård".

Ambitionen i romanen om Christian eller Trosvissheten har varit att spegla Voltaires tre huvudpersoner, och deras upplevelser i vår tid. Stora och små uppseendeväckande samtida händelser och människor är invävda i denna nya äventyrliga berättelses handling. Med ett satirgrepp och humor har jag velat belysa det svenska samhället, som många låtsas tro är det bästa av alla tänkbara. Är kärleken mellan kvinna och man det enda som återstår?

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. HUR CHRISTIAN HADE DET OCH VARFÖR (s 1-3)
2. HOS DEN HJÄLPSAMMA SOCIALSEKRETERAREN (s 4-6)
3. PELLE FILOSOF REDER UT BEGREPPEN (s 7-10)
4. ETT BESÖK I EN SKOLKLASS. NÅGRA ANMÄRKNINGSVÄRDA IAKTTAGELSER (s 11-13)
5. LAGBOKEN ÄR TJOCKARE ÄN BIBELN. HOS ADVOKATEN (s 14-17)
6. CHRISTIAN TAPPAR BORT KAROLINA(s 18-21)
7. PÅ VÅRDHEMMET. HOS KAROLINAS MAMMA (s 22-26)
8. CHRISTIANS UPPELVELSER I KYRKAN (s 27-30)
9. DEN MYSTISKE UTELIGGAREN. ERFARENHETERNA I PARKEN (s 31-35)
10. CHRISTIAN OCH KAROLINA GÅR PÅ ETT POLITISKT MÖTE (s 36-39)
11. KAROLINA GÖR PIGDEBUT (s 40-43)
12. VÄRLDEN ÄR EN SCEN. CHRISTIAN SOM TEATERARBETARE (s 44-48)
13. KAROLINA ÄR UTE OCH FLYGER (s 49-54)
14. TERAPI ÄR NÖDVÄNDIGT. SJÄLSLÄKARENS HELANDE KRAFT (s 55-58)
15. BETONG OCH BATONGEN. SAMHÄLLET'S STÖTTEPELARE (s 59-63)
16. HOS DOMAREN. EN MUNTLLIG FÖRBEREDELSE (s 64-68)
17. HUR DET GICK FÖR CHRISTIAN OCH KAROLINA. EN FÖRUTSÄGELSE SLÅR IN (s 69-71)

INTRODUKTION/BAKSIDESTEXT

Christian arbetar som fritidsledare i en stor park mitt i Stockholm. Karolina är mamma till ett av barnen som Christian tar hand om, efter skoldagens slut. En morgon försvinner både Karolinas åttaårige pojke och hennes man, som vill ha skilsmässa. Christian har varit elev på en folkhögskola, där han undervisades i samhällskunskap av Pelle, som eleverna gav det smeksamma namnet Pelle filosof. Pelle övertygade Christian om, att vi lever i Rättvisans, Jämlikhetens och Solidaritetens förlovade land. Därför tror Christian att det blir enkelt att återfinna Karolinas son och reda ut problemen.

På vägen till jobbet brukar Christian träffa Pelle, i en av gångarna ut från tunnelbanan. Numera har Pelle tagit på sig rollen som frivillig uteliggare. På så sätt försöker han förmå de sista uteliggande, viljelösa människorna att ta steget in i samhällsgemenskapen igen. Christian och Karolina blir förälskade, och besöker en socialsekreterare för att få hjälp med att hitta hennes son. Då får Karolina veta att det finns en anonym anmälan mot henne, där hon anklagas för dunkla övergrepp på pojken. Hon misstänker att hennes man ligger bakom de falska påståendena, och blir så skräckslagen att hon bara vill fly. Christian ber Pelle om råd, och därefter besöker han och Karolina en advokat, som Pelle känner. Trots att Christian och Pelle på alla sätt vill hjälpa Karolina, väljer hon att gå under jorden. Medan Christians letar efter Karolina, hamnar han i många av samhällets mörka vrår, innan han återförenas med henne på ett oväntat sätt...

Christian eller Trosvissheten är en nutida parallell berättelse till Françoise de Voltaires satir "Candide eller Optimismen".

Kapitel 1

HUR CHRISTIAN HADE DET OCH VARFÖR

En solig vårdag i maj, kom den här berättelsens huvudperson Christian som vanligt gående förbi tunnelbanans spärrar i morgonrusningen. Han skulle ta sig ut genom en mörk plattklädd gång, upp mot ljuset, på sin väg till arbetet i den närbelägna parken.*

Hans mörka hår var bakåtstruket i en medveten frisyr, och extra långt i nacken. Han hade fyllt fyrtio, men hans släta och slätrakade ansikte hade så vardagliga drag, att flertalet underskattade hans ålder med tio år. Han var välväxt, men otränad, trots sitt arbete som fritidsledare. Humöret var på topp denna dag, eftersom han trivdes med jobbet och sin tillvaro.

Som vanligt satt Christians före detta lärare i samhällskunskap, på en bastmatta i ett prång i den plattklädda gången utanför t-banespärren. Han hette Pelle, och kallades även Pelle filosof av sina elever. Utrymmet där Pelle satt, var precis så stort att det passade mattan, utan att hindra den framrusande folkmassan från att passera.

Pelle såg frisk och välmående ut, hans kläder var hela och rena, men han var lite tunnhårig uppe på hjässan. Det hade han balanserat genom att raka bort håret över öronen.

-God morgon, majjen. Vill du ha en skinksmörgås idag då, undrade Christian och såg menande bort mot den närbelägna butiken.

-Nej tack, käre Christian. Av mina gamla elever begär jag ingenting. Jag har det så bra här. Allt kommer till mig ändå, i rättvisans, jämlikhetens och solidaritetens förlovade land.**

-Jag måste väl någon gång få visa min tacksamhet. För den kunskap du gett mig. Och som övertygat mig att bli den jag är idag.

Denna numera rituella ordväxling hade upprepats ofta, de hundra dagar Pelle filosof suttit i prånget. Han hade frivilligt lämnat sitt hem. Där levde nu hans avundsjuke hustru ensam. Hon missunnade honom lyckan och sinnesfriden han uppnått, i och med hans djupa insikter i hur samhället fungerar.

Christian hade antagits till utbildningen på en skola nära huvudstaden, där Pelle var lärare. Efter gymnasiet visste han inte vad han ville göra, och sökte därför här och där, för att komma in någonstans. Skolan drevs av en av de mest ideella av organisationer. Det var ett fackförbund, vars namn Christian hade sådan respekt för, att det framkallade mycket rättvisa rysningar var gång det nämndes. Pelle filosof förstod tidigt att Christian hörde till de mest lovande studenterna, och slösade flitigt sitt krut på att inviga honom i de till synes snåriga regler och uppförandekoder, som styr den förträffliga fackvärlden.

Christian fick lära av Pelle att grunden till rättvisa, jämlikhet och solidaritet finns inbyggd i människan. Trots det hade vissa individer i samhället lockats av både kort- och långsiktiga vinster, och spekulerat sig till stora förmögenheter. Några få hade till och med försökt, och lyckats bygga sfärer av makt runt ett antal företag som de ägde. Men det var numera små försumbara bubblor i den stora samhällsfloden, som kunde brista när som helst. Så utbredd och så dominerande var den sanna övertygelsen om individens betydelselöshet, och samhällets rätta grunder för välstånd, att enbart mer eller mindre perverterade personer i hemlighet gjorde motstånd.

Christian hade fullföljt sina studier på ett utmärkt uppmärksamt sätt, och rättvist fått ett stort stipendium. Därtill kom vinkar om framtida höga poster inom någon rörelse, delvis tack vare Pelle filosofs tro på honom. Men som så ofta när en människa har det riktigt bra, fanns ingen starkare drift hos Christian att få det

ännu bättre. Därför steg han av karusellen och inte bara nöjde sig med, utan rentav gladde sig åt, att arbeta som fritidsledare.

-Det finns ju knappt några orättvisor kvar i landet, sa Christian, när Pelle försökte få honom på andra tankar.

-Det må så vara, svarade Pelle, men kan du inte arbeta för saken utomlands?

-Nej, jag trivs bra med livet. Här är vi alla sedan länge jämlika.

-Visst det är sant, men det har inte alltid varit så. Någon måste hålla traditionerna levande.

-Det bästa jag kan göra då, är att solidariskt utveckla barnens fritidsaktiviteter, avslutade Christian.

Eftersom rättvisa, jämlikhet och solidaritet uppnåtts i så hög grad i samhället, ville Pelle frivilligt använda sina insikter och sin klokskap. Han fångade upp och stöttade de få utsatta individer, som brukade hålla till i tunnelbanans värme, och delade ut exemplar av de samhällsfilosofiska skrifter han en gång fått tryckta.

Christian hade alltså arbetat några år i parken, inte långt från tunnelbanestationen, där Pelle förnöjd satt och såg människorna skynda förbi. Med den lyckligt lottades leende på läpparna, tog han rulltrappan upp ur underjorden, ut i solskenet. Han promenerade längs en gata som ledde rätt in bland grönskande gräsmattor, blomhav och knoppande träd i parken.

Barnen han hade ansvar för, var lätta att ha att göra med, de få besökande föräldrarna likaså. Särskilt en förälder hade han ett gott öga till, han hade rentav fäst sig lite vid henne. Hon hette Karolina, och var något år äldre än han själv. Det hade varit fel att beskriva henne som lång och blond, med smal midja och fyllig barm, eftersom hon hade många kvaliteter. Bland annat hade hon en spikrak förmåga att analysera känslor och situationer, sådana som ofta uppstod bland barnen. Hon var gift och hade en akademisk examen i ekonomi, som hon använde till att sköta bokföringen i sin makes småbolag. Hon tog ofta pappren med sig, och satt ute i vårsolen ett par timmar, innan hon gick hem med sin åttaårige son. Christian tänkte med välbehag på hennes sociala kompetens, där han gick i solskenet.

När han skyndade fram nedanför en kulle beströdd med vårblommor, såg han Karolina sitta på en grön bänk.

-God morgon. Härligt att se dig. Jag har lite bråttom att öppna på jobbet. Men vi tar väl en fika sedan? Hur mår din son?

Han tvärstannade. Karolina hade inte besvarat hans hälsning som hon brukade, med sitt förtjusande leende, istället satt hon och stirrade i marken. Hon petade i gruset med skospetsen.

-Vad har hänt, undrade han, och fick en ström av ord till svar.

-Du kommer väl ihåg att jag är gift?

-Det är bara du som skulle kunna få mig att glömma det, svarade Christian.

-Flörta inte nu, lyssna. Min man jobbar i finansbranschen. Min pappa jobbade också i samma bransch. Eller rättare sagt: han använde deras tjänster. Ja, han handlade med bilar som behövde finansieras.

-Är det bara sådant du funderar på? Kan vi ta det över en fika?

-Snälla Christian, ge mig lite utrymme. Jag minns när skattemyndigheten kom och skulle granska pappa. Och bara tog alla papper och tvingade honom betala flera miljoner. För att de trodde att han fuskat. Det tog flera år innan domstolen sagt sitt. Pappa gick i konkurs för att de tvingat honom betala innan han var dömd.***

-De måste varit säkra på sin sak. Då är det bra att ta in pengarna. Så de inte flyger sin kos.

-Men de hade fel. För han blev inte dömd! Han friades. Men de som gjort honom detta blev inte dömda. De bara ryckte på axlarna och jobbade vidare med något annat.

-Det är väl bra. Hur skulle annars samhället kunna fungera, om inte tjänstemännen agerade opersonligt och professionellt.

Christian log vänligt, men Karolina rynkade pannan och fortsatte:
-Sedan, efter sista rättegången, lämnade de tillbaka alla hans papper i svarta sopsäckar. Pappa som haft sådan ordning på allt i pärmar. Pärmarna var borta.
Karolina suckade nu och det var uppenbart att hon förberedde en slutsats.
-Där satt han utan företag. Det enda de gav honom var de svarta sopsäckarna. Min man har gjort samma sak.
-Har han gått i konkurs?
-Nej, nej. Det menar jag inte. Jag vill skiljas för att han har varit otrogen. Jag känner mig som om jag låg i en av de där sopsäckarna. Jag har inte varit otrogen. Bara med dig. Nej, inte så heller, nej. Om det var någon jag skulle varit otrogen med är det dig. Han misstänker det säkert, och använder det mot mig.
Christian lyssnade undrande till allt detta, trots att han hört vissa detaljer förr. Det bevisade att han förstått Pelles undervisning i solidaritet, tänkte han.
-Lätt som en plätt, svarade Christian. Även om vi båda längtat efter att vara otrogna tillsammans, så har vi inte varit det. Kanske den största vällusten ligger i att genomföra kärlekens drömmar, bara genom att se in i varandras ögon. Då ligger vi inte illa till. Men jag ska prata med din man.
Karolina skakade på sitt blonda huvud och levererade en klassisk replik:
-Du förstår inte mig!
-Vad är det jag skall förstå då?
-Han, min man alltså, har anmält mig. Inte nog med att han tar med sin sekreterare på utflykter på lunchen på sitt skrivbord. Jag har avslöjat honom. Nu har han anklagat mig för övergrepp på vårt barn, för att försvara sig. Jag vet inte vart de tagit vägen. De är försvunna.
I och med att Karolina sa detta, lade Christian märke till att hon faktiskt var ensam. Det var ju en solskinande förmiddag, så hennes son gick naturligtvis i skolan. Först på eftermiddagen brukade pojken vara i parken, på Christians fritis. Har jag blivit en inbunden filosof som Pelle, funderade Christian och drog på munnen. Eftersom han hade svårt att se några lömska baktankar bakom någonting, sa han tryggt:
-Söta Karolina, allt ordnar sig. Vi lever tack och lov i ett rättvist land. Alla behandlas som jämlikar och ingen kommer undan sanningen. Allt blir uppenbart så fort myndigheterna ser på saken.
-Åh, Christian, jag är så orolig ändå. Kom hem till mig ikväll. Jag tänker bara på att fly.

***

* Gamla t-baneuppgången Nybrogatan, samt Humlegården, Stockholm

** Ett (för vissa) utnött slagord

*** Anspelar på ett känt politiskt skattehaveri

Kapitel 2

HOS DEN HJÄLPSAMMA SOCIALSEKRETERAREN

Christian lyckades övertyga Karolina om att söka hjälp hos det socialkontor hon tillhörde. Som av en lycklig slump fick hon ett brev där hon kallades till ett samtal. Karolinas man hade för länge sedan gått under jorden, och tagit deras åttaårige son med sig. Han hade skaffat sig en postboxadress. Så hon vandrade omkring i den stora tomma våningen alldeles ensam, och visste varken ut eller in. Christian hade passat på att visa sin solidaritet med Karolina, eftersom det aldrig är nyttigt att vara ensam och grubbla. Särskilt inte på nätterna, i en säng av ödsliga dimensioner. Konsekvent solidarisk som han var, erbjöd sig Christian att följa med till det utlovade samtalet på socialkontoret. De lärde sig båda snabbt att den gängse förkortningen var soss.

Morgonen då de skulle till soss vaknade Karolina tidigt. Hon hade haft en så jobbig natt, att Christian måste trösta henne på olika sätt ett flertal gånger innan hon kom till ro i sängen igen.

-Åh, vad håller vi på med, suckade Karolina, när de ätit färdigt.

-Frukost, svarade Christian.

-Efter allt som har hänt känner jag mig värde-lös. Förstår du vad jag menar?

-Kärleken består, sa Christian med nyfunnen övertygelse.

-Nej, det är just det. Ingen har några värden eller värderingar idag, invände Karolina.

-Har jag inte älskat dig rättvist? Med ömsesidigt givande och tagande? Har vi inte jämlikt delat på övertag och underläge? Och blev inte vår gemensamma avslutning innan frukosten ett solidariskt fysiskt fyrverkeri?

Karolina kunde inte låta bli att le med halva munnen.

När de kom till soss blev de inte insläppta. Karolina måste presentera sig i porttelefonen, som satt på väggen i den gediget nybyggda tegelfastigheten med bästa läge i stadsdelen. I receptionen väntade en stadig kille från något vaktbolag. Säkerheten för medborgarna var alltså väl utbyggd, konstaterade Christian gillande.

-Vem är du? Frågade vaktaren bryskt och tittade på Christian.

-Det är min advokat, påstod Karolina.

Sedan blev vakten tvungen att ringa socialsekreteraren. Medan han flera gånger gav dem forskande blickar, frågade han om det var okej med Christians närvaro. Det var ju en person för mycket.

Socialsekreteraren kom nerför spiraltrappan, som hade ett elegant rostfritt räcke, och mötte dem med öppen framsträckt hand. Hon var vältränad som vaktaren med muskulösa vader, fast bak och platt mage. Hon bar kort kjol och gick i högklackat för att visa benen. Men det trista ansiktets gråa drag hade hon inte gjort något åt.

-Välkomna, sa hon med ett yrkesmässigt småleende och fortsatte:

-Du förstår, Karolina, du kan inte ta med dig någon hit. Det är ett personligt samtal. Jag beklagar.

-Men det är min advokat.

Socialsekreterarens blick frös.

-Varför behöver du en advokat, undrade hon rappt.

-Det ska väl ni svara på, returnerade Karolina lent.

-Välkomna att följa med mig. Jag har bokat ett rum. Nu vill jag prata med Karolina först. Du får vänta här ute så länge, sa socialsekreteraren till Christian, när de med hissen kommit till sammanträdesrummet. Därinne gjorde de fräscha björkmöblerna runt det ovala bordet ett sakligt intryck.

När de blivit ensamma placerade socialsekreteraren Karolina i en karmstol, med fast rakt och kort ryggstöd, och satte sig själv i en ordförandestol med hög rörlig rygg och tippbart säte. Den stolen kunde tillfredsställa alla önskemål om bekvämlighet, eller bara anpassa den sittandes ställning till situationen.

-Vi har fått in en anmälan, började socialsekreteraren. En anmälan om övergrepp på din son.*

-Oh, var är han? Hur har han det?

-Han är trygg just nu.

-Varför får jag inte träffa honom?

-Det är det som anmälan handlar om.

-Vem har gjort det? Är det min man? Vem har sagt något om mig?

-Det var en anonym anmälan.

-Har någon ringt hit. Och sagt att jag gjort något som jag inte gjort. Och ni vet inte vem det är? Karolina darrade på händerna.

-En anonym anmälan måste få vara anonym. Det ligger i sakens natur, förklarade socialsekreteraren. Hur skulle rättstryggheten annars kännas trygg, för de som hör av sig?

-Då kan ju vem som helst ringa hit, och säga vad som helst om vem som helst! I vilket syfte som helst!

Socialsekreteraren ändrade sittläge från bakåtlutat till rakryggat, innan hon spände ut bröstet och sa:

-Just det är meningen med anonymiteten. De som ringer litar på vår bedömning. Självklart är det så, att du också ska kunna lita på oss.

-Men jag har inte gjort något. Mot min son.

-Det vet inte jag. Socialsekreteraren återtog sin bakåtlutade position med händerna i knät.

-Men om min man eller någon han känner ringt? För att vi har en kris just nu.

-Som jag sa, vi gör vår bedömning. Det finns inte många som gör en anonym anmälan, utan att det finns en verklighetsbakgrund. De avslöjar vi snart.

Karolina började storgråta och reste sig. Hon sprang ut ur konferensrummet och kastade sig i famnen på Christian, som blev överrumplad.

-Du måste hjälpa mig. De har tagit min son. Han sitter i källaren här. För att jag gjort något mot honom. Säker någon i en anmälan. Jag vet inte vem.

Socialsekreteraren bevittnade detta utbrott lutad mot dörrposten till sammanträdesrummet med armarna i kors.

-Hjälp mig, Christian. Jag vet inte vad jag ska göra.

-Karolina, du behöver inte vara orolig. Vi har världens största och bästa offentliga sektor, per innevånare räknat. De vet hur man skiljer fåren och getterna åt, hur man ser skillnad på sant och falskt! Vi lever faktiskt i rättvisans, jämlikhetens och solidaritetens förlovade land.

Christian upprepade sin lärare Pelle filosofers vackra visdomsord. Socialsekreteraren nickade instämmande. Karolina lugnade ner sig i Christians famn, och så gick de gemensamt in och satte sig runt bordet.

-Var är han, min son, undrade Karolina.

-Han är omhändertagen. På bästa sätt.

Karolina fick tårar i ögonen.

-Det är min man som gjort det här. Han vill hämnas på mig. För att jag upptäckte att han tar med sin sekreterare på utflykter på sitt skrivbord på luncherna. Och kallar det för intern representation.

-Han deltar inte i utredningen, svarade socialsekreteraren. Barnets behov kommer i första hand. Den psykolog vi kopplat in, har träffat er son i familjehemmet flera gånger, och gjort en skattning av hans berättelser. För att vi ska få reda på vad som hänt.

-Vad är det som hänt då?

-Det kan jag inte säga. Men barnets berättelser blir bara mer och mer trovärdiga, om han i lugn och ro får träffa någon som byggt upp ett förtroende hos honom.

-Sitter min son i förhör hos främmande människor?

-Det är en väldigt kompetent utredare som träffat honom flera gånger, sedan vi påbörjade ärendet. Vi gör allt för barnets bästa.

Karolina grät igen. Christian klappade om henne och försökte förklara socialsekreterarens budskap.

-Hon menar att om du inte har något att dölja, är det bara bra att allt blir utrett på bästa sätt på en gång.

-Han längtar säkert efter mig och är rädd!

-Lyssna på din advokat, det är klokt, påpekade socialsekreteraren och sträckte lite på överkroppen i den gungiga ordförandestolen. Christian lade med viss beundran märke till, att formerna på hennes två bröst definitivt inte avslöjade, om hon själv ammat eller inte. Hon kanske inte ens hade egna barn.

-Tack för att ni kunde komma, sa socialsekreteraren oväntat och reste sig, drog kjolen neråt och gick före med högklackade korta tramp mot hissen. Skinkmuskulerna spändes medvetet åt höger och vänster. Hon nöjde sig med att öppna hissdörren och säga adjö där.

Vakten i entrén nickade nu åt dem med en avslappnad min, samtidigt som han tryckte på låset så dörren gick att öppna.

På vägen ut från soss undrade Karolina varför hon kallats dit över huvud taget.

-Ah, de har sina rutiner, sa Christian. De är väl utvecklade, kanske världens bästa. Vi betalar ju solidariskt för det, eller hur? Visste du förresten att vårt land har den äldsta folkbokföringen i världen? Vilken guldgruva för forskarna som sysslar med samhällsutveckling. Och för släktforskarna! Myndigheterna vet vad de gör, var lugn för det.

-Jag behöver en riktig advokat, mumlade Karolina.

***

* Är det rätt att privatpersoner kan ange varandra falskt och anonymt till myndigheter, utan konsekvenser?

Kapitel 3

PELLE FILOSOF REDER UT BEGREPPEN

Christian hade bott hemma hos Karolina den senaste tiden, och tröstat henne på nätterna, ofta flera gånger per natt, när hon var sömlös i sin ödsligt stora säng. Därför hade han inte passerat Pelle i tunnelbanans uppgång, så en morgon beslöt han sig för att gå dit ändå för att träffa honom.

Pelle satt där som vanligt i sitt prång. Han pratade glatt med en rikskänd fackgubbe som han antagligen kände från sin tid som lärare. De skrattade gott åt något och sedan försvann kändisen just då Christian närmade sig. Upprymd förklarade Pelle:

-Så fantastiskt! Jag tror nästan att om jag sitter här tillräckligt länge, kommer alla människor i hela landet förr eller senare förbi. Vet du vem det där var?

-Jag känner igen honom från frukostteve. Han kommenterar veckans viktigaste nyheter på fredagarna.*

-Just det. Är det inte fantastiskt. Först var han fackledare, sedan blev han chef för vägverket eller något sådant. En gång var han själv ute och rullade på vägarna, när han var olycklig som människa. Han straffade sig, genom att dricka sprit och köra bil. Då åkte han dit för rattfylla och förlorade sin position. Men tro inte att han blev sviken i sin svåra stund. Då hjälpte hans vänner honom solidariskt att komma på fötter igen. De ordnade så han fick göra något som han är bra på. Nämligen att ha kloka åsikter i teve om vad som händer i samhället idag.

-Du är den sannaste humanist jag känner, sa Christian. Jag håller med dig. Inget är vad det ser ut att vara. Ingen kan genomskåda det som du. Jag är tacksam att du smittade mig med din starka tro.

De klappade om varandra och Christian sa:

-Från det ena till det andra: Kan du göra mig en tjänst?

-Självklart.

-Karolina, min vän, har också en olycklig stund i livet just nu. Kan vi prata om saken någonstans?

De bestämde att de skulle ses utanför spärrarna till tunnelbanan mot kvällen samma dag.

Karolina blev glad åt Christians initiativ, men eftersom hon betraktade sin situation som hopplös, behövde han trösta henne ett flertal gånger, innan de gav sig iväg.

Vid halv fem träffade de Pelle som betalade kontant för att åka inåt stan. Christian drog sitt kort så de plankningssäkra glasskivorna i tunnelbanans spärr gled åt sidan. Karolina tog rygg på honom och smet snabbt in för att slippa betala. Hon hade glömt plänboken och ville inte be Christian om pengar. Pelle skrattade åt henne. På vägen ner i rultrappan sa han:

-Det är väl tur att det finns små, små brister i rättvisans, jämlikhetens och solidaritetens förlovade land.

-Vad menar du? Frågade Karolina vasst, eftersom hon anade personlig kritik.

-Jo, de här automatiska spärrarna, som kostat åtskilliga miljoner, ersatte de förra som ansågs lätta att komma förbi. Och så plankar folk lika mycket nu. På annat sätt.

-Vilket vansinnigt slöseri att byta spärrarna då, påpekade Karolina.

-Göra rätt för sig, det bör man, tyckte Christian och kramade hennes hand.

-Tänk efter, sa Pelle. Först och främst visar detta på befolkningens kreativitet. De löser nya problem när de uppkommer. Det bådär gott för landet och framtiden. Visst är det viktigt att göra rätt för sig. Men det är inte det viktigaste idag. Bättre är att de som känner sig svaga för stunden, kan lösa sina problem

med kontanter, eller vad det nu kan vara. I en polisstat skulle inte den här självpåtagna friskvården kunna förekomma.

Karolina blev på gott humör för att Pelle rättfärdigat henne. Fast på fel sätt, tänkte hon.

Snart var de framme och gick upp ur underjorden och in på en mörk krog nära rådhuset. Där satt flera advokater med sina klienter vid olika bord och förhandlade. Det skulle inte ha gått att se vem som var vem, om inte de sprängfyllda dokumentportföljerna tätt invid fotknölnarna talat sitt tydliga språk. Klienterna berättade och advokaterna skrattade.

Pelle nickade diskret igenkännande åt ett par av dem. De slog sig ner i ett avskilt hörn, och Karolina började genast förhöra Pelle om hans bakgrund, eftersom hon var angelägen om att få veta, vem hon hade att göra med.

-När jag var liten, började Pelle med glimten i ögat, när jag var liten kunde min pappa halvt slå ihjäl mig om han ville. Nu för tiden kan man inte kalla en snorunge för snorunge, utan att åka fast för hets mot folkgrupp. Det är en strålande utveckling det!

-Är du så här äkta, undrade Karolina, eller har du bara humoristisk distans till livet och samhället?

-Både och, skrattade Pelle, både och. Ser du, det är underbart att vi lämnat antingen-eller samhället, som fanns när jag var liten. Antingen var du fattig, eller så var du rik, antingen överklass eller underklass.

-Det låter som att äta kakan och samtidigt ha den kvar, raljerade Karolina som började fatta tycke för Pelle.

-Vad jag vill berätta, sa Pelle, är att jag föddes exakt mitt i landet, i en liten by som haft många utvandrare. Min generation blev istället inrikes utvandrare. Vi behövde inte hungra och flytta utomlands, utan flyttade inom landet för att bygga rättvisans, jämlikhetens och solidaritetens förlovade land. Och vi lyckades!

Karolina knuckte på nacken medan hon begrundade vad Pelle sagt:

-Själv har jag växt upp på ön, utanför huvudstaden. I en villa med sjötomt och egen brygga.** Mamma var hemma. Pappa arbetade snällt. Jag gick på handels och gifte mig bra. Men nu är allt borta: Sjötomten, pappa som tog livet av sig för att han gick i konkurs, och mamma som sitter på vårdhemmet. Min man och mitt barn har också försvunnit.

-Något har du väl kvar, invände Christian och betraktade henne beundrande uppifrån och ner.

Karolina ruskade lätt på huvudet, en blond lock kom i vägen för ena ögat. Hon strök bort den med ett pekfinger och gav Christian en irriterad blick. Pelle berättade vidare.

-Min far plöjde åkern och var nöjd med det. Men han tillät mig plöja igenom vilka böcker jag ville. Och så lämnade jag byn, och hann aldrig tillbaka förrän till föräldrarnas gemensamma begravning. De höll alltid ihop. Ladugården brann ner och de envisades med att få ut alla djuren, innan de själva brann inne, under taket som rasade.

-Jag förstår mer och mer varför du var min bästa lärare, sa Christian. Första lektionen jag hade dig minns jag så väl. Efter en lång beskrivning av hur folkets förkämpar styrt landet under många långa år, trots alla orättvisa attacker och beskyllningar om fusk och mygel, sa du: För vem är en lögn en lögn? Jag blev stum av beundran för din verklighetsanalys. Dina ord övertygade mig så starkt, att jag insåg som i en uppenbarelse, att det inte finns något annat korrekt politiskt synsätt.

-Pelle verkar vara inspirerad av den långlivade lögnlingvisten som var partiledare då, sa Karolina sarkastiskt. Varken hans tankar eller kroppshållning var särskilt raka.***

-Om jag inte kände dig så väl Karolina, skulle jag tro att du menar allvar, sa Christian.

-Åh, Christian du skulle växt upp på ön, muhlade Karolina. Vi kunde ha legat bakåtlutade på vår egen brygga, hållit handen och glömt alla andra band till tillvaron.

-Om det inte varit för att din pappa gick i konkurs, och sjötomten försvann, om det inte varit för att din man hade små utvikta luncher på sitt skrivbord med sekreteraren, om det inte varit för att din son försvunnit, då hade du aldrig blivit kär i mig!

Karolina brast ut i ett klingande gapskratt och smekte Christian, som i sin tur rörde vid Pelles arm och förklarade allvarligt:

-Min lärare skulle sagt: Är det inte rättvist att vi funnit varandra? Vi förtjänar det, eftersom våra respektive lidanden gjort oss jämlika så till den grad, att vi kan leva väl i samhället, och älska varandra solidariskt.

-På vilket sätt skulle vi vara lika lidande, invände Karolina. Du har inte fallit, du har stigit och än mer har Pelle stigit, och fallit.

-Du ser i syne, svarade Pelle. Jag gjorde mina år på folkhögskolan samtidigt som jag hjälpte partiet fullkomliga sitt program. Min hustru, som jag träffade som lärarkollega, var mitt stöd. Barnen uppfostrade vi i gemensam anda. Men till slut kom vi två i vårt äktenskap till vägens ände, på samma gång som partiprogrammet fullbordades. Vi upptäckte att rättvisans, jämlikhetens och solidaritetens samhälle kommit så nära det perfekta, att bara små justeringar återstod.

Pelle såg sig omkring innan han fortsatte:

-Jag blev alltså arbetslös som idéspidare på skolan och i partiet. Därför tog jag emot en generös förtidspension, istället för att bli landshövding. Min hustru kände trots allt att hon inte förverkligat sig själv. Vi beslöt oss gemensamt för att skiljas. Hon ansåg att det bara var jag som uppnått mina mål. Så nu är jag frivilligt och solidariskt uteliggare, för att komma i kontakt med de få, som trots vårt förlovade land ändå väljer utanförskapet. Jag måste helt enkelt hjälpa de, som inte vågar eller vill krypa in i den varma famn samhället erbjuder. Med mina kontakter kan jag åtminstone räcka dem en hand.

Det mesta av vad Pelle berättat kände Christian till. Därför hade han lite tankspritt lekt med Karolinas knä under bordet. Han hade nog aldrig berättat om sin egen bakgrund för Pelle, men nu verkade det vara rätt tillfälle:

-Min pappa var metallarbetare, i en fabrik söder om staden. Han svarvade, fräste, borrarade och slipade. Mamma jobbade på en kemtvätt. Jag fick inte den nya cykel jag ville ha som femåring. Kompisarna retade mig för min begagnade hoj, bara för att mina föräldrar var praktiska. Det förstod jag senare. Kompisarnas nya cyklar såg ju lika skruttiga ut som min efter ett par månader. Och när morsan köpte en jacka som liknade ett känt märke blev jag retad igen. Mest komiskt var det, när jag inte fick vara med i fotbollslaget på en match, för att jag hade fel ränder på strumporna. Trots att jag brukade göra mål. Pappa hade lånat ett par strumpor, för att de som klubben sålde var svindyra. Lagledaren satte mig på bänken, men jag respekterar min pappa för att han stannade kvar med mig, fastän jag ville gå hem med en gång.

-Vilket lidande, sa Karolina och kramade hans hand under bordet.

-Nej, det var det inte. Först när jag begrep hur fel mina kompisar hade, hur fel lagledaren uppförde sig, då började jag lida med dem.

-Hej kom och hjälp, utbrast Karolina. Vore det inte för att jag gillar hur du ger mig frukost i sängen, skulle jag dumpa dig nu.

-Där ser du, sa Christian, du förstärker bara min övertygelse. Så jag ramlade ur skolan med dåliga betyg, för att mina kompisar var jobbiga och mobbiga. Men när jag kom in på folkhögskolan visste jag att jag var på rätt väg. Tack vare att jag träffade Pelle.

-Du har med andra ord inte någonsin lidit, smålog Karolina.

-Ända till dess Pelle hjälpte mig att se sanningen, led jag kanske, sa Christian. Uppriktigt sagt minns jag inte mina negativa känslor från förr. Men jag kommer

ihåg att morsans bilder av berömda konstverk på vår köksvägg höll min fantasi vid liv.

Karolina analyserade tyst och snabbt Pelles och Christians berättelser, och drog en slutsats:

-En sak har jag förstått att vi har gemensamt alla tre: Vi har inga syskon någon av oss, eller hur?

Både Pelle och Christian nickade med viss förvåning. Sedan satte Karolina ett tyst finger mot sina läppar, tog bort det och sa:

-Jag glömde bort, nej jag ville inte oroa dig, Christian, eftersom vi skulle träffa Pelle. Men jag fick ett brev idag från soss. De skrev att de tänkte omhänderta min son. Om han nu inte kan vara trygg hos mig, trodde jag åtminstone att han skulle få vara var otrygg hos sin pappa.

-Då måste du ha en advokat, sa Pelle. Bara för formens skull. Allt reder sig bara en gedigen utredning blir gjord.

-Trots att jag uppskattar dig, svarade Karolina, trots det kan jag inte skratta åt din trosvisshet.

-Pelle vill dig allt gott, sa Christian. Samhället vilar ju på det genuina urberget, bokstavligt talat.

-Jag vill inte veta mer, mina öron är stängda. Var finns drömmarna?

Karolina ryste och såg vilsen ut. Pelle log tröstande:

-Det var med avsikt vi gick hit. Här häckar många jurister jag känner. De förhandlar med sina klienter. Ser du någon som verkar vettig, skall jag presentera dig. Det kostar inget, eftersom de sitter här på betald tid.

-Då väljer jag den där, sa Karolina och nickade mot en man vid ett fönsterbord. Hans leende går ihop med hans oljiga hår på ett pålitligt sätt. Smidighet är en sak i rättssalen, men det viktigaste verkar vara, att domaren inte får grepp om den anklagade. Det brukade min far säga.

-Nu smädar du en hel yrkesgrupp, sa Pelle och hytte mångtydigt med pekfingeret.

Christian blev förvånad när Pelle och Karolina tog varandra i hand i samförstånd, när de reste sig för att gå till den utvalde advokatens bord. Efter att ha hälsat på dem sa advokaten:

-Jag har ingen debiterbar tid före nästa månad. Alla dygnets tjugofyra timmar är in-tecknade fram till dess.

-Är du så hårt trängd av ett viktigt mål, så Karolina måste vänta? undrade Pelle.

-Nej, jag har redan gjort jobbet. Men du vet hur det är med de usla arvodena från tingsrätten. Då jobbar man med mindre motivation. Det går långsammare. Men även rättens ordförande brukar komma ihåg att dygnet bara har tjugofyra timmar.

Karolina redogjorde snabbt för sina problem och fick en vänlig klapp på axeln, och den professionella bedömningen att situationen inte var hopplös. Hon tänkte att det måste vara en klarsynt jurist, just en sådan hon behövde, som kunde ge den prognosen utan vidare. Utmattad gick hon före Pelle och Christian till tunnelbanan. De sa inte mycket mer till varandra under resan hem.

***

* Kan det vara en känd f d facklig ledare?

** Lidingö utanför Stockholm

*** Detta måste anspela på en välbekant f d partiledare!

Kapitel 4

**ETT BESÖK I EN SKOLKLASS
NÅGRA ANMÄRKNINGSVÄRDA IAKTTAGELSER**

Karolina hade inte träffat sin son på flera veckor. Hon suktade efter minsta livstecken. Christian tyckte att hon kunde gå till sonens klassrum för att få kontakt, men det vågade inte Karolina. Det förstod inte Christian. Även om pojken slutat på fritis där Christian jobbade, hade han kanske inte flyttat eller slutat i skolan, resonerade Christian.

Eftersom Karolina inte ville utsätta sig för flera myndighetsprövningar, vilket Christian betraktade som en absurd syn på saken, eftersom hon ville ligga lågt, erbjöd han sig att se vad han kunde åstadkomma. Han beslöt sig för att gå till skolan och hämta fritisgruppen som vanligt, men i mycket god tid före sista lektionens slut, innan Karolinas pojke hunnit försvinna.

Christian kände klassläraren ganska väl, därför gjorde denne ingen sur min, när Christian kom in genom dubbeldörrarna och stängde bakom sig. Rummens ansenliga takhöjd, plus de överdimensionerade dörrarna, verkade vara uttänkta för att eleverna skulle känna sig små och kunskapsstörstande. Han drog på munnen och tänkte att redan då, för mer än hundra år sedan när skolan byggdes, fanns det rätta tendenser, fast i ett avskryvart auktoritärt sammanhang.

Han hälsade kollegialt på klassläraren, som var en smal karl i trettioårsåldern. Under läsåret hade till och med en viss förtrolighet utvecklats mellan dem, tack vare att de löst en eller annan pedagogisk knut tillsammans.

Barnen satt och skrev. Bänkarna stod en och en i raka rader, isolerade som små öar, men ändå sammanhållna i kollektiv uniformitet. Plötsligt var det något ljud, vars källa Christian inte kunde identifiera, som fick barnen att se upp rakt fram, och stelna till ett par korta sekunder. Med fascination betraktade Christian den socialrealistiska propagandabild som då uppstod. Det såg ut som en målning som det inte behövdes någon talang för att utföra, men med ett budskap som skulle få beröm av de klartänkta.* En rysning for genom kroppen på Christian. Klassläraren väste i Christians öra:

-Varje gång jag ser ut över raderna, när ungarna arbetar självständigt, tänker jag: vilken tur att du inte behöver bli lönsam, lille vän. Individerna har äntligen funnit sig till rätta med att han eller hon aldrig kan betyda mer än kollektivet. Hur skulle annars samhället kunna fungera?

Där borta, näst längst bak till höger, satt Karolinas pojke. Han verkade vara färdig med sin uppgift, och Christian passade på att fråga läraren hur det gick för honom.

-Han är begåvad och blir ofta färdig först. Innan eleverna får jobba vidare i extraboken, måste de hjälpa till, så alla är klara med grundkursen. Han är inte särskilt förtjust i det, utan stirrar hellre ut genom fönstret. Jag måste erkänna att jag har svårt att lära honom praktisk solidaritet. Men det kommer. Stort är att tänka fritt. Större är att tänka rätt.

-Hm, sa Christian, jag känner igen det där, från universitetet. Är inte att tänka rätt något väldigt relativt?

-Just det, nickade klassläraren belåtet. Antingen har man rätt eller fel värderingar. Så har jag tagit det till mitt hjärta.

Ett av barnen, en pojke, reste sig för att vässa blyertspennan. Som av en händelse fanns plötsligt ett ben utsträckt i gången där han skulle fram. Pojken stöp och pennan bröts itu, när handen som krampaktigt höll den slog i golvet. Han tog sig långsamt upp på alla fyra, samtidigt som ljudnivån i klassrummet ökade från susning till fniss, och därefter kom ett blandat oväsen av skratt och jubel i största allmänhet.

-Hsss, fräste läraren och platsade barnen med blicken. Vem var det? krävde han att få veta.

Ingen svarade. Knappnålstystnaden i rummet kändes snabbt besvärande.

-Var det du? sa läraren och pekade med handflatan, som polisen gör, på en av de teoretiskt tänkbara gärningsmännen.

-Nej, fick han till svar, men frågade vidare: var det du, var det du?

När klassläraren kom till den sista av de som över huvud taget kunde tänkas vara skyldiga, en för sin ålder lång flicka med två prydliga flätor, utbrast han:

-Då måste det alltså vara du! och ställde flickan bokstavligen mot väggen.

Flickan ruskade på huvudet så flätorna snodde över ansiktet och förklarade att hon inte ens sett vad som hänt. Hon höll ju på med att avsluta en mening i sin bok. Christian hostade diskret.

-Du ska skriva på tavlan, beordrade läraren flickan som hukade mot väggen, du ska skriva femtio gånger "det är fullt att sätta krokben för en kamrat".

Lydigt började hon i tavlans vänstra övre hörn, som hon nådde med hjälp av en stol. Övriga barn arbetade vidare med återtagen koncentration.

-Hm, sa Christian i närheten av klasslärarens öra, det där var kanske inte helt rättvist. Det var knappast hon som var skyldig.

-Nej, fick han till svar. Men det lär barnen att ta konsekvenserna av sina handlingar. Tänk så illa den ligger till som verkligen gjorde det. Kamraterna låter inte den skyldige slippa undan. En praktisk illustration i rättvisa, således.

-Men en flicka gör ju knappast något, mot en pojke som är stor och stark. Hon tar inte den risken.

-Ha, ha! väste läraren. Jag tackar dig för den didaktiska möjlighet du ger mig med dina invändningar. Den absoluta jämlikheten som vi teoretiskt uppnått ute i samhället skulle raderas, om vi inte här i skolan behandlade pojkar och flickor lika. Jag kan inte låta henne komma undan för att hon är flicka, eller hur?

Christian kom att tänka på hur hans lärare Pelle resonerade. Men här var det något som inte stämde, så han fortsatte kritiskt:

-Det är osolidariskt av alla de andra barnen att medvetet låta en oskyldig ta straffet, jag menar ansvaret. Alltså lär de sig nu att vara osolidariska!

-Först, Christian, ber jag dig observera, att jag inte stod fast vid mitt påstående att hon är skyldig. Jag bad henne skriva att "Det är fullt att sätta krokben för en kamrat". Jag skulle kunnat säga åt hela klassen att skriva samma sak i sina böcker. Men det var inte hela klassen som var ansvarig. Som det nu blev, upplever barnen det solidariska i, att en av de oskyldiga får representera idén om, att det är fel att bete sig illa mot någon i kollektivet. För benfällningen är en osolidarisk handling mot gruppen!

Christian hostade till. En slurk av yoghurt som han åt till frukost åkte upp mot munnen, men han lyckades kvickt svälja tre gånger, för att undkomma den magsyrerika smaken.

-Det var länge sedan jag studerade pedagogik, märker jag. Helt klart har jag glömt skillnaden mellan teori och praktik.

Därefter fick Christian möjlighet att se Karolinas pojke på lite närmare håll. Han hade dittills hållit sig tyst och varit flitigt upptagen med sina uppgifter, utan att nämnvärt reagera på fällningen mellan bänkraderna.

-Avsluta nu under två minuter det ni skriver. Lägg sedan ner böckerna i bänkarna och se rakt fram, uppmanade läraren sina elever.

Christian tittade ut genom de höga fönstren. Husfasaden mittemot skymde himlen helt. Men lutade han sig fram mot glaset såg han en strimma blått. Långt där borta, bakom den här dagens ljusblå atmosfär, finns bara rymdens totala svärta, tänkte han. Ett tomrum, med stjärnor och planeter lika nära varandra, som två utslängda sandkorn på klassrumsgolvet. Och så den absoluta kylan, nästan minus trehundra grader.

Sedan funderade han på Karolina. Det var nog hon som orsakat hans splittring i utomjordiska tankar. Längre kom han inte förrän läraren började undervisningen:

-Vilket är bäst, att leva i ett fascistiskt eller ett kommunistiskt samhälle?

Karolinas pojke fick svara:

-Det bästa samhället är ett rättvist samhälle.

-Bra. Vad kännetecknar ett rättvist samhälle?

-Att alla behandlas lika, svarade flickan som nyss fyllt tavlan med bokstäver. Alla ska behandlas lika oavsett vilket parti de röstar på. Det är demokrati.

-Bra sagt. Men jag hör att du förväxlat några svåra begrepp. Partitillhörighet har inget med rättvis behandling av medborgarna att göra.

Som tur är, tänkte Christian, märker ungarna inte de små naggen i kanten på samhällskristallen. Han ruskade på huvudet åt sina poetiska formuleringar. Karolina har fått mig förälskad, rubbad, galen, överdrev han. Han som innerst inne alltid varit en positivt inställd, positivt självkontrollerad person, enligt egen uppfattning.

-Kan ni ge exempel på vad som är rättvisa mellan medborgarna? Mellan könen, man och kvinna? fortsatte läraren.

Då räckte Karolinas pojke upp handen igen och sa:

-I en vårdnadstvist skall pappor och mammor behandlas lika. Mammorna är inte svaga. Det tror en del. Därför får papporna stryk. Det gillar inte jag.

Christian blev tvungen att sätta sig ner. Han skrattade så våldsamt inombords att inget annat hjälpte för att dölja det för barnen. Bortglömda var de magsyrliga uppstötningarna och den ljusblå himmelsflik han sett ett ögonblick. Kvar fanns intrycket av en uppriktigt levande pojke, som försökte fatta galoppen, lite likt Christian själv.

När det ringde ut tog Christian med sig barnen som skulle till fritis. Utanför den välvda skolporten väntade inte oväntat Karolinas pojkes pappa i en stor mörk blank bil. Pojken klev själv in i baksätet. Christian hade misslyckat med sitt uppdrag att få kontakt med honom. Men det fanns två saker han kunde berätta för Karolina: Dels att pojken uppenbarligen var frisk, dels att soss inte omhändertagit honom. Christian undrade vad han skulle råda Karolina till, när hon besökte advokaten.

***

* En (av vissa) berömd målning, med elever i ett klassrum

Kapitel 5

**LAGBOKEN ÄR TJOCKARE ÄN BIBELN
HOS ADVOKATEN**

Medan Christian och Karolina gick förbi det tornförsedda polishuset och vek in på en tvärgata, på väg till advokatens kontor, näst högst upp i en sekelskiftesfastighet, sa hon:

-Det som ligger framför ögonen är svårast att upptäcka.

-Det var väl inte svårt att hitta hit.

-Antingen är du bara naiv, eller så går det inte att filosofera med dig. Tror du alla advokater är hederliga?

-Pelle brukar säga att a priori är överlägset a posteriori. Man bör hellre förutsätta att något är gott, än att dra slutsatsen att det var gott i efterhand.

Karolina stannade upp i porten till advokatens hus, stampade med skon i trottoaren så den halvhöga klacken vinglade till, och nästan gick av. Hon sa ilsket:

-Vilken tur att vi åtminstone klarar av att äta frukost tillsammans!

Christian kände sig hastigt illa berörd. Som väl var försvann känslan snabbt, och han tänkte att detta var mystiskt. Han brukade aldrig känna sig underlägsen, eller tvivla på sig själv.

När de klivit in i den gallergrindförsedda hissen, såg Karolina djupt in i Christians ögon. Hennes blick fladdrade lite, ett par svett droppar växte fram vid ena tinningen, medan han tittade på.

-Jag behöver ditt stöd mot det onda, sa hon.

Självklart får du mitt stöd, log han tryggt. Fast du står så bra på egna ben. Den som är utan skuld behöver inget frukta.

Innanför advokatens kontors ytterdörr stod en gustaviansk byrå med intarsia och stenskiva i marmor. Den talade sitt tydliga språk, och det gjorde även en fyra decimeter hög antik bronsskulptur, på en piedestal bredvid. Det var en byst av en kvinna med bindel för ögonen och en våg i handen. Christian såg uppåt taket och tyckte, att skulpturen kunde varit större, för att passa in bättre.

Karolina var nervös, helt i onödan, ansåg han, eftersom det inte fanns den minsta anklagelse mot henne. Men han ville hjälpa henne efter bästa förmåga. Med advokatens tyngd kunde hon åtminstone få träffa sin pojke.

Advokaten satt osynlig i en skinnfåtölj med bred hög rygg, vänd mot dörren i kontorsrummet. Sekreteraren som visat in dem stängde från utsidan bakom deras ryggar. En vägghängd teve-skärm, av senaste platta modell, visade något slags reportage eller film från en rättssal. Christian och Karolina såg på varandra och trodde att de blivit lämnade ensamma i rummet.

-Så fantasilöst, utbrast Karolina. Ett tomt advokatkontor, med en teve som visar en rättegång. Lika bisart, som om intern-teven på ett sjukhus skulle visa operationerna för patienterna.

Plötsligt dök en arm fram bakom skinnsnurfåtöljen, där advokaten uppenbarligen gömt sig. Handen viftade avvärjande.

-Var vänliga och var tysta, sa han bakom stolsryggen. Det här är intressant. Det är en av mina kolleger.

De såg en mörkhårig man i kostym och slips. Han satt i rutan och kommenterade rättsprocessen runt ett religiöst mord, med inslag av påstådd passion grundad på religiös förvillelse. Juristen i rutan hade den betydelsefulla titeln expert under sitt namn. *

-Är det inte strålande, sa advokaten och snurrade runt på sin fåtölj. Är det inte underbart att genomlysningen av ett mål kan bli så här tydlig, dag för dag.

-Men folk blir ju påverkade av teve, invände Karolina. Domaren och nämndemännen får höra, av tidningarna och folk och nu en expert, vad de skall tycka i målet!

-Precis, svarade advokaten. Exakt vad som behövs för att tydliggöra processen. En billig ansvarsförsäkring för medborgarna, i vars tjänst vi advokater är.

-Din kollega kväljer ju dom i direktsänd teve, mumlade Karolina. Till och med under rättegången, innan domen är avkunnad.

Christian såg bekymrad ut och frågade vad hon syftade på. Karolina backade:

-Det var bara något jag lärde mig, när pappa tvingades i konkurs.

Advokaten påpekade med viss irritation, att genomlysningen av ett rättsfall aldrig kunde få negativa konsekvenser, eftersom lagens bokstav gäller. Plus förarbetena till lagtexten, naturligtvis.

-Där ser du, Karolina, sa Christian trosvisst, du har oroat dig i onödan. Förklara dig snabbt för advokaten här, så kostar det inte så mycket.

Advokaten reste sig, och de noterade att hans kroppsstorlek var medelmåttig och hans ansikte något skinntorr. Kavajen hängde lite på de sluttande axlarna.

-Ursäkta mig, jag glömde visst att hälsa, sa han och sträckte fram handen. Apropå arvodet, så är det nog riktigt att min kollega tar dubbla timpengen, jämför med mig. Hans marknadsmässiga trovärdighet har naturligt ökat med hundra procent, sedan han blev expertkommentator.

-Jag vill gå till en annan, viskade Karolina i Christians öra.

Det var som om advokaten hört henne, för han sa med eftertryck:

-En mördare jag försvarat rymde. En skjutjärnsreporter frågade mig, varför jag fortfarande ville försvara honom, när han fångats in igen. Jag kanske inte skulle citera mig själv, men det stod ju i tidningen dagen efter. Jag sa, att vårt samarbete har alltid fungerat, och det beror på att han har förtroende för mig.

-Så fantastiskt att till och med en mördare kan lita på dig, tyckte Christian. Rättvist och dessutom jämlikt, eftersom mördaren känner att ni kan samarbeta. Det är ett kvitto på att solidariteten i samhället fungerar! Eller hur, Karolina? Nu har du verkligen kommit till rätt person.

Advokaten lutade sig belåtet bakåt i fåtöljen, gungade lite och uppmanade Karolina:

-Låt höra dina problem!

-Jag har blivit anklagad för något. Först trodde jag det var min man, som försvunnit med min son. Men det var en anonym anmälan. Exakt vad, fick jag aldrig veta. Jag blev kallad till soss, men de har sin sekretess. De ställde inte ens några frågor. Jag går bara och oroar mig hela tiden och kan inte sova.

Advokaten tog sig om hakan.

-Du är alltså inte formellt delgiven någon misstanke?

Karolina ruskade på huvudet.

-Då så. Vad oroar du dig för?

-Det är just det som är problemet. Misstankarna.

-Snälla nån. Du ser ut att vara en fullt frisk kvinna. Låt mig ge dig ett professionellt råd: Roa dig medan du kan. Oroa dig när det blir nödvändigt!

Christian reagerade på den nedlåtande tonen och skulle just resa sig, när advokaten kommenderade dem att sitta tysta. Han vände sig om och visade dem stolsryggen igen. Uppenbarligen hade hans erfarna öra uppfattat, att viktiga händelser ägde rum i teves direktsändning. Tystnade i rummet var blank, under tiden som experten i rutan kommenterade den nyss avkunnade domen i målet.

Reportern frågade:

-Hur ser du på tingsrättens beslut? Och experten svarade:

-Mot bakgrund av de fakta som framkommit, är den helt korrekt. Den är dessutom välskriven.

Reportern undrade varför trovärdigheten hos den så kallade sektledaren var så låg. Han dömdes ju till tio års fängelse, utan formell bevisning. Rätten ansåg att han hade utnyttjat en kvinnas psykiska sjukdom, och fått henne att mörda.

-Tingsrätten har litat mer på kvinnans utsagor, kommenterade experten. Vad som framkommit styrker mycket starkt att man fäller honom för anstiftan till mord. Och dömer henne till psykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning.

Reportern frågade om vad som kommer att hända i hovrätten, när domen överklagas. Expertens dröjde eftertänksamt med svaret:

-Eftersom det här är fråga om en trovärdighetsbedömning, borde sektledarens försvarare skjuta in sig på, att få hennes utsagor att framstå som inkonsekventa. Då skulle det stärka hans sak. Det tycker jag inte är så tydligt gjort, under förhandlingarna här. Därför blev han dömd för mordet. Men som sagt, mot bakgrund av framlagda fakta är domen korrekt och bra.**

Karolina hade blivit blek nu. Hon trevade efter Christians hand och viskade:

-Vad är det jag hamnat i? Hur har jag förtjänat detta?

-Se där, utropade advokaten. Nu vet alla vad som gäller inför hovrättsförhandlingarna. Klart som korvspad att om inte åklagaren överklagar, skall klienten göra det. Jag älskar det här öppna samhället! Gör inte ni det?

-Självklart, svarade Christian. Fantastiskt proffsig att de inte behöver titta i lagboken, trots att den är tjockare än bibeln. Att rätten kan lagtexterna så bra, att de klarar sig med en trovärdighetsbedömning, är tydligen en sanndröm för vårt rättssamhälle.

-Men jag då, snyftade Karolina. Hur ska jag kunna freda mig? Mot något jag inte vet vad det är. Och vem tror på mig? Min man kanske hittat på vad som helst. Och fått någon att anmäla mig anonymt.

-Din man sitter ju bredvid dig. Då vet du ju var du har honom, log advokaten försmädligt.

-Nej, Christian är inte min man.

-Desto bättre. Då kan du försvara dig med det. Dyker det upp en stämning mot dig, med falska anklagelser, har din man gjort det av svartsjuka.

-Men Christian var bara min vän innan min man och min son försvann.

-Spelar ingen roll. Det är trovärdigheten som räknas.

-Alltså behöver jag ingen advokat, replikerade Karolina vasst.

-Tja, vi advokater får inte göra reklam för oss. Det vore oetiskt. Rättvisan skall vara blind som ni vet. Oberoende av vem som ställs inför skranket, måste rättssamhället agera opartiskt och objektivt.

Christian frågade nyfiket:

-Hur kommer det sig, att de största skurkarna alltid lyckas få tid hos de mest kända och erkända juristerna? Man ser ju i teve hur de försvarar dem gång på gång.

-Vi advokater tar oss an klienterna hur belastade de än må vara. Den tiden har vi.

Karolina kunde inte hålla sig utan sa bittert:

-Men den tiden har inte domarna. De fattar felaktiga beslut som de haft för bråttom att skriva under. Sedan försvarar de sitt agerande, när det egentligen är någon liten assessor som givit dem ett missvisande underlag. Utan att domaren själv satt sig in i fakta.

-Samhällets institutioner bygger på tillit och förtroende, men visst förekommer misstag, erkände advokaten. Det rättas till vid en omprövning.

-Min pappa kunde skrivit under på det. Om han inte varit död.

Christian lade sin hand på Karolinas arm. Av någon anledning letade sig hans blick ut genom fönstret. Han skymtade ett barrträd bredvid en lönn. Den ena står grön hela livet, tänkte han, den andra tappar bladen varje säsong. Han blev irriterad över sina skoncentrerade tankar, som avbröts av advokatens vänligt förklarande röst:

-Se på er själva! För att Pelle känner mig har ni fått komma hit. Så fungerar det på bästa sätt, när någon har behov av hjälp.

Christian reste sig så oförsiktigt upp, att hans stol slog i ett bord bakom honom. En tung duns hördes. Han vände sig om och såg en skulptur ligga på det fiskbensmönstrade parkettgolvet. Det var skulpturen de sett i advokatens hall när de kom! Den ögonbindelförsedda kvinnan med vågskålen i handen låg med huvudet nedåt, men tycktes vara oskadd. Han lyfte kvickt upp skulpturen, och placerade den där han gissade att den stått. Ett djupt hack syntes i trägolvet.

-Hur har den kommit hit? undrade han.

Advokaten störtade fram och röt:

-Se dig för, för tusan! Du har ingen aning om hur mycket den är värd. Det finns bara tre exemplar av den. Jag har lyckats köpa två.

-Ursäkta mig. Jag ersätter naturligtvis golvet, sa Christian.

Advokaten lugnade snabbt ner sig, efter att ha inspekterat skulpturen.

-Nej, nej. Det är en bagatell. Och vad beträffar arvodet så sätter jag inte upp någon tid nu. Om det inte blir ett uppdrag senare. Då tar jag en timme för det här.

-Kan du inte hjälpa mig att få träffa min son åtminstone?

-I sådana här ärenden, som inte utvecklats till processer, är det taktiskt att avvakta.

-Men jag längtar efter honom så jag blir galen.

-Jag förstår. Men det finns säkert annat att göra under tiden, sa advokaten.

Han lät blicken svepa med juridisk precision från märket i golvet till Karolinas pumps, upp över hennes ben, höfter och byst, och fixerade hennes fylliga läppar. Det var som om han sökte ett sista ord från henne, men hon tog bara hans framsträckta hand och gick före Christian ut. Hon rättade till slagen på sin dräkts kavaj och ryste lite, kanske på grund av luftdraget, när han öppnade kontorets ytterdörr åt henne.

-Det känns som om jag aldrig mer kommer att träffa min son. Vi borde resa bort, sa hon. Tillsammans. För att tänka.

***

* En medial advokat

** Anspelar på ett omtalat te-ve sänt rättsfall

Kapitel 6

CHRISTIAN TAPPAR BORT KAROLINA

Christian hade inte varit hemma i sin lägenhet i södra delen av staden på ett par veckor, så en driva papper mötte honom, när han kom dit och öppnade dörren. Han måste packa, för att resa bort med Karolina. Det skall bli skönt med en lång natts oavbruten sömn i min egen säng, tänkte han. Karolina pockade på att bli tröstad i sådan omfattning, så många gånger varje natt, att han var lite vinglig på benen på jobbet ibland. Men strunt i det. För den goda sakens skull måste man ge och ta solidariskt.

Tvärt emot vad han hoppats, fick han inte någon lång natts oavbruten sömn mot nästa dag. Instucket bland pappren på hallgolvet fanns nämligen ett brev adresserat till honom, med en kallelse att infinna sig på soss, ensam.

Karolina mötte honom på centralens perrong för norrgående tåg. De skulle åka till flygplatsen och därifrån ta sig till landets näst största stad. Tack vare ett erbjudande om två fria hotellnätter, som Karolina samlat ihop till med sina kontokorts-poäng, kunde de ta en välbehövlig minisemester och tänka på framtiden. Åtminstone var detta Karolinas förevändning för att åka bort.

Fem minuter senare hade de hittat sina platser i tåget, mitt emot en karl med vemodigt ansiktsuttryck. Medan Karolina öppnade sin väska och tog fram ett par fotokromatiska glasögon, som hon satte på sig, sa främlingen:

-Ni är ett vackert par. Hoppas ni får en trevlig flygresa.

-Förlåt, svarade Karolina, är du inte lite påflugen nu. Du vet inte vart vi ska.

-Inte påflugen, log främlingen, men påläst. Destinationen står på taggen på din väska.

Christian skrattade, medan Karolina sa:

-Ursäkta min stingslighet. Jag behöver komma bort ett tag.

-I mitt land, det vill säga landet jag kommer från, var det ordning och reda före kriget. Så jag har tagit med mig de vanorna hit.

-Vad syftar du på, undrade Christian.

-Ni sitter på fel tåg, om ni ska av vid flygplatsen, påpekade främlingen vänligt.

Karolina tackade för upplysningen:

-Det står inte i tidtabellen att det här tåget går dit. Men det stannar till där, för att ta upp nya passagerare. Då går vi av. Det blir billigast att åka så här.

-Ni i ert land är så, så... främlingen sökte efter rätt ord, så välordnade i allt ni gör.

-Jag älskar till och med vintern här, sköt Christian in. Allt i hela landet, samhället, naturen, klimatet har de rätta proportionerna. Vad gillar du vintern?

-Vi har också vinter i bergen. Ibland året om som i era fjäll. Jag flydde hit, bort från kriget. Jag ville inte slåss. Jag ville inte dö för något jag inte tror på.*

-Välkommen hit svarade Christian stolt. Här behöver ingen dö för någonting.

Främlingen drog ett djupt andetag, men hans vemodiga ansiktsuttryck hade lättat under samtalet.

-Jag är läkare. Jag har varit här i tre år nu, med uppehållstillstånd. Men jag får inte jobba. Min gamla mamma är den enda som finns kvar av min familj. Hon har också fått komma hit, trots att vi inte har några pengar. Jag vill göra något för att betala tillbaka. Jag mår inte bra av att inte arbeta.

-Vi har vår solidaritet, sa Christian, och lät som ett eko av Pelle. Solidariteten hos oss är antagligen den mest utvecklade i hela världen.

-Men vi har fått en lägenhet och möbler. Och mat för dagen. Jag sitter bara och håller min mamma sällskap. Hon är frisk. Jag får inte jobba för att de inte godtar min examen, trots att jag är välkänd kirurg i mitt land. Jag vill hjälpa

de gamla här, som står i långa köer för att få höftleder och annat behandlade. **

- Solidariteten måste få ta sin tid, påpekade Christian. Du måste vara en språkbegåvning. Alla lär sig inte att prata perfekt på tre år.

-Jag skäms för min överksamhet. Jag vill inte att någon måste betala för oss.

-Självklart gör vi det, sa Christian. Njut av friheten istället. Det finns mycket att upptäcka om man inte är född här, inte bara vår sociala utveckling. Ta inte illa upp. Vi har råd och ger resten av världen rådet att visa samma oegennyttiga styrka.

-Tänk om hela jordens befolkning kom hit. Och vill leva utan att göra någonting?

-En ren utopi, log Christian. Men egentligen syftar all vår välfärd, all vår tekniska utveckling till att göra människor arbetslösa. Jag menar: göra oss fria från tvånget att producera för att få lön. De som vill, skall naturligtvis få förverkliga sig genom arbete, som du. Men de övriga slipper.

Karolina hade suttit och tittat ut genom vagnsfönstret en lång stund, och sett villor och flerfamiljshus svepa förbi i allt snabbare takt. Hon tänkte på sin pappa och sin son.

-Vi har en bit kvar, men snart är drömmen sann, fortsatte Christian. Samhället har ledartröjan, men den privata sektorn och fram för allt industrin släpar efter. Men med rätt lagar tränger rättvisan, jämlikheten och solidariteten igenom helt, även på dessa områden. Vi har kommit så långt ett demokratiskt samhälle kan komma.

-Den fantastiska symfonin, sa Karolina för sig själv.

-Är det något jag borde hört? undrade Christian, medan Karolina skevade med läpparna.

-Snarare upplevt. Ett orkesterstycke. En musikalisk kärlekssaga med val och kval. Men den är inte sval, utan ångar av hetta.

-Ibland blir jag inte klok på dig. När vi är nära, är vi som sammansvetsade. Men finns det mer än en decimeter mellan oss, kan avståndet blixtnabbt kännas som en kilometer.

-Skriv dikter, uppmanade Karolina honom spydigt.

-Jag har faktiskt en slumrande litterär ådra, skojade Christian tillbaka. Min mamma fick flera dagsverser tryckta i lokaltidningen.

-Tack, Christian. När du inte tror på något är du underbar, sa hon och klappade honom på knäet.

Främlingen betraktade dem intresserat, men diskret. Det var tydligt att hans nyfikenhet på det nya hemlandet hade ökat. Tåget körde i maximal hastighet, men blev ändå omåkt av den speciella skyttel, som for nonstop mellan huvudstaden och flygplatsen.

-Är det den fria kärleken som gjort att ni har en så...så vidsynt kultur och är hjälpsamma, både med råd och handling?

Karolina skrattade.

-Det begås många misstag här också!

-Men då griper pressen och teve in, sa främlingen. När något inte fungerar som det ska.

Christian reagerade på undertonen i detta påstående, och frågade om han tänkte på något särskilt.

-För ett tag sedan blev en liten flicka utvisad. Hon hade fått behandling för sin ovanliga ögonsjukdom.

-Jag minns det, sa Karolina. Hon kom hit under kriget där borta, men det lugnade ner sig sedan.

-Javisst, sa främlingen. Som läkare undrar jag varför hon inte kunde få vård hemma istället.

-Jag tror att det var en väldigt dyr behandling hon behövde, sa Karolina.

-Kanske, svarade främlingen, men ingen ville visa ut mig och min mamma. Då hände något fantastiskt. En gammal redaktör skrev en predikande artikel i tidningen, med så många ord, att det måste ha tagit en arbetsdag, minst.

Han tyckte att det var skandal att samhället inte ställde upp, hur mycket det än kostade, av humanitära skäl. Istället för att betala själv, eller starta en insamling, satsade han på att skriva. ***

-Han tog plats i tidningen, och de lät honom göra det. Han tänkte visa vilken förträfflig person han är. Det är det många som vill, sa Karolina.

Christian protesterade:

-Opinionsbildningen är fri. Det är viktigt att ställa krav på våra myndigheter. Ingen ska behöva ta på sig kostnader eller besvär, som det ligger på samhället att klara av.

-Fri opinion, pyttsan! sa Karolina. Massmedia och politikerna lever i symbios.

-Javisst, men det är helt nödvändigt att de är eniga om vår grundläggande syn på rättvisa, jämlikhet och solidaritet. Annars skulle det bli kaos i samhället, tillrättavisade Christian Karolina.

Främlingen påpekade att flickan blev utvisad, trots protesterna, men Christian ansåg att det inte betydde mer, än att tillämpningen av värderingarna klickar ibland.

Det mestadels platta landskapet norr om huvudstaden rörde sig nyansrikt i grönt utanför vagnsfönstren. Naturen som ständigt växer är lik vår politik, tänkte Christian, och den tillåter bara variationer på samma tema. Hur skulle livet annars kunna levas tryggt och lugnt? Först när blicken når himlen händer det något på färgpaletten. Den är tack och lov så avlägsen att det saknar betydelse.

Han såg in i Karolinas gröna ögon, som gungade i motvals mot tågets sidorörelser. Utan att han då funderade närmare på saken, tyckte han att det var skönt att hon inte var blåögd. Han kände sig torr i halsen.

-Jag vill ha något att dricka, vill ni ha något?

Christian reste sig och gick i mittgången mot restaurangvagnen utan att ta stöd. Medan han väntade på att få betala sin flaska mineralvatten, upptäckte han två bekanta ansikten från offentligheten. De två äldre herrarna satt i intimt samspråk vid ett bord, med en rödvinsflaska och ett par tomma tallrikar framför sig. Den ene av dem hade givit nytt innehåll åt begreppet klippkort och fått ta konsekvenserna för detta. Den andre satt bildligt talat på två stolar i restaurangvagnen. Hans stora flin förde tankarna till en bred näbb hos någon tecknad anknfigur. Det syntes inte på ytan att de var politiska fiender. I praktiken hade de många gemensamma intressen, eftersom en av dem var direktör i samma förbund som den andre var ordförande i. Christian tänkte att det är inte åldern som slipar av motsättningarnas kanter, det är de gemensamma grundvärderingarna i samhället som gör jobbet. *****

När han gick tillbaka till sin plats, började tåget bromsa in. Karolina stod redan upp, beredd att gå av. De skakade båda hand med främlingen och tackade för sällskapet. Karolina sa att hon skulle gå före och ställa sig vid dörren, medan Christian plockade ihop sina saker.

Tåget stannade långsamt. När Christian gick mot dörren, ropade främlingen att Karolina glömt sina glasögon i ryggstödsfickan. Christian hämtade dem snabbt och skyndade mot närmaste vagnsdörr. Där mötte han en konduktör, som blockerade vägen.

-Vart är min herre på väg?

-Jag tänkte gå av nu, svara Christian och fick ögonkontakt med Karolina på perrongen.

-Får jag besvara om biljetten?

Christian tog fram den ur plånboken.

-Den här biljetten gäller inte till denna station. Vi stannar bara för påstigande.

-Ursäkta, kan jag få gå av nu? Jag har betalat för en resa som är längre än hit. Det var billigast, av någon anledning.

-Visst, men det är ett specialpris, som skall öka resandet mellan städerna. Biljetten gäller inte för avstigning vid flygplatsen på vägen.

-Ingen kan hindra mig från att gå av, sa Christian surt.

-Det kostar åtta hundra i tilläggsavgift i så fall, svarade konduktören. Hur skulle det gå för kollektivtrafiken, om alla gjorde som du? Vi har våra regler. Det är marknaden som styr. *****

Christian var på vippen att säga, att han högaktningsfullt struntade i reglerna i just detta fall. Då stängdes de automatiska vagnsdörrarna och tåget ryckte igång. Konduktören försvann. En klaustrofobisk känsla överväldigade Christian så häftigt att han sprang bakåt i tåget, blev medveten om vad han gjorde, slet ner första bästa öppningsbara fönster och stirrade efter Karolina. På perrongen promenerade hon och spanade in genom vagnarna efter honom.

-Här är jag! Här är dina glasögon. Konduktören hindrade mig från att gå av.

-Sa du att du skulle gå av? Åh, Christian du är för stelbent. Byråkraterna älskar att sätta tänderna i sådana som du. Ni är två sidor av samma mynt.

-Jag vill inte dölja något, svarade Christian olyckligt. Det är därför jag tror på, det jag tror på.

Tåget rullade i promenadtakt. Ett rött stoppljus lyste några hundra meter bort. Strax passerade ett expresståg och tvingade dem att höja rösterna.

-Du får förlåta mig, Christian. Jag hade tänkt säga det när vi kom fram. Jag vill inte åka tillbaka förrän jag känner mig fri. Fri från alla anklagelser, tillade hon.

-När ser jag dig igen, Karolina? Du har stor betydelse för mig.

Han blev irriterad på sitt eget könsneutrala och korrekta uttryckssätt.

-Jag älskar dig också, ropade Karolina. Ruska på huvudet, så vaknar du upp!

Rött blev vitt för tåget, och snart var Christian på väg till en stad, som inte stod på hans önskelista just då. Jag kanske har fel, funderade han. Kanske har jag fel, som tror att alla misstag mellan förnuftiga människor reder ut sig själva. Om inte annat med lite förklaringar och medvetenhet.

Han gick inte och satte sig på samma plats som förut, utan vandrade bort till den allra sista vagnens öppna ände, där han kunde se ut på spåren som tåget lämnade bakom sig.

***

* Kriget på Balkan

** Ett välkänt fenomen

*** En verkligt besvärande händelse

**** Två rikskända avsuttna politiker från motsatta partier

***** Arlanda station, och så fungerade reglerna, åtminstone för inte så länge sedan

Kapitel 7

**PÅ VÅRDHEMMET
HOS KAROLINAS MAMMA**

Christian höll sig hemma på söder i några dagar, och hoppades att Karolina skulle höra av sig. Under tiden som brevlådan var tom och telefonen tyst, försökte han komma på var han skulle söka henne. Då mindes han att hennes mamma bodde på ett vårdhem några mil norrut, nära staden. Tänkte Karolina ligga lågt där, kanske?

Han åkte ut dit ett par gånger på måfå, men vågade inte försöka komma in och prata med Karolinas mamma. Dels ville han inte riskera att oroa henne, dels visste han ingenting om i vilket fysiskt skick hon befann sig. Men när han fick syn på en lapp om ett sommarvikariat, beslöt han att söka det, nu när han hade sommarledigt samtidigt som skolorna. Han fick jobbet.

Vårdhemmet låg vackert inbäddat bland träd med välklippta gräsytor emellan. Gångarna till och från byggnaderna kantades av blommande rabatter. På väg till sitt första arbetspass lade Christian märke till denna välordnade verklighet och dess sterilitet: Det fattades människor. Enbart de som hade ärenden i tjänsten, skyndade fram mellan portarna, men var fanns de som levde där?

Inomhus blänkte linoleummattorna på golven, och i sällskapsrummet fanns det fullt med vårdtagare som sorlade friskt. Christian möttes av en person med namnbricka, och fick först frågan om han var den han var. Därefter beordrades han att ensam ansvara för avdelningen i fyra timmar, på grund av att två anställda anmält sig sjuka. Han fick hjälp att skriva in sig på kontoret, för att kunna ta över.

Christian presenterade sig för samtliga i sällskapsrummet, och frågade sedan om de inte brukade gå ut, när det var fint väder. De visade honom en stor uteplats, med stadiga vita möbler, som såg inbjudande ut.

Han ordnade fram saft, kaffe och smörgåsar, som han hittade färdiga i en kyl. Sorlet fortsatte nu utomhus. Vårdtagarna tog verkligen hand om varandra på ett solidariskt sätt, tänkte han.

Efter ett par timmar hade han fått sådan överblick av sin arbetssituation, att han kunde börja kontrollera antalet närvarande ute i solskenet, och jämföra med den summa vårdtagare han hade ansvaret för. Rumsförteckningen på expeditionen visade, att det var bara Karolinas mamma som saknades, därför skyndade han iväg till hennes rum.

Han knackade på dörren, klev in och såg en gammal vital dam, med grålockigt hår i välordnad frisyra sitta och sticka i en fåtölj. Mittemot henne satt en mörkhårig och kortklippt, långbent och stilig kvinna med namnbricka ovanför det vänstra bröstet. Hon var hårt, men smakfullt sminkad. Christian kände ett oförklarligt sting när han betraktade henne, och mindes Karolina.

-Förlåt att jag tränger mig på. Men jag fick uppgift om att jag var ensam på avdelningen, sa Christian, och den mörka svarade:

-Jag tjänstgör inte här. Ursäkta mig. Jag hälsar bara på ibland, hos de som varit på min avdelning.

-Du behöver inte be om ursäkt. Det är just så det goda samhället skall fungera. Genom att ge förutsättningar i bra miljö, med bra lön, uppmuntras individen att utveckla sin humanism gentemot medmänniskorna.

-Tack, doktorn, hostade den mörka. Jag är välbekant med den texten från förr. Diagnosen är fel, men medicinen rätt.

Detta kryptiska uttalande, plus den tydliga ironin i ordvalet, fick Christian att stirra på henne som om han träffat henne förut, men han mindes snart sina plikter. Därför undrade han, om den gamla inte ville ha lite gemenskap med de övriga ute i solskenet.

-Jag har det bra här, började den gamla och sneglade över glasögonkanten. Men vad jag inte tycker om, är att det finns de som har det sämre. Jag har det bra, för att jag kan ta vara på mig själv.

-Tänk, sa Christian, förr var det vanligt bland äldre att säga, att det var bättre förr. Det hör man inte ofta nu för tiden.

-Jag har det bra, fortsatte den gamla, för att jag betalat för mig. Och det tycker jag är fel. Säkert behandlas jag bättre av den anledningen.

-Alla betalar väl lika, annars vore ju det fel, påpekade Christian.

-Åhnej, unge man. Innan jag blivit pensionär, hade min man ordnat en generös försäkring åt mig, för min ålderdom. När det blev underskott i landets finanser, tog de ut en engångsskatt på mina besparingar.

-Retroaktiv lagstiftning, kallas det, sa den mörka och sträckte omedvetet på ryggen, så bröstet kom till sin rätt.

Christian lade märke till detta, och kände återigen ett sting av längtan efter Karolina.

-Nej, jag menar inte så, sa den gamla. Jag har inget emot att ställa upp med pengar. När de tog bort änkepensionen som min man betalat för mig, protesterade jag inte heller. Det blev bara lite mindre i månaden, vad gör det? *

-Det är bara staten som kan bryta ingångna avtal, med en ny lag, sa den mörka, och andades så häftigt att bröstet hävde sig.

-Nu skall du inte säga så, sa den gamla. Jag menar att allt jag betalat in, det hålls mig till godo. De har så många register på oss. De vet om varenda krona jag bidragit med. Att jag får det bättre än vissa andra, för att jag avstått ifrån mina pengar, för den goda sakens skull, det känns orättvist.

Christian såg bekymrad ut, och sa slutligen att om ett avtal inte hålls, får det konsekvenser, med skadestånd eller ersättning på något sätt.

-Inte nog med detta, tillade den mörka kvinnan, din man betalade för änkepensionen, som ett slags försäkring. Dessutom mjölkar de dig på en avgift här varje månad, för att din man lämnade efter sig lite pengar. Medan andra bor gratis.

Christian försökte tolka allt han hört och sa eftertänksamt:

-Lagar måste kunna ändras efter nya omständigheter och nya behov. Samhället blir statistiskt annars.

-Jasså, svarade den mörka och betraktade honom vasst. Om du gifter dig, och din fru får veta att du haft ett förhållande före henne, är det äktenskapsbrott det? Och grund för en retroaktiv skilsmässa?

-Ingen blir dömd i efterhand, för något som var lagligt förut. Men politiska reformer blir omöjliga, om inte lagar och regler kan justeras rättvist, jämlikt och solidariskt. Det privata och det politiska är två skilda storheter. Pengarna fanns där, som en oanvänd resurs, som vissa bara behövde avstå från. Det gäller både engångsskatten och änkepensionen.

-Sluta bråka nu, sa den gamla. Ni har säkert jobb att sköta. Båda två.

Jag förlorar mig så lätt i tankar, sa Christian ursäktande. Min flickvän har försvunnit. Och jag vet inte vad jag ska göra, för att hitta henne igen.

-Kom med mig, sa den mörka, så ska du få se hur utnyttjade vissa av de som bor här blir.

Hon gick bakom en vägg och före honom in i det lilla badrummet som fanns där, och stängde dörren bakom dem.

-Titta här, sa den mörka, se hur fel hon har, om att hon särbehandlas positivt. De städar inte ens ordentligt.

Den mörka böjde sig framåt och pekade på ett särskilt smutsigt hörn i badkaret. Christian blev så vimsig av det han såg, att han ramlade över henne och råkade få upp hennes kjol över rygglutet, när han försökte återvinna balansen. Han höll fast om hennes midja och så stod de förenade en lång stund, utan att hon sa något mer om smutsen.

-Där ser du, hur lätt det är att bryta ingångna avtal, sa den mörka när de slutligen reste på sig. Det är väl samhällets fel.

-Vad menar du? undrade Christian generad.

-Du har en flickvän som försvunnit. Du borde vara trogen mot henne.

-Det första jag ska göra när jag hittar henne, är att berätta vad som hänt. Men jag saknar henne så mycket. Du påminner mig om henne och det vi har gemensamt. Ja, missförstå mig inte...

Den mörka avbröt Christian och sa att trohetsbrott mellan älskande går att hantera. Men vem älskar samhället?

-Jag fattar uppriktigt sagt inte vart du vill komma, sa han.

-Du är söt, när du är naiv, eller bara spelar det, sa den mörka. Jag menar att om inte samhället håller ord, och uppfyller sina ingångna avtal, är vi medborgare retroaktivt illa ute.

Christian skrattade till, och harklade sig. Den mörka öppnade hastigt badrumsdörren och gick ut i rummet till Karolinas stickande mamma, för att ta farväl av henne med en hjärtlig kram.

-Vem var den där mörka kvinnan? Jag kände igen henne på något sätt, sa Christian för sig själv.

-Det var min dotter, svarade den gamla och stickade vidare. Hon arbetar extra ibland på en annan avdelning. Hon ville se, hur långt jag hunnit med tröjan till hennes son.

Plötsligt öppnades dörren. In kom två kvinnliga vårdare, utan att knacka. En av dem var lång och magerlagd, medan den andra var kortare och bygd så att hon antagligen kunde omhänderta det mesta.

-Är du den nye vikarien?

-Ja, jag var bara här och tittade till...

-Lär dig det, avbröt den kortvuxna kvinnan, att du får inte släppa ut vårdtagarna. Vi måste vara minst fem då.

-Men vädret är vackert, de har en uteplats, och de hjälper varandra så bra.

-Spelar ingen roll. Vi måste se till att inget händer. Annars kan vi råka illa ut.

-Det är en arbetsmiljöfråga för oss, sa den långa kvinnan. Du har ett sommarvikariat och orkar. Vi som arbetar här är ut och är in, måste se allt i det långa loppet.

Christian fick hjälpa till att valla in vårdtagarna igen. Det förvånade honom, hur smidigt de tycktes anpassa sig till de nya direktiven, utan minsta undring eller ifrågasättande. Det var som om de struntade i omvärlden, för att de hade varandra.

Christian hoppades att Karolina skulle komma tillbaka snart igen. Han hade skuld känslor och kände stark längtan i en förvirrande blandning. Varför höll hon sig undan? Var det för att straffa honom, eller hade hon tröttnat? Han frågade försynt Karolinas mamma, men fick inte veta mer än att hon hälsade på då och då. Hon dök i alla fall inte upp under hans arbetstid, de kommande veckorna.

Christian arbetade ofta tillsammans med de två kvinnorna han träffat första dagen på vårdhemmet. Den långa och magra visade sig ha ett barskt sätt som överraskade honom, medan den kortare kvinnan hade en mjuk sida, som ibland gränsade till ömhet mot vårdtagarna.

En regnig förmiddag höll Christian på att bädda och städa tillsammans med dem, när en man kom för att besöka sin lätt förvirrade pappa.

-Äh, sa den kortvuxna, han kommer hit en gång i månaden. Och då klagar han bara på oss.

-Det finns väl inget att klaga på. Så varför bryr du dig, replikerade Christian.

-Räcker det inte att jag upplever det som jobbigt?

-Visst, det är viktigt att alla krokiga känslor tas på allvar, svarade Christian, och tänkte att han förändrats under de veckor han arbetat på hemmet.

Lite senare när Christian satt ensam på expeditionen och fyllde i papper, kom mannen in och började prata:

-Du jobbar här, va? Är du ny? Jag vill att du ska veta, att det inte står så bra till med min pappa.

Mannen hade ett inbundet principiellt ansiktsuttryck, som stämde väl överens med kroppshållningen och hans alldagliga utseende, inklusive den grå kavajen och slipsen i brunt.

-Åldrandet är en individuell process, började Christian i gammal galopp, med avbröt sig och sa:

-Din pappa är en fin person. Jag har hört honom säga, hur mycket han tycker om dina besök. Kom gärna hit oftare, även om det för honom verkar vara som om ni sågs igår. Han lever fortfarande i huset som han älskar, fastän han är här. Barnbarnen verkar han inte minnas ibland. Men dig har han bara kärleksfulla bilder av. Han är stolt över att ha gungat dig och att du blivit byggmästare. Och gjort susen i samhället.

-Allt detta är strunt samma just nu. Jag vill be dig om en tjänst. Jag vet saker om min far, som du måste hjälpa mig att få bekräftade.

Dessa dunkla ord fick Christian vänligt stämd.

-Lägg den här bandspelaren på min fars nattduksbord. Bakom fotografiet av mig och min fru. Försök att spela in vad min far säger hela nästa vecka. Så förstår jag kanske bättre vad han behöver.

Christian tog emot en bandspelare i miniformat och ett antal band. Han lovade att utföra uppdraget, trots det märkliga sättet att lära känna pappan och hans förändrade behov.

Första dagen han bytte band efter att ha gjort en inspelning, blev han nyfiken på resultatet. Han stängde in sig på expeditionen, kontrollerade läget genom glasrutan ut mot korridoren och knäppte igång bandet. Först begrep han inte vad han hörde, det var enstaka ord, ibland någon svordom, men han kände igen sina två kvinnliga kollegers röster. Egendomliga bankande ljud följdes av skrap och stönanden.

Christian beslöt sig för att lägga tillbaka bandspelaren, och samtidigt försöka se vad som hände, genom en springa i badrumsdörren. Det verkade riskfritt, eftersom badrummet rengjordes så sällan.

Den gamle mannen låg och sov på eftermiddagen efter en ansträngande period med demenssymtom, vilket bland annat tvingade honom att ha blöja för att hålla tätt. När Christian ställt bandspelaren på plats, gick han in i badrummet.

Hans två kvinnliga kolleger kom in i rummet och agerade mycket samstämt. De ställde sig på varsin sida om mannen, som sov på rygg. När de började vända honom, vaknade han till och gjorde en lam avväjande rörelse. De två kvinnorna föste raskt hans armar mot kroppen, så att de kunde rulla runt honom som en deg. Mannen gnydde lite när de drog av honom blöjan och blottade den kladdiga rumpan. Han försökte höja huvudet, men en av kvinnorna tryckte bestämt ner hans nacke mot kudden.

Medan den långa kvinnan hämtade en ny blöja och den andra skulle börja torka, kunde mannen plötsligt vrida sig och ropa till, samtidigt som lakanen blev smutsiga. Ett välberäknat slag mot ena njuren tystade och lugnade honom. Denna bristande samarbetsvilja irriterade kvinnorna, så att en av dem svor och den andra fräste:

-Ska han torkas i rumpan, ska han väl torkas i ansiktet också.

Sagt och gjort, med samma trasa.

Nu kunde Christian inte stå i skymundan längre. Han steg ut ur badrummet, och blev hur naturligt som helst kommenderad att hjälpa till med tvätten och bytet av sängkläder. När det var gjort, frågade Christian varför de gav en gammal man ett tjyvnyp.

-Han borde vara tacksam att någon tar hand om honom. Vad vet du om hur han upplever verkligheten, sa den längsta av de två kvinnorna.

-Du är bara en vikarie, sa den korta kvinnan hotfullt. Vi som har fast jobb är så stressade. Vi har pratat med facket om vår skitiga arbetsmiljö. De gör ingenting. Snart vet vi inte vad vi tar oss till! **

Dagen efter lämnade Christian över banden till den gamle mannens son. För att skydda dem båda mot resultatlöst obehag, förklarade Christian att han bara hade några dagar kvar på sin anställning.

-Därför kommer ingen att ta mig på allvar om jag säger något, sa Christian nedstämt. Det är bättre att du flyttar din pappa härifrån.

Han berättade om en del av det han bevittnat för Karolinas mamma. Han tyckte att hon skulle kontakta sin dotter, så hon regelbundet kunde bevaka hennes hälsa.

-Unge man, sa den välfriserade gamla damen, jag har avstått min änkepension till samhället. Jag betalar för mig här. Därför behandlas jag så bra, bättre än andra. Det är orättvis och bedrägligt, men sant. Vem gör något åt det?

***

* En verklighetsbeskrivning

** Syftar på en i media uppmärksammas skandal

Kapitel 8

CHRISTIANS UPPLEVELSER I KYRKAN

Sensommarsolen glimtade fram mellan molnen, medan Christian plockade in några bollar från planen, som hörde till fritiset där han arbetade. Han både längtade efter Karolina och hade glömt henne. Kontrasten mellan sommarjobbet på vårdhemmet och hans ordinarie arbete med ungarna i de lägsta skolklasserna var skarp. Han hade svårigheter att smälta ihop sina tankar om samhället och livet, från dess början till slutet.

Christian mindes plötsligt en reproduktion av en målning hans föräldrar haft på köksväggen. Originallet ägdes av ett museum inom gångavstånd, visste han. En rosenkindad kvinna var avbildad på duken. Hennes ena öga doldes av en sorgmörk slöja, och hon höll en gåtfull solfjäder i handen. Fokusera, tänkte han. Blunda, sikta, fokusera. *

Denna septemberdag hade Christian en molande värk i magtrakten. Plommonträdet som växte på fritisets gård och som barnen försökte plundra, när han vände ryggen åt dem, dignade av frukter. Ett par dagar till, och sedan var det dags att gemensamt plocka ner trädets gåvor. Han försökte gång på gång förklara för barnen att det gäller att vänta på rätt tidpunkt för att skörda, men inte många förstod honom. När han sedan sa att ingen får plocka själv, för att det är orättvist om inte alla får vara med och skörda, och att fördelningen av frukterna skall ske jämlikt, då sprang ungarna iväg och lekte. Så han fick inte ens tillfälle att lära dem det självklara, att de solidariskt måste spara en del av skörden till de frånvarande.

Christian promenerade genom parken mot tunnelbanan, efter arbetsdagens slut, och passerade prånget där Pelle brukade sitta. Den plattklädda gången utanför tunnelbanans spärrar var för ett ögonblick folktom, och hans steg ekade stumt. Varken Karolina eller Pelle hade visat sig på länge, och han funderade på exakt vad han saknade och varför. En impuls fick honom att gå förbi spärrarna och istället följa gången rakt fram, upp och ut i det fria på andra sidan torget.

En lika kraftig som oväntad regnskur tvingade honom att söka skydd utanför kyrkporten i närheten. Ytterdörrarna stod öppna, innerdörrarna var stängda, men han gick in. ** Den stilla rymden i kyrkorummet mötte honom som en smekning på kinden. Han satte sig på en bänk i skymundan och lyssnade först efter tecken på att regnet upphört. Snart glömde han bort irritationen över att han glömt sitt paraply, böjde sig framåt, satte armbågarna på varsitt knä och lät tankarna springa omkring som de ville. Han mindes sin pappas begravning. Han fick en stjärnmejsel med grönfärgat genomskinligt skaft i handen av entreprenören, och skruvade fast kistlocket efter att ha strukit sin pappa över håret en sista gång. Varför ville han bli kremerad? Jo, för att ingen skulle behöva ta hand om hans grav. Han ville inte vara till besvär. Så rättvis, så omtänksam var han, att den anonyma minneslunden dög gott åt hans aska. Christian tänkte att så fel det blev för mig. Själv hade han behövt en plats som han kunde komma till, en plats där han visste att pappa fanns.

Med en viskning pendlade de dubbla innerdörrarna upp, och in trädde en kvinnlig präst i full mundering. Hon bar på två stativ med lampor, som hon placerade på varsin sida om altaret. Sedan gick hon ut och återvände med en fotograf. Det omaka paret bar ett kors i lättmetall, som de riggade upp mellan lamporna, med altartavlan bakom. Därefter ställde de sig och väntade. Fotografen tittade på klockan. Prästen sa något ohörbart. Christian såg hur fotografen tog några rutinmässiga provbilder på den kvinnliga prästen. Strax gjorde en ung man entré, draperad i ett vitt skyнке, tillsammans med två nätta kvinnor utklädda till änglar, med vingar och

gyllene gloria. Alla hjälptes åt att fästa den unge mannen på korset med några grova repstumpar, och han tog på sig en törnekrona. Därefter föll skynket, så han hängde där oklädd. Fotografen arrangerade änglarna och till slut tycktes de sväva runt korset och midjan på den unge mannen. Flodljusen tändes och fotograferingen började. Christian kunde inte låta bli att stirra på den suggestiva scenen: Korset med den törnklädde, änglarna som verkade hänga fritt i luften som fåglar, ja, som kolibrier som sög nektar, tätt tätt intill varandra.

Ljusbadet slog hål på kyrkans dunkel, rasslet från kameran rev sönder tystnaden. Änglarna fick göra sitt trolltrick länge innan fotografen var nöjd, medan den törnkroneklädde unge mannen log ibland åt att han var uppbunden, inte uppspikad. Ljuset släcktes, och alla hjälptes åt att plocka ner korset och göra i ordning för nästa tagning. ***

Christian försökte ta sig ur bänkraden så omärkligt som möjligt, för att inte störa fortsättningen. Men han snubblade till på en av elkablarna, som fortplantade en ryckning till ett av lampstativen, där den kvinnliga prästen stod, och hon upptäckte honom. När hon kom fram till Christian bad hon om ursäkt för att de stört honom.

-Det brukar inte vara någon här på fredagseftermiddagen, sa hon och ville hälsa med framsträckt hand.

-Det är väl jag som stör, invände Christian. Jag tänkte just gå.

-Nej, nej, du stör inte alls. Är du intresserad av konst? Jag och fotografen som jag känner har några bildidéer. Du får gärna se på medan vi skapar, och gör verklighet av dem.

-Var den inte lite opassande, bilden som ni tog nyss?

-Tycker du det? Allt existerar i förhållande till allt annat. Män i förhållande till kvinnor. Präster i förhållande till Gud. Ett äkta förhållande är levande. Det förändras och utvecklas. Se på oss kvinnliga präster, sa hon och visade tänderna i ett leende. För inte så länge sedan existerade vi inte. Vår tro, min och din, hoppas jag, den är fylld av symboler och symboliska handlingar. Det vet du ju. Vi vill utveckla tron i våra konstverk.

-Räcker det inte med jämlikheten? undrade Christian. Kvinnliga och manliga präster arbetar på lika villkor sedan länge.

-Det finns fortfarande grupper som står utanför. Inte i samhället, men utanför kyrkan.

-Den som inte tror på Gud måste få ha sin tro ifred, sa Christian.

-Jovisst, då kan vi försöka hjälpa de förlorade själarna, att komma tillbaka igen. Men det finns de som har vår tro, men nekas delar av gemenskapen. Har du tänkt på de som inte är heterosexuella, till exempel? Hur ska de få sina rättigheter, om inte vi hjälper till?

-Du menar gifta sig i kyrkan?

-Ja, svarade den kvinnliga prästen orubbligt.

-Men vem tar då vem, om jag får fråga, slank det ur Christian, utan att han var fullt medveten om hur hans ord kunde misstolkas.

Prästen skrattade och sa:

-Det är just detta vi måste söka tydliga svar på. Hur ska vi ha rollfördelningen i samhället, så att den fungerar på ett rättvist sätt? Med konsten kan vi nå dit.

-Rollfördelningen, menar du något slags kvotering?

-Nej, nej. Kvotering är förlegat. Som jag ser det är vi alltför nära den punkt, då männen skulle få omotiverade fördelar av detta.

Christian satte sig i bänkraden igen, men nu allra närmast mittgången mot altaret, så han fick fri sikt.

De två änglarna klädde om och satte på sig rustningar i gråmålad plast, med hjälmar som dolde deras ansikten. De ställde sig sedan bredbent bredvid varandra, med varsitt kvastskäft mellan benen, som de höll stenhårt i. Den kvinnliga prästen lät skruden falla på kyrkgolvet och behöll bara kragen på. Hon klev upp med en fot på vänstra soldatens kvastskäft och balanserade smidigt

upp den andra på den högra soldatens. De rustningsklädda statisterna höll så stadigt de orkade i kvastskäften mellan sina ben, medan fotografen tände flodljusen och började ta bilder. Christian konstaterade att prästen hade en mycket välutvecklad ryggtavla. Hela hennes baksida var i bästa skick.

-Sträck, sträck, uppmanade fotografen den kvinnliga prästen, som skickligt balanserade på de två kvastskäften och höjde sina åtskilda armar mot kyrkans kupoltak. Det var som om hon ville göra en gest mot nya högre höjder i himlen, samtidigt som det väsentliga i motivet hos altartavlan framför henne skymdes bort.

Christian reste sig upp. Han bländades av ljuset och bildskapandet framför ögonen, och var tvungen att ta ett par steg tillbaka i kyrkans mittgång. Prästen klädde hastigt på sig, efter det att fotografen avslutat tagningen, och ljusen slocknat. När de övriga började plocka ihop utrustningen kom hon än en gång fram till Christian.

-Vad tyckte du? ville hon veta.

-Det såg verkligen häftigt och slående ut. Men allt är inte vad det ser ut att vara. Står det inte så någonstans? Det finns bättre formulerat i bibeln, det är jag säker på.

-Vad menar du? Kan du inte se bortom en naken kvinnas kropp, och inse att gränser bara kan flyttas av människor i rörelse, inte av bokstavstroga texttuggare. De bilder vi har tagit, visar att vi är i rörelse. Mättade bilder överlever lättare än ordet genom tiderna, är det inte märkligt?

Christian blev knäsvag och undrade flyktigt om det berodde på den vackert nakna baksidan han just iakttagit, och motsatsförhållandet till den påklädda framsidan på samma kvinna, som fanns mindre än en meter framför honom nu. Han började tänka på sin mamma, medan prästen pratade på utan lyssnare. Hans mamma hade försvunnit en dag då han just fyllt tjugotvå. Ingen visste om hon var död eller levande, men hans pappa hade dragit sina slutsatser och betraktat henne som död efter ett år, och därefter följt henne och gått bort. Christians minnen av sin mamma var varmt vaga. En kram och en puss här, en kvällsmörgås där, en blick och ett skratt och lite oväntade fickpengar. Han kliade sig i tinningen och hörde prästen säga:

-Tror du på Gud?

-Gud är i alla fall inte död, svarade han. För om Gud skapade människan, så var det människan som samtidigt skapade Gud. Därför kan Gud inte dö, så länge jag lever.

Prästen betraktade honom intresserat och frågade om han ville följa med och fika, men han tackade vänligt nej till hennes inbjudan med en godtagbar förevändning. Christians tvärsäkra kommentarer, plus hans avvisande hållning, gjorde att hon satte nävarna i sidorna över höfterna, och sa något om att hon blivit missförstådd. Det vore trevligt om han ändrade sig och följde med henne, så de kunde diskutera vidare. Christian bockade artigt, men valde att gå ut genom kyrkporten, ut i det regnfria, och styrde stegen mot ett serveringsställe på torget i närheten.

Han beställde och konsumerade några stora sejdlar öl på stående fot. Alkoholen tog skruv och ruskade honom milt, så att vardagsdammet i hans huvud skakade bort. Sedan fick han en impuls att se den där målningen med solfjädern och den sköna damen, vars ena ansiktshalva doldes av en mörk slöja. Museet, vid vattnet mittemot slottet, var antagligen fortfarande öppet. Han var tacksam för att han slutade tidigt på fredagarna, så han just idag kunde ta chansen att gå dit.

Christian avverkade backen ner mot strömmen i snabbt tempo, vandrade in i skuggorna bakom museet och möttes av en vakt vid kassan som upplyste om, att det återstod en bråkdel av en timme till stängningsdags. **** De hemtidningsaktiga jätteverken på entréhallens väggar piggade upp honom, med sin orealistiska sagoskärpa. Snabbt antrade han marmortrapporna och hittade

rätt sal, efter att ha frågat sig fram. Där hängde hon. Han kände en stor och oförklarlig befrielse när han betraktat henne en stund. Hennes enda synliga öga såg på honom genom århundradena till nuet, och Christian kunde se tillbaka på henne utan att blinka. Han hade sett vad han ville se och åkte hem till lägenheten på söder.

***

* Damen med slöjan, målad av Roslin

** En kyrka nära Östermalmstorg

*** Anspelar på en bekant blasfemisk fotografers arbete

**** Ett besök på Nationalmuseet

Kapitel 9

**DEN MYSTISKE UTELLIGGAREN
ERFARENHETERNA I PARKEN**

Utan förvarning damp det ner ett kort från Karolina på Christians hallgolv. Det var poststämplat i landets näst största stad. Hon förklarade varför hon inte ringt, och inte hade någon telefon med sig. Samtalen går att spåra. Hon erkände att hon var hysteriskt rädd för de diffusa anklagelserna som riktats mot henne. Hon förstod att han tyckte att hon överreagerade. Hon ville ge Christian sin oreserverade kärlek. Det längtade hon efter att få visa honom personligen. Hon lovade att höra av sig med tid och plats, då de kunde ses.

Omtumlad av budskapet tog Christian med sig kortet i innerfickan, när han gick till jobbet på morgonen följande dag. Pelle fanns inte i prånget i den plattklädda gången utanför tunnelbanans spärrar, noterade Christian förstrött. Hela arbetsdagen skötte han sina sysslor rutinmässigt. Till och med han själv reagerade, när han märkte att vissa svar han gav fritsbarnen liknade standardfraser, inträngda i serietidningsbubblor. Det blev dags att stänga och åka hem, och han gick runt och tog upp utspridda bortglömda grejer och låste lekstugorna för natten. Under ett bord i en stuga såg han ett par nötta skor sticka fram. Han plockade bort några möbler, så den förvånansvärt fräsche, men helskäggige mannen kunde resa sig upp. Han hade en stickad mössa nerdragen över halva öronen.

-Här kan du inte ligga, sa Christian och tänkte, att egentligen var detta ett fall för Pelle.

-Vem kan hindra mig, svarade mannen, medan hans decimeterlånga spretiga skägg guppade.

-Du blir inlåst, sa Christian, om du ligger kvar här.

-Hur dags kommer du och öppnar i morgon, då? ville uteliggaren veta.

-Jag kan inte ta på mitt ansvar att låsa in dig över natten. Det måste du förstå. Tänk om det händer något, och du måste ut.

Motvilligt långsamt tog sig uteliggaren förbi Christian i dörröppningen. Han haltade lite och hade ryggsäck i ena näven. Christian undrade hur han fått tag i den, men rättade sig själv i sitt stilla sinne: fördomar, det är bara fördomar.

-Hör du du, sa uteliggaren, kan du inte sticka och köpa mig ett helrör skeppet. Jag har så förbaskat ont i benet. Här har du pengarna.

Han tog fram en skrynklig och solkig sedel ur bröstfickan.

-Jag är på väg hem, sa Christian undvikande.

-Det går fort. Butiken ligger vid torget två kvarter härifrån.

-Jag vet. Men jag vill inte hjälpa dig att fördärva dig själv. I så fall är det bättre att du följer med mig. Jag ska nog hitta något ställe där du kan få sova.

Uteliggaren spände ögonen i Christian och skrek så det stänkte fradga från munnen:

-Du ska inte trycka på mig din vilja. Respektera att jag har andra behov än du! Låt mig leva mitt liv på mitt sätt. Och vara som jag vill.

-Nu får du lugna ner dig, sa Christian. Jag hade en gång en lärare i samhällskunskap, som hette Pelle. Han skulle sagt att du behöver anpassa dig. För att bli behandlad solidariskt som alla andra. Förresten, har du inte träffat honom? Han brukar hålla till vid tunnelbanans uppgång, mot torget.

-Den personen har jag aldrig mött, sa uteliggaren och krävde, att om Christian verkligen var rättvis och jämlik, skulle han omgående göra honom en solidaritetstjänst, och köpa ut ett helrör.

-Jag har ju benproblem, sa uteliggaren.

Christian föll till föga, tog emot femhundringen och gissade, att om han hade tur skulle hela ärendet inte ta mer än trettio minuter. I rekordfart var han

vid butiken, eftersom han kommit på att det fanns en rostig, men användbar damcykel i fritisets förråd. Massor av folk väntade på sin tur, eller otur när det gäller sprit, tänkte Christian och tog en nummerlapp. Väntetiden verkade bli en mycket lång rad av meningslösa minuter. Plötsligt böjde sig en person i trängseln diskret mot Christians och sa:

-Du kan ta min lapp. Det är bara tre nummer före.

-Tack. Precis vad jag behöver. Så härligt att det finns solidariska människor som du.

-Du, sa mannen, du har inte tjugo spänn? Jag behöver dem till parkeringsautomaten.

Christian kastade en hastig blick på mannen och såg ett koppärrigt ansikte framför sig, och förstod att han gått i en fälla. Irriterat halade han fram en sedel och därefter gick han fram till kassan, vars röda siffror blinkade samma nummer som fanns på den nyinköpta kölappen. *

Tillbaka i parken med damcykelns hjälp, beräknade Christian att hans utflykt bara tagit en kvart. Ska man vara nöjd med ett resultat av sina handlingar, trots att utgångspunkterna har fel och brister? försökte han filosofera. När uteliggaren fick sin flaska och växeln, dunkade han Christian i ryggen och sa:

-Tack för att du respekterar mig och mina behov.

-Min gamle lärare Pelles idéer har vattentäta samband, svarade Christian. De känns lite obekväma ibland. Men jag tror att han själv handlar efter innehållet i dem.

-Säkerligen gör du det också, sa uteliggaren och skruvade loss flaskans kork, medan han lyssnade vidare på Christian.

-Konstigt att du inte träffat Pelle. Förut funderade jag inte så mycket på teori och praktik. Jag valde att jobba här. På fritis. För att ungarna är som plommonträdet vi har. De växer och ger frukt så småningom. För mig smälte allt samman. Min lärares idéer och mitt liv. Men så vann jag en kvinna för att hon förlorade något. Sedan blev hon rädd för ingenting och försvann. Och min lärare har jag inte sett på evigheter.

Uteliggaren hade iakttagit Christian uppmärksamt, och rätat på ryggen medan han lyssnade. Han tog bort spritflaskans kork. Septemberskymningen började smyga in och dunkla till det mellan trädens stammar, men en ljus lättnad fanns fortfarande att uppleva för den som höjde blicken över kronorna. Uteliggaren förde flaskhalsen mot munnen och plirade på Christian, medan han sa att Christian måste ha varit alla lärares drömelev, då han gick i skolan, eftersom han tillämpade sina kunskaper på ett rättvisande sätt.

-Varför säger du så? frågade Christian och tänkte, att nu ville han åka hem till sig. Kan du inte följa med mig, istället för att dricka upp den där smörjan?

-Kommer du inte ihåg, Christian, svarade uteliggaren, kommer du inte ihåg att jag inte begär någonting av mina elever? Allt kommer till mig ändå. I rättvisans, jämlikhetens och solidaritetens förlovade land. Jag har det så bra!

Samtidigt som Christian spärrade upp ögonen, som för att svälja uteliggaren med blicken, hejdade denne flaskhalsrörelsen vid underläppen och hällde därpå ut varenda droppe på marken. Medan de båda lyssnade på det gulpanande ljudet och splashet mot gruset utanför barnens låsta lekstuga, sa Christian:

-Är det du? Är det verkligen du Pelle?

-Jag är jag. Du är du, svarade uteliggaren. Och jag är om möjligt stoltare än någonsin, över att jag haft dig som elev. Individerna måste underordna sig kollektivet, för att leva upp till det fullkomliga samhällets gyllene regler. Men inom dessa ramar finns rörelseutrymme för individen, vilket du just bevisat med dina handlingar.

-Nu säger du emot dig själv, mumlade Christian.

-Tack för flaskan, sa Pelle, och stoppade ner den i en grönmålad papperskorg.

Christian blev tårögd. De omfamnade och klappade om varandra än en gång, nu mycket häftigare än förut.

-Men så du ser ut, sa Christian, vad har hänt? Jag har saknat dig. Jag har tittat efter dig i gången utanför tunnelbanan. Där du brukade sitta förut. Vet du att Karolina är försvunnen? Jag har både glömt allt vi hade tillsammans och saknar henne samtidigt.

Pelle tog av sig den stickade mössan, drog i sitt gråa skägg och berättade:

-Det finns inga fler uteliggare här i närheten. Jag har lyckats få dem att skärpa till sig. Med mina kontakter har jag slussat dem till ett boende, eller avgiftning, för de som var beroende.

-Pelle, du förnekar dig inte, utbrast Christian, men hans ögon blev glansiga av ledsamt tvivel på samhället och människorna.

Han redogjorde för besöket hos Pelles bekantning advokaten, och hur Karolinas mamma levde på vårdhemmet.

-Det du ser är en film projicerad på din rumsvägg. Jag ser en annan film på min vägg, sa Pelle trosvisst med en kristallklar blick. På liknande sätt är en rät linje kortaste sträckan mellan två punkter. Men i rymdperspektivet är linjen i själva verket krökt.

Christian begrundade Pelles filosofiska utsaga en lång stund och sa slutligen:

-Varför har jag inte sett dig i parken, jag jobbar ju här?

-Jag kommer hit när småbuset dyker upp. Det är mitt nya projekt. Och då har du gått hem. Någon gång har jag sett dig på avstånd. Du har en fantastisk hand med ungarna.

Christian och Pelle tittade åt samma håll bland trädstammarna. Långt bort i allén nedanför dem, upptäckte båda två en kvinna i kjol på väg uppför den svagt lutande gången. Tre ynglingar i övre tonåren svärmade runt henne, närmade sig, drog sig undan och närmade sig igen. Händelseförloppet såg oroväckande ut. Christian såg menande på Pelle. De tre ynglingarna kladdade på kvinnan, släppte henne, tog tag igen och fick henne att stå still med halvt utsträckta armar, likt en trollslända. Kvartetten försvann ur synhåll bakom ett av parkens mindre hus. Pelle sjönk ner på en bänk, men Christian skyndade in bland buskarna framför ett staket, och tittade runt hushörnet. Då såg han hur den ene ynglingen efter den andre förlustade sig med henne, medan hon blundade och försökte göra motstånd. Christian skakade på huvudet och återvände till Pelle på bänken.

-Först såg det ganska illa ut, sa han till Pelle. Men sedan visade det sig att allt verkade vara uppgjort i förväg. För spänningens skull, antar jag.

-Givmildheten skall sakna gränser, replikerade Pelle överraskande. Offerviljan begränsas bara av individens död.

Christian granskade tyst innebörden av dessa ord, och en kort stunds ljudlöshet svävade mellan dem, tills de blev medvetna om att någon kom utanför staketet. Det var kvinnan de nyss sett, som med korta kliv passerade, samtidigt som hon fixade med håret och ett spänne. Hon böjde sig över den gröna papperskorgen, där Pelle slängt spritflaskan, och mådde illa med ryggen mot dem. Sedan märkte hon att hon var observerad, och till Christians förvåning sa hon:

-Men hejsan, Pelle. Är det här du gömmer dig.

Christian tyckte sig känna igen de välformade benen och den uppenbart vältränade kvinnans figur. Men hennes alldagligt bleka ansikte kunde han inte omedelbart placera, kanske på grund av skymningen i parken. Han vågade fråga vad som hänt med de tre ynglingarna.

-Åh, jag har stött på dem förut. De sitter ofta och dricker öl på gräset här ute. Jag försöker få dem på andra tankar. Att göra något meningsfullt istället.

-Du verkar vara inne på samma linje som Pelle. Han har varit min lärare i samhällskunskap.

-Ja, det stämmer, svarade kvinnan och lyfte på ena benet och kliade den muskulösa vaden. Pelle och jag träffades för några år sedan. Han satt i

tunnelbanan och försökte frälsa uteliggare, så att de skulle ta sig in i samhället igen.

-Och jag har lyckats, sköt Pelle in.

-Visst, men teori är en sak. Praktisk handling en helt annan. Det lärde du dig av mig, eller hur?

Nu gick det upp för Christian vem hon var.

-Du arbetar på soss, eller hur? sa han.

-Det stämmer. Jag har varit socialsekreterare i ganska många år.

-För att använda Pelles ord: De där killarna behandlade inte dig särskilt rättvist och jämlikt, påstod Christian, och socialsekreteraren berättade följande:

-I våras tog jag för vana att promenera ett par timmar i parken om kvällarna. På jobbet hade vi fått indikationer på, att det fanns ett gäng som riskerade att glida utför. De drev omkring här. Jag träffade dem och vi blev bekanta ganska snart. Pelle hjälpte till, och nu är vi nära att få in dem i olika aktiviteter.

-Men nu gick killarna över gränsen, invände Christian.

-Man kan tycka det. Men å andra sidan, vem har rätt att sätta gränser för dem, så länge de håller sig något så när inom samhällets ramar? Normer och värderingar skapas ju av teve och såpoperor, bland annat, efter det att ungdomarna slutat skolan.

-Är det alltså det kollektiva ansvaret som saknas, undrade Christian så oskyldigt att Pelle skrattade:

-Den evigt kritiskt tänkande eleven! Käre Christian, du har sett en del. Utan att förstå varför, handlar du trots det nästan alltid rätt.

Socialsekreteraren berättade vidare, om den förskjutning hon upplevt när det gäller rättvisa och solidaritet.

-Första gången reagerade jag starkt. När killarna tog tag i mig och ville demonstrera sin unga manlighet. Jag har alltid lyckats slingra mig undan. Men idag insåg jag att tar jag till våld, blir det bara värre. Jag gjorde det bästa av situationen, eftersom jag vet att de skulle skylla på varandra, om jag anmäler dem. Och ingen av dem blir dömd, alla kommer att bli frikända! Därför brydde jag mig med flit inte om vem som gjorde vad. Jag vände ryggen till alltihop för att överleva.

-Men alla tre gjorde samma sak, påpekade Christian. Då kan de självklart ställas till svars för detta.

-Tror du ja. De skulle förneka det också. Jag vet hur juridiken fungerat i liknande fall.

-Varför struntar du inte i dem, ville Christian veta. För din egen skull.

-Någon måste ta tag i killarna. Om inte jag gör det, kan andra fara illa. En ung oskyldig tjej kan råka vara på fel plats i parken. Du kan lita på att jag skall bearbeta deras skuld känslor! Nu har jag övertaget.

Christian häpnade inför denna extrema hängivenhet och tänkte, att det såg ut som om socialsekreteraren sakta men säkert ledde in ynglingarna på vägen mot verklig rättvisa och solidaritet. Plötsligt kom han på en fråga han måste få ställa:

-Karolinas grabb, vet du något om honom? Och jag är kallad till er, varför det?

-Så vitt jag vet, sa socialsekreteraren, är pojken fortfarande under utredning. Numera är det barnpsyk som handlägger. Pelle har berättat om Karolina och dig. Du kan glömma den där kallelsen, vi har inte med saken att göra längre.

Christian tänkte: hon har verkligen en avundsvärd pragmatisk syn på saker och ting. Socialsekreteraren slätade till sin kjol och sa att hon ville hem och fräscha upp sig, men innan hon lämnade Christian och Pelle bad hon den senare om en tjänst:

-Kan du inte ringa till helgen? Nu har du glömt bort din dotter alltför länge. Hon behöver träffa dig.

När socialsekreteraren knastrat iväg på grusgången, och Christian konstaterade att ett par vackert formade kvinnoben av någon anledning är

snyggast sedda bakifrån, började Pelle förklara vad socialsekreteraren just avslöjat:

Pelle träffade henne då han satt i sitt prång i gången utanför tunnelbanans spärrar, och tog kontakt med uteliggare för att hjälpa dem. Hon ville hjälpa honom, men upptäckte snabbt sitt misstag, och att de i själva verket förenades av likartade samhällliga ambitioner. Resultatet blev en dotter, som de först tog hand om gemensamt. Senare överlät Pelle det mesta av uppfostran på modern, med största förtroende, eftersom han kände sitt kall som samhällsfilosof och vägledare så starkt. Den generösa förtidspension han fått som lärare från facket, tillät honom både att försörja dottern och uppnå sina egenhändigt formulerade livsmål.

-Är det inte osolidariskt av dig, mot din dotter och hennes mamma? tyckte Christian.

-Var och en tillämpar solidariteten efter eget huvud. I det här fallet anpassar jag mig efter hennes sätt, sa Pelle med så sorgligt eftertryck att Christian kände ett sting av medkännande.

Han betraktade sin före detta lärare och grubblade över ett eventuellt samband mellan Pelles tovigga skägg, de slitna skorna, kärleken och barnuppfostran. Christian erbjöd Pelle att följa med hem till söder, men hans förslag avvisades med sådan opåverkbar bestämdhet, att han blev tvungen att gå därifrån alldeles ensam, genom den nu beckmörka parken.

***

* Observation av en bekant journalists beteende i ett äldre kösystem, Nybrogatan

Kapitel 10

CHRISTIAN OCH KAROLINA GÅR PÅ ETT POLITISKT MÖTE

Christian hade just avslutat tandborstningen och skulle lägga sig i sin säng, när Karolina ringde. Hon väste kortfattat i telefonen att hon måste få träffa honom av många olika anledningar. Ljuden i bakgrunden gjorde att Christian förstod att hon befann sig på ett uteställe. Han fick adressen, klädde snabbt på sig snyggbyxor och kavaj, och begav sig ivrigt hemifrån till sitt möte.

Det var höstkallt och småblåsigt, men så pass regnfuktigt att löven på gräsytorna och gatorna inte kom loss i vindpustarna. Han ställde sig och väntade utanför stället som Karolina lockat honom till. Efter en kort stund med några halvruddiga rysningar, gick han in ensam.

Hon stod bakom garderobsdiskens och såg frånvarande ut. Hans dämpade steg på heltäckningsmattan i blått, avslöjade honom inte förrän han var framme, tätt intill henne. Karolinas blonda hår räckte knappt till axlarna. Hon bar en kavaj med ett guldeblem på vänstra slaget. En kvick kram utom synhåll hetsade upp dem båda över förväntan.

-Var har du varit? Jobbar du här? Hur länge då? ville Christian otåligt veta.

-Inte så högt, svarade Karolina, trots att ingen fanns i närheten. Jag tog jobbet i garderoben, för att flera politiska höjdare går hit. Oftast mitt i veckan.

-Jag har ingen lust att höra mer nu, sa Christian.

-Jo, jag vill lära känna dem, och prata med dem. Trodde du att det inte finns tankar bakom det jag gör? Att jobba med kläder så här, det är inte min stil.

Christian smålog åt henne med igenkännandets glädje, och kastade en blick in genom valvöppningen till lokalen, som den tungt rytmiska musiken kom från. Mot en ilande blå bakgrund och badande i röddunkel belysning, dansade och slingrade sig två barbröstade tjejer runt en blank stång i utstuderad takt. På samtliga bord framför scenen fanns ishinkar med lutande flaskor i. Medelålders män satt tätt och trångt och följde uppmärksamt föreställningen, medan de smuttade på vinet i sina glas.

-Kom hit, sa Karolina, och drog diskret undan honom. De pressade samman sina ansikten med känslotörstens brutala slukande kraft, och förenades i ett ömsesidigt grepp, med höger arm över och vänster arm under varandras axlar. På så sätt smälte deras huvuden och överkroppar ihop, som i ett konstverk, där färgen blurrar bort kärleksparets ansikten. *

-Nu går vi in, sa Karolina. Jag har blivit tillfrågad om jag vill dansa på scenen. Men det är ointressant. Ågarna försöker övertala mig. Därför får jag se showen, om det inte finns något att göra i garderoben.

De satte sig på ett par lätta reservstolar som Karolina hämtade och ställde fram, så att hon kunde bevaka sin arbetsplats. Med avsikt valde hon ett bord där några bekanta politiker satt, utan att Christian lade märke till detta. Omedelbart efter att musiken och dansen tog paus, sträckte en av herrarna upp sitt kreditkort i luften och viftade efter mer vin. Det rödaktiga ljuset i lokalen gjorde miljön främmande och stänkte lite överklighet på allt och alla. Herrarna närmast Christian luftade sina känslor för namngivna personer och aktuella sakfrågor, utan att han orkade bry sig. Han trevade efter Karolina under bordet och gav hennes hand olika signaler om, hur han önskade att den närmaste framtiden skulle gestalta sig.

-Men är det inte den söta tjejen från garderoben, sa en av herrarna och vände sig mot Karolina, som släppte Christians hand.

-Får jag presentera min vän Christian, sa Karolina, och gav honom en menande blick. Han är journalist. Är det inte så att du skriver om anonyma anmälningar just nu? Och rättssäkerheten i största allmänhet?

Så fräck hon är, tänkte Christian motvilligt beundrande, medan han skakade hand och svarade på frågor om var han jobbade, och för vilken tidning. Den av herrarna som viftat med kreditkortet, en mörkhårig genomsnittlig typ med glasögon, uttryckte sin belåtenhet över deras närvaro. Det innebar att kvällens utgifter då föll under rubriken representation, i regeringskansliets bokföring. Han var nämligen minister, och måste därför hålla god ordning på kvittona, förstod Christian. Ministern tog in två nya flaskor, med de ädlaste bubblor som stället hade att erbjuda. Generöst såg han till att Karolina och Christian fick varsitt glas, men hon ville inte dricka under arbetstid. **

-Du som skriver för landsorten, sa ministern, du känner till pressetiken här i stan, hoppas jag. Ingen skriver något som vi sagt här, i förtroende.

-Det är därför Christian kommit hit, inflikade Karolina skarpt. Han vill diskutera anonyma anmälningar under diskreta former.

-Låt höra, innan showen börjar, svarade ministern.

Christian hade fattat ungefär vad Karolina var ute efter. Han försökte spela med och sa:

-Jag har skrivit att jämlikheten inför lagen åsidosätts med anonyma anmälningar.

-Tvärtom, replikerade ministern. Bara i ett jämlikt samhälle kan vem som helst anmäla självaste Kungen.

-Rättssäkerheten hotas. En lögn kan användas för att ostraffat skada en oskyldig.

-Är de oskyldiga har de inget att vara rädda för.

Ministerns kommentar lät så övertygande trosviss, att Karolina svarade med hetta:

-Du utgår ifrån att samhället fungerar perfekt.

Christian hoppade till, men mindes hennes pappas öde och kände sympati.

-Politik är det möjligas konst, samtidigt som verkligheten är vår värsta fiende, svarade ministern. Och kom ihåg att ni aldrig träffat mig. Vi är här anonymt!

Hela sällskapet skrattade hjärtligt, var och en utifrån sina personliga förutsättningar och erfarenheter. Ministern återgick belåtet leende till att diskutera med sina följeslagare. Karolina lutade sig mot Christian och viskade:

-Säg åt honom att du jobbar på en artikel om näringslivets chefer och deras representation.

-Ge dig nu, Karolina. Vi mår bäst om vi tänker på oss själva istället.

-Jag vill komma åt honom, sa hon, eftersom hon tänkt ut en kringgående verbal manöver.

-Gör som jag säger, Christian! För du vet att jag vill dig allt gott.

Han kunde inte säga nej till hennes begäran. Han öppnade samtalet med ministern igen, och refererade till hur direktörerna låter sina företag betala alltifrån värmande resor i vintermörkret, till skogsutflykter med vapen i hand.

-Ursäkta, jag menar inte att vara oförskämd, sa ministern. Men det märks att du inte kommer från en tidning här i stan. De vet vad som gäller.

Christian tyckte inte om att bli avvisad så enkelt, utan fortsatte spela sin roll:

-Är det rätt att folk som tjänar miljoner, är det rätt att de låter sina företag betala deras nöjen?

-Utgifter av det slaget är sällan avdragsgilla, sa ministern irriterat. Det bevakar skattemyndigheten stenhårt. Vi tar igen alla sådana försök på vårt sätt. Du ska veta att vi hade en fest på regeringskansliet nyligen. Bara dryckerna gick på mer än tusen kronor per man. Det är helt enligt våra regler. Man kan säga att direktörernas skattepengar betalade kalaset. ***

-Det var en osedvanligt skicklig och rättvis utjämning, av obalansen mellan det privata och det offentliga, kommenterade Christian. Men väljarna då? De missförstår ju saker och ting ibland.

-Vi har våra nätverk, näringslivet har sina. Dina kolleger skrev en vers om vår lilla fest, men ingen tog det på allvar. Det handlar om förtroende. Vi lever på det, annars skulle ingen rösta på oss. Samma förtroende visar vi våra kamrater i

kammaren, när någon behöver en lägenhet eller ett jobb som landshövding. En felinformerad journalist skrev för ett tag sedan, att näringslivets folk gör klipp på börsen, medan vi politiker klipper kvitton. Vilken brist på respekt! Trodde den enfaldige människan att det är så man minskar budgetunderskottet?! Han glömde bort ett av våra viktigaste uppdrag, för att inkassera en billig poäng. Men det bjuder vi på, eftersom folket litat på oss.

Karolina stirrade rakt fram och fixerade stången som de barbröstade tjejerna använt, medan Christian kände sig tanklöst snurrig i huvudet, och följde bubblorna i sitt gratisglas medan de steg mot vinytan och brast. Nu ville en av ministrernas lätt berusade vänner, en statssekreterare, lägga sig i meningsutbytet: -Det här landet kan styras med ett pekfinger, påstod han. Tro mig! Så enkelt är det. Ett enda skickligt pekfinger och en känsla för andras maggropar. Det går! Jag har själv sett det. ****

Christian klarade inte av att tolka denna antydning, men Karolina blev upprörd:

-Jag gillar inte ert sätt att se samhället uppifrån och ner.

Den lummige statssekreteraren kunde inte hålla sig, utan replikerade sardoniskt att de var tvärt om på rätt ställe, för att betrakta saker och ting nerifrån och upp.

Ministern viftade undan hans inlägg för att låta Karolina fortsätta:

-Fattar ni inte, att de som hamnar i myndigheternas kvarnar mals till grus, och kan inte ens rösta på er. På grund av en anonym anmälan, kan vem som helst råka ut för vad som helst. Det har hänt mig. Jag har en son som försvunnit. Allt jag vet är, att det började med att min man ville bli av med mig. Socialdistriktet kallade in mig. Ingen anklagar mig för något. Jag har ingen aning om var min son är och hur han mår.

-I sådana fall som ditt, får du rättshjälp, sa ministern välvilligt. Det bjuder samhället på i nödens stund. Så fungerar våra trygghetssystem.

-Den advokat jag kontaktade sa, att jag kunde använda tiden till annat. Han behövde en stämning för att kunna hjälpa mig, påstod han. Skall detta vara ett rättvist samhälle, då är i alla fall inte jag med, avslutade Karolina och sökte stöd hos Christian.

-Ta inte till så stora ord, sa Christian dämpat, men Karolina tog i med ännu större kraft:

-Jag vill ha en lagändring, så anonyma anmälningar alltid medför ett ansvar. I alla fall ett anonymt ansvar. Ingen skall tillåtas maskera sina illvilliga syften, utan att ansiktet bakom masken är känt, av den som tar emot anmälan. Jag litat inte längre på främmande människor, än mindre på samhället.

Hon drog efter andan, ett nästan bottenlöst andetag.

-För övrigt läste jag idag om en cancerdrabbad man. Han fick sina många resor till strålbehandlingen betalade en och en av landstinget. Svindyrt blev det. Istället kunde han fått ett månadskort för en bråkdel av pengarna. Men det gick inte, med motiveringen att han då skulle kunna utnyttja kortet privat. Är inte detta ett bevis på att vissa är mer jämlika än andra? *****

-Vad har du för avsikter, vad vill du egentligen? frågade ministern. Hur som helst, du har tur: Vi skall snart starta en utredning om rättshjälpen och vårdnadstvister. Vi arbetar just nu med direktiven. Du är absolut lämpad att ingå i vår referensgrupp. Kanske kan det behövas en ny myndighet för att ta hand om problemen. Vi får se. Jag vill inte föregripa utredningens resultat.

Karolina såg uppgivet på ministern. Christian observerade att hon saknade liv i blicken. De glittrande ögon som han var bortskämd med, fanns inte en skymt av.

-Jag förstod med en gång att du var mer än en tjej i garderoben, sa ministern vänligt. Ge mig ditt telefonnummer så hör jag av mig.

Karolina skrev lugnt på baksidan av ministrernas visitkort. I själva verket hade hon svårt att kontrollera sitt ursinne. Hon var på vippen att säga, att herrarna kunde dansa runt den blanka stången på scenen själva, om de verkligen var

jämlika. Men hennes privata problem och deras lösning kom i första hand. Hon nöjde sig med att hon fått ett löfte. Hon skulle få en chans att påverka samhällets jämlika, rättvisa och solidariska makthavare. Karolina lämnade Christian vid bordet med en beröring av hans nacke.

När musiken började igen, och de barbröstade tjejerna dök upp och utförde sin innehållsrika dans runt stängen, i en allt mörkrödare belysning, då blundade han. Allvarligt oroad för Karolinas skull, smuttade han i blindo ur det glas bubbelvin han fått, på statens bekostnad. Därför såg inte Christian hur en av de barbröstade tjejerna slingrade sig närmare ministern, och hur han stack en sedel innanför hennes string, vilket är brukligt i betydligt större städer i världen, än det här landets huvudstad. Det kunde tolkas som ett äventyrligt förskott.

***

* Kan detta antyda Edvard Munch's målning *Kyssten*?

** Syftar på ett besök på en känd sexklubb av två politiska bekanta

*** En i media uppmärksammas spritfest

**** Har det verkligen hänt att en känd minister gjort så?

***** Anspelar dels på ett verkligt fall, dels på Orwell's roman *Djurfarmen*

Kapitel 11

KAROLINA GÖR PIGDEBUT

Karolina såg sig om i Christians lilla lägenhet på söder, när de vaknade på förmiddagen efter mötet med politikerna. Det var första gången hon var hos honom. De rejäla kvalitetsmöblerna, som han säkerligen ärvt, tilltalade henne. Bland affischerna på väggarna hängde en bild av en nästan osynlig, sjödränkt ångbåt i storm, målad för mer än hundra år sedan. * Hennes oro ville inte ge med sig, och bara när Christian tröstade henne lättade trycket. Han förstod inte fullt ut hennes oresonliga skräck för att konfrontera myndigheterna, och varför hon höll sig undan, istället för att försöka komma i kontakt med sin son.

-Jag skötte min mans affärer, bokföringen, allt, sa Karolina. Du såg mig säkert hålla på med pappren ibland i parken, medan jag pratade med dig, och väntade på att gå hem med vår son. Den dagen som min man försvann med sin sekreterare, lade han ett avskedsbrev på köksbordet.

-Han har min evinnerliga tacksamhet, sa Christian och strök Karolinas kind.

-Inte nog med att han tog långluncher, och gjorde utflykter på sitt skrivbord med henne mest varje dag, nu påstod han dessutom att jag var ansvarig för ekonomiska fel, som när som helst kunde komma fram i hans bolag. Samtidigt gick min son upp i rök.

-Så orättvist. Vi måste tala honom till rätta, sa Christian.

-Jag har försökt nå honom, men det är omöjligt. Därför kan jag inte annat än ligga lågt, tills något händer. Men inget händer ju.

Christian förstod nu vidden av Karolinas förtvivlan. Särskilt med tanke på vad hennes pappa råkat ut för. Så mycket visste han, att samhället med rätta bestraffar ekonomisk brottslighet hårdare än andra brott, åtminstone relativt sett.

-Christian, sa hon, medan en tår rutschade nerför kinden, Christian, först när jag blev av med min man, och när min son försvann och jag började ta tag i dig på allvar, då började jag tro på något. På dig! Lyssna, så får du höra var jag varit.

Hon satte sig till rätta på sängkanten, klädd i hans fina mörkgröna morgonrock, blondruffsig, och med de långslanka benen i kors. Vore det inte för den seriösa ton hon slog an, skulle han felprioriterat bland sina impulser, och definitivt inte valt att höra hennes berättelse.

-Jag tog långprommisar på ön. Gick förbi mina föräldrars gamla hus, och in i affären där vi brukade handla mat. Lite sentimentalt. Jag fick syn på en annons i tidningen, där en familj sökte hjälp, för att ta hand om deras hem. Huset låg på samma sida av gatan som vårt, den dyra sidan, mot sjön. Där kunde jag huka tills vidare, i väntan på att min man eller soss visar vad de är ute efter.

Christian fick en bild i huvudet medan han lyssnade: Samhället kan betraktas på många olika sätt, fantiserade han. Det är som att se in i ett kalejdoskåp, den där gamla manicken med färgade glasbitar i, som man skakar på. Nya färger och mönster skapas, högst individuellt, men varenda gång är det samma bitar glas som tumlar runt.

Karolina började städa i det rymliga huset med panoramafönster mot fjärden. Husets ägare, en mager, gänglig verkställande direktör, figurerade då och då i tidningarnas ekonomispalter. Hon fick oförskämt låg timpenning, jämfört med den lön hon kunde haft, som högskoleutbildad ekonom. Åtminstone delvis kompenseras detta av, att pengarna gled rakt ner i fickan varje fredag. Därför tyckte hon att det fanns ett slags rättvisa i betalningssättet, även om det stred mot både jämlikhets- och solidaritetsprincipen.

Vid ett tillfälle hade Karolina möjlighet att resa sig från sitt knästående jobb, och få en inblick i det spännande näringslivet på hög nivå.

Tre kostymklädda män samlades en förmiddag vid matbordet i hörnrummet, medan Karolina städade. De hade gemensamma bekymmer med sammansättningen av ett stort byggbolags styrelse, där de satt allihop. En av männen var en före detta politiker och dessutom mediadirektör. En annan hade ett traditionstungt efternamn och titeln styrelseordförande. Dessa två fick sitta vid bordet med ansiktet mot kända inhemska konstnärers verk i den sexsiffriga klassen. Verkställande direktören mittemot dem, kunde blicka ut över den ständigt föränderliga vattenytan, som fjärden visade upp. Kaffeporslinet klirrade.

-Politikernas förslag om att kvotera in kvinnor i bolagens styrelser är bra, sa direktören.

-Har du gått med i partiet? kontrade ordföranden, men möttes av ett flin.

-Nej, jag kan inte vara annat än ren. Men det ger oss en möjlighet att få in vårt folk. Och när vi räknar oss detta till godo, kan vi gå vidare med vårt anbud på bygget av järnvägstunneln.

-Då räcker det inte att välja in en eller annan kvinna, tyckte styrelseledamoten som hade ett förflutet i landets högsta politiska ledning.

-Tror du det är så lätt att skaka fram villiga kvinnor? undrade direktören.

-Vi måste ha femtio procent, för att uppfylla förväntningarna. Pekar vi på det, då går vårt anbud igenom.

-Det finns inte så många kompetenta kvinnor att välja in, sa ordföranden. Förresten är min brorson redan lovad en post.

-Får jag be om er uppmärksamhet. Jag vet att det fungerar så här. Jag har suttit mera i kanslihuset än ni. Ger vi en presskonferens och poängterar vår jämställdhetsplan, kan ingen i regeringen missa budskapet. Och vårt anbud.

-Utmärkt, sa direktören som fattat poängen. Jag kan ta fram de lättleda tjejer vi behöver. Uppdraget smickrar deras fåfänga, och får fart på tjejernas fantasier om nya karriärsteg.

-Min brorson blir inte glad, sa ordföranden med det betydelsefulla efternamnet. Ska vi ta vem som helst? Någon från gatan, kanske?

Direktören svarade med tvungen eftertänksamhet:

-Vi kan fråga min hemhjälp, om du vill.

Han vände sig om och ropade på Karolina i rummet intill, där hon just dammtorkade en porfyrvas, som innehöll en skog mångfärgade orkidéer.

-Visst skulle jag ta ett styrelseuppdrag. Om jag fick erbjudandet, svarade Karolina. Jag har faktiskt gått på handelshögskolan, och jobbat med ekonomi i småföretag.

-Ger man någon en chans att klättra upp, så gör de flesta vad som helst, konstaterade direktören kallt för sig själv.

-Glöm inte att det är mer lättförtjänta pengar att sitta i er styrelse, än att städa, sa Karolina.

Ordföranden nickade gillande, men ifrågasatte henne:

-Varför har du ett städjobb, då?

-Någon måste göra det. Och jag har inget annat just nu. Om herrarna tillåter att jag kommenterar er diskussion, vill jag bara säga följande, som jag lärt av en god vän: Rättvisan lyser med sin frånvaro vid inkvotering av kvinnor, och det gör även jämlikheten. Vore det inte för min solidaritet med min arbetsgivare, skulle ni få veta mer!

-En städerska som har politisk spetskompetens, strålande, sa ordföranden.

Direktören tog henne på allvar:

-Hur tror du vi skall kunna visa svarta siffror, om vi filosoferar och politiserar verkligheten?

Styrelseordföranden suckade instämmande:

-Politikerna tror att djungeln därute är ett folkhem. Snart skall de väl anpassa varenda kobbe i skärgården, för att landet skall bli det mest tillgängliga i hela världen. Kosta vad det kosta vill.

-Utmärkt, sa direktören. Då får vi byggjobb. Tänk så mycket sten som måste sprängas bort för barnvagnarna och pensionärerna. Och alla plattformar som skall konstrueras på toppen av bergen, för utsiktens skull. Så vackert skärgården kommer att komplettera vindkraftsparkerna vi vill bygga längs kusten. Här har vi en fantastisk möjlighet att låta alla se, hur vi bidrar till samhällsbygget!

-Du är för optimistisk, invände styrelseordföranden. Nästan hela kusten är klassad som riksintresse ur naturvårdssynpunkt.

-Just det, log direktören. Men utbyggnaden av vindkraften är också ett riksintresse, enligt energimyndigheten. Myndighet står mot myndighet. Och vi är helt rätt placerade mittemellan, och hjälper till att bygga! **

Styrelseordföranden nickade gillande.

Karolina blev förbryllad av dessa svängiga uttalanden. Hon insåg att talangfulla kvinnor och män, som motas bort av mediokratin i privata och samhälleliga organisationer, utsätts för den största orättvisan. Ingen kvotering hjälper mot de mediokras tyrani. Hon behöll sina tankar för sig själv, tackade och återgick till arbetet.

De tre kostymklädda männen beslutade enhälligt och raskt om följande handlingsplan: Direktören fick på egen hand välja ut passande kvinnor i sitt kontaktnät. Den före detta politikern skulle som styrelsemedlem kalla till en pressträff, angående bolagets framsynta jämlikhetsprogram, och mumla namnen på kvinnorna som var aktuella. Styrelsens ordförande fick hålla i de efterföljande kontakterna med media, och sälja in deras anbud på tunnelbygget.

Karolina städade vidare, medan männen avlägsnade sig. Efter en stund återvände direktören ensam, och bad henne med nästan faderlig omtänksamhet att sitta ner, vid matbordet i hörnrummet. Hon såg ut mot fjärden, samma vatten hon växt upp vid, i en villa inte många meter därifrån.

-Du har en entreprenörs hjärta, sa direktören. Du kan nå riktigt långt, med rätt lagledare. Får jag ge dig ett gott råd?

-Jovisst, bara det inte handlar om kvotering, svarade Karolina leende.

-Du måste veta att vår värld är full av klättermöss. Den mest extrema klättermusen är så perverterad, att han till och med tar uppdrag i ideella organisationer, för att kunna klättra vidare. Men de pinnarna är oftast så veka, att musen faller längre ner än där han kom från.***

-Vad har det med debet och kredit att göra? Låt dem klättra, de kan inte dansa.

-Helt rätt, men ändå fel. Vi sköter vårt och politikerna agerar på sitt sätt. Och aldrig möts de två sfärerna. Det kan se ut så ibland, men är bara en illusion. Oberoende, harmoni och konsensus är det som gäller. Hur skulle vardagslivet annars se ut? Därför kan jag till exempel köpa en ny bil varje år. Min bror har sin affär på lagom gångavstånd härifrån. Det är ett litet tecken på vår välordnade samhällsstruktur. Som politikerna gärna får tro att de har byggt upp.

-Har ni inte ens något motstånd mot orättvisor, som begås under rättvisans paroll, stammade Karolina.

-Vad är rätt och vad är fel, svarade direktören retoriskt, och tittade förstrött på en av sina målningar, där en räv huggit in på en beckasin, och bar bort den mellan tuvorna i ett strandlandskap. ****

Karolina kände sig doppad under en vattenyta, men ville inte tappa andan. Hon bestämde sig för att ta sig upp, och få den luft hon behövde.

-Jag har förstått att lagar inte är till för att följas, och att rätt inte alltid skall vara rätt. Men den anarkistiska motorn i näringslivets blankpolerade farkost, kan i alla fall inte jag acceptera. Om direktören ursäktar bildspråket.

-Tvärtom, så följer vi alla lagar vi kan. Min bror har den största bilhandeln på ön. För många år sedan hade han en konkurrent. Som i alla förhållanden gäller det att ta för sig. Konkurrenten hade mycket större omsättning än min bror. Men min bror visste att det låg något skumt i affärerna, eftersom de gick så lysande. Han

gav skattemyndigheten ett tips, och då segrade rättvisan. Samtidigt som min bror tog chansen att bli störst i sin bransch.

-Jag minns det från tidningarna, sa Karolina. Fastän jag var liten då. Jag växte upp här på ön. Men, den där konkurrenten till din bror, blev inte han frikänd?

-Efter många om och men, några år senare. Men ingen rök utan eld!

-Var det inte så att fogden hade plockat honom på alla pengar utan rätt? Och det var därför han gick i konkurs. Fick han inte tillbaka hela sin firma, alla papper, i en enda röra, i svarta sopsäckar?

-Det minns jag inte. Däremot köpte min bror hans sjöställe för några år sedan. Huset har ett av de finaste lägena på ön. Äta eller ätas, det är vad som gäller.

Direktören avbröt själv sina näringsfilosofiska utläggningar med följande ord:

-Nej, nu måste jag göra lite nytta. Jag skall ha din kompetens i minnet. Kanske hamnar du rentav i någon styrelse så småningom.

Karolina dämpade sin impuls att omedelbart säga upp sig. Istället skötte hon sitt pigarbete oklanderligt. Hon utnyttjade sin meddelarfrihet och avslöjade bakgrunden till det stora byggbolagets jämställdhetsplan, för affärsreportern på landets största tidning. Därefter fick ett annat företag ordern på tunnelbygget från regeringen, och införde tacksamt så många kvinnor i sin styrelse, att deras antal med råge passerade gränsen på femtio procent.

När Christian lyssnat färdigt på Karolina, var hon så utmattad att han fick ta hand om henne en lång stund, vilket han var tacksam för att han kunde och förmådde. Apropå Karolinas återkommande oförsonliga minnen av hennes pappas affärers död, funderade han på, ifall det bara är brända barn som avskyr elden.

***

* En målning av Turner

** Idag gällande bestämmelser

*** En okänd så kallad direktörs öde

**** En Liljeforsmålning

Kapitel 12

**VÄRLDEN ÄR EN SCEN
CHRISTIAN SOM TEATERARBETARE**

Den officiella förklaringen till att Christian förlorade sin anställning som fritisledare, var att det uppstått arbetsbrist. Först in, först ut gäller. Så rättvist fungerar arbetsmarknaden, att de yngre solidariskt får stå tillbaka för de äldre. Han hörde via en bekant, att det verkliga skälet att säga upp honom hade med Pelle att göra. Pelle var uteliggare i andras ögon, oavsett den höga filosofiska halten i allt vad han gjorde. Christian hade hjälpt honom med toalettbesök, fika med bröd och några duschomgångar i personalutrymmet varje vecka.

Tack vare Christians välutvecklade trosvisshet, tog han uppsägningen med en axelryckning, vilket bara riktigt kloka människor kan göra, när de konfronteras med ren rå dumhet. Han hade sinnena fulla av Karolina. Det betydde inte särskilt mycket vad han sysslade med för att försörja sig, som en nyttig medborgare i rättvisans, jämlikhetens och solidaritetens förlovade land.

Redan samma dag som han blev arbetslös, hittade han ett nytt jobb på teatern vid torget, nära järnvägsstationens mångspåriga bangård. Han hade aldrig ryggat eller skyggat för något arbete, tvärtom ansåg han att varje arbete finns till för att utföras så väl som möjligt.

Teaterns trånga entré och den svällande salongen med scenen längst fram, denna sammanhängande organiska helhet fick honom att tänka på en livmoder. Vad kan skapas och födas fram här, undrade han nyfiket, eftersom han inte hade någon närmare erfarenhet av scenkonsten. Teaterchefen hade inte oväntat mustasch, ett slätt leende och mycket små fötter under en välmatad kroppshydda.

-Här på teatern är vi alla lika mycket värda, deklarerade han, när Christian fått syn på honom i biljettluckan och presenterat sig. Vi är stolta teaterarbetare allihop. Det är bara en fördel att du inte har så stor erfarenhet av teatern. Välkommen hit!

Christian skulle städa salongen, sitta och sälja biljetter, hämta post och pizzor, bära rekvisita, ja kort sagt, vara allmänt behjälplig mot en bestämd månadslön. Christian hade tur, förklarade teaterchefen, han var en av de få som kunde vara trygg som fast anställd. Skådespelarna till exempel, de kom och gick.

Första dagen blev en miljöchock. Den instängda luften och bristen på dagsljus kändes akut, eftersom han var van vid att arbeta ute. Allt solliknande ljus kom ifrån en orkester av lampor, som hängde i det becksvarta taket och var riktade mot scenen. Skådespelarna drev omkring under repetitionerna, med nerverna som hängslen till sina byxor respektive kjolar, och skrek för sig själva, åt varandra och åt honom. Han såg två uttrycksfulla dödsmasker i mängden av föremål på teatern, där den ena masken hade ett tomt leende och den andra ett lika tomt surt drag. De fick Christian att undra, var teaterarbetarna hämtade kraft att må bra ifrån, på grund av deras tvära kast mellan scenen och vardagen, mellan komedi och tragedi. Fantastiskt att samhället utanför kan ge stadga åt de fabulerande scenkreatörerna härinne, så att de orkar, tänkte han.

När han som första gratistitt fick se glimtar av en sekelgammal historia om en betjänt, som förförde arbetsgivarens dotter under midsommarhelgen, och när han följde replikerna om stigande och fallande, övertag och underläge, insåg Christian att en pjäs som bygger på ord och handlingar utan tanke, aldrig kommer att lyfta från scengolvet. Först efter denna befriande iakttagelse kunde han njuta av illusionerna på scenen, och människorna bakom sminket. *

En författare, ungefär jämnårig med Christian, visade sig då och då i salongen på dagtid. Han hade lösa band med teatern och gjorde ett mycket prydligt intryck i sin mörkgrå ullrock. Hans halvlånga, svarta bakåtstrukna hår släppte ibland ner

en slinga som dinglade över kindbenet. Uppenbarligen kunde författaren komma dit när han ville. Han brukade halvligga i en salongsstol, med benen över framförvarande ryggstöd, och blossade på enstaka cigaretter under repetitionerna, trots rökförbudet. Författaren påminde både till utseendet och sättet om Pelle, trots ålderskillnaden. Christian tänkte, att likheten måste bero på kontrasten mellan dikt och verklighet, som författaren upplever, och den mellan filosofi och samhällspraktik som Pelle lever i. Christian undrade om författare kommer till klarhet för att de skriver, eller tvärt om. Han orkade inte bry sig mer, tack vare att han för stunden var fullständigt nöjd med livet och förhållandet med Karolina.

-Christian, hämtar du en pizza till mig också, sa författaren en dag med slängig stil, när ensemblen skulle ha lunchpaus, under repetitionerna av hans nyskrivna stycke.

Christian glömde tillfälligt teaterns mörker, eftersom han fick flerdimensionella upplevelser i strålkastarljuset av pjäsens växande, författarens ändringsvåndor, skådespelarnas kreativa kritik och regissörens dompterande diplomati. Pjäsen titel var De utsatta. Den handlade om två kvinnor som jobbade på ett privat daghem i ett litet samhälle norröver, där alla känner nästan alla. Kvinnorna hade ofattbart mycket att göra, under stor tidspress. De slet så med vardagen, att de till slut inte orkade med att sköta sitt arbete, utan mest satt och drack kaffe på personalrummet. De levde ett indirekt liv som smärtsamt tuggades sönder i dialogen, och orden berörde deras män, alla relationer, vardagen och arbetsgivaren.

Christian kom tillbaka med pizzorna, och författaren vek ihop sin, så den blev dubbelt halvmånformad, och satte i sig allt, utan att se eller känna doften av fyllningen mellan bröden.

I pjäsens första scener fick åskådaren lära känna de två förskolelärarna och deras miserabla levnadsomständigheter. Bilden fördjupades av kvinnornas kamp med barnens behov och krav, och den stress som detta medförde. Dramats vändpunkt kom, i och med att en femårig pojke kvävdes till döds när en snögrotta rasade. Antingen föll snön över pojken av egen tyngd, eller på grund av att andra barn raserade grottan. Orsaken förblev oklar för alltid. En utredning inleddes i de följande scenerna, pressen skrev om saken, och förskolelärarnas fackförbund kopplades in, och ställde upp till deras försvar. Facket satte det privata företaget som drev daghemmet i blockad, på grund av personalens omänskligt vidriga arbetsförhållanden. Den döde pojkens föräldrar ansträngde sig först försynt, för att få reda på vem som hade ansvaret när olyckan hände. Snart mognade de i sitt sorgearbete, och insåg det meningslösa i att driva ansvarsfrågan, eftersom deras barn ändå inte skulle återupplivas av en strid om skulden till hans död. De nöjde sig med att starta en utbildningsfond i ömsesidigt ansvarstagande, för föräldrar och anställda, och de fick ett kommunalt kontantbidrag till verksamheten. Pjäsen slutade med att barnets mor lade sig i ett badkar med ljummet vatten, och skar upp sina pulsådor vid båda handlederna. **

Teaterchefen, som även regisserade den nyskrivna pjäsen, klev uppför trappstegen bredvid bänkraderna till författaren, som avslutat pizzatugget och tömt sin burk med mineralvatten. Christian kunde inte undgå att höra vad de sa, medan han plockade skräp från golvet.

-Vi måste göra något åt slutet, vädjade teaterchefen.

-Nej, det sitter som en smäck, sa författaren. Men stegringen är för otydlig, fram till då killen kvävs. Det är för tamt, och för mycket grumligt utspel om tjejernas liv och problem. Det skuggar linjen i min pjäs. De textbitarna måste jag jobba mera med.

Vi har pratat om det här i ensemblen, sa teaterchefen. Flera ser det som att du betonar pappans lidande för mycket. Han blir lämnad ensam, precis som publiken, om vi spelar så här.

-Det är inte den enda möjliga tolkning av vad jag skrivit. Mina ord är era nu, sedan jag lämnat ifrån mig min text.

-Naturligtvis. Men där vill vi ändra lite. Vi funderar mycket på dina avsikter. En del anser till och med att du är samhällsfientlig.

Författaren tände en cigarrett och sjönk ner i stolen, med benen i kors:

-Tycker du att jag ska komma med färdiga lösningar?

-Du kan åtminstone ha med några repliker om vartåt det lutar.

-Äh, lägg av. För att du fått stödpengar till de arbetslösa skådisarna och den här uppsättningen, tänker inte jag ägna mig åt anslagsteater.

Christian tog inte miste på den sarkastiska tonen i författarens röst.

-Om vi stryker slutscenen, fungerar pjäsen bättre, sa teaterchefen. Då framgår den sociala katastrofen för deras lilla samhälle tydligare. Det onda i verkligheten måste alla tillsammans hjälpas åt att hantera. Du riskerar helheten med ditt pjässlut.

Författaren satte sig upprätt i salongsstolen och höll lugnt ihop sina händer, men utan att knäppa fingrarna.

-Har jag inte gjort ändringar i manuset medan vi repeterat? Har jag inte tagit till mig dina och skådisarnas erfarenheter? Men jag kan inte göra våld på mig, eftersom jag känner att det inte stämmer.

-Är det inte självklart att författare i alla tider har samarbetat med teatern, och ändrat och skrivit om, sa teaterchefen irriterat.

-Visst, det är okej, så länge orkestreringen fungerar. Men du vill att jag skall lägga in bleckblåsare i en stråkkvartett. Det går inte. Det hör du själv.

-Som vi i ensemblen kommit fram till, är ditt slut en katastrof för publiken. Pappan i din version kommer publiken att minnas som en vålnad, som suckar sig fram resten av sitt liv, och mumlar: Kom ihåg mig! Det fungerar inte! Som någon sa på genomgången i morse: Tar du ifrån en människa hennes tro på samhället, så tar du samtidigt ifrån henne lyckan.

Författaren lösgjorde sina händer och förde dem mot bröstet:

-Min pjäs utgår från en verklig händelse. Mina rollfigurer har tagit sig ett eget liv. Jag har lyssnat av dem. Inga arbetslösa skådisar, som du fått stöd och bidrag för att anställa, skall tala om för mig hur jag skall skriva.

-Älskar du inte skådespelarna? frågade teaterchefen häpet.

-Jag vill inte att de gör mitt jobb. Jag gör inte deras.

-Du sitter också här på projekt pengar, invände teaterchefen.

-Ja, timpengar ja! Men jag har inte fått ett öre för min text. Den måste spelas först.

-Du måste hata teatern. Håll dig till dina romaner. Så kan du fortsätta sitta i litteraturstödsnämnden som ditt förlags representant. Och bevilja pengar till dina kompisar, som ger dig stöd för det du skriver, så ni alla frodas på parnassen.

-Du lever i en scenvärld, sa författaren bistert. Jag har haft mina hundår. Det stora förlaget refuserade min debutbok med ett skickligt förfalskat massbrev. Den berömde förläggarens namnteckning var tryckt i blått. Allt för att ge sken av personligt bemötande. Jag minns hans stencilerade ord: "Vi tror att det du skriver varken väcker kritikernas intresse, eller på annat sätt går att sälja" ***

-Du har råkat lika illa ut hos oss, sa teaterchefen. Vi har också svårt att tro på dig.

-Jag är van vid att bli hunsad. När folk lånar mina böcker, går biblioteksersättningen till författarfonden. Svinpälisar som jag avskyr, och inte ens vill kalla författare, får livslön från fonden. Alla vi små är med och betalar. **** Om du säger att lidandet är kraften bakom den bästa konsten, skjuter jag skallen av dig!

Christian hajade till, och lade sig i meningsutbytet med obetänksam spontanitet:

-Förlåt att jag yttrar mig, men kan inte de här kvinnorna och pappan, som förlorat barnet och hustrun, kan inte de mötas på något sätt, som avtoning, innan ridån faller?

-Du håller käften, röt teaterchefen till Christian. Ursäkta ordvalet, men du befinner dig på en teater.

Christian nös plötsligt av dammet i salongen, som kittlat i näsan medan han plockade skräp. Teaterchefen pillade sig med tummen och pek fingret på ena örsnibben. Blicken var bortvänd och tystnaden lång, innan han vände sig till författaren och sa:

-Försoning, ja. Försoningstanken är ingen dum idé. Gå hem och fundera och skriv klart till i morgon. Gå, gå, gå!

Författaren reste sig och gick. Stolsdynan där han suttit, slog upp mot ryggstödet med en dämpad smäll. Teaterchefen sjönk ner på platsen bredvid. Christian fick veta med en handrörelse att han skulle ta plats, och inte stå kvar mellan raderna.

-Vilken äkta teaterbegåvning han är, suckade teaterchefen. Tänk om jag själv haft hälften så mycket talang, när jag var i hans ålder. Det finns ingen ordning på alla galenskaper. Fan ta allt! Vill du bli teaterchef?

-Nej tack, sa Christian. Det är inget för mig. Jag har fullt upp.

Teaterchefen böjde sig framåt, och tog stöd med hakan på den framförvarande stolens överdel. På scenen började skådespelarna samlas i salongsbelysningen. Strax skulle det ointrimmade scenljuset slås på och repetitionerna fortsätta.

-Jag har aldrig sett en nyskriven pjäs på teatern förut, sa Christian.

-Du är inte ensam. Folk kommer inte som de borde. Jag tror att de flesta tror, att de sett det förut, som vi håller på med. Ibland blir jag tokig och vill sluta. Varenda gång är det trots allt något i mig, som får mig att hänga kvar. Ibland drömmer jag att jag står på skolgården inne i en kriticirkel. Jag hittar ingen väg ut, hur jag än vänder mig. Och jag kan inte kliva över det fördömda vita strecket. Cynikern i mig skriker till publiken: Kom hit och se på oss, som arbetar här för er skull! Ni betalar ändå det mesta av vad vi gör med era skatte kronor. Allt för att ha en levande teater.

-Folk nöjer sig med att vara solidariska, tröstade Christian.

-Du har rätt. Vore det inte för dessa förbaskade silverpenningar, kunde vi inte existera. Ingen förstår våra födslovåndor. Jag passar inte som teaterchef. Egentligen är jag bara en enkel arbetare.

Allt Christian upplevt i förbigående som teaterarbetare, gjorde att han kände sig avundsjuk på den känslkontakt skådespelarna hade. Han tänkte på de oartikulerade strömningar, som fanns inom honom gentemot Karolina. Scenens ordning och reda och det rättvisa, jämlika och solidariska samhället utanför, gav honom oklara skuldkänslor.

-Jag har läst någonstans att dirigenter är den yrkeskategori, som har högst genomsnittlig levnadsålder. För att de trivs med sitt jobb. Du verkar vara lika lyckligt lottad.

Teaterchefen lutade sig bakåt i stolen och konstaterade utan att tveka:

-Ingen klarar av att bära sin egen vikt numera. Kärleken till rollerna och teaterarbetet är allt jag har kvar.

-Den kvinna jag älskar, sa Christian, vet jag inte varför jag älskar. Ändå är jag nöjd med min enda roll.

Teaterchefen läste av Christians uppriktighet korrekt, därför valde han att svara på följande sätt:

-När jag började på teatern, fick jag sitta på skolbänken i min första pjäs uppsättning. Jag var vuxen, men tvingades lära mig allt jag kunde en gång till. Det var en dröm, en illusion om att leva i ett slott som kunde växa som en planta. ***** Det blev också en mardröm. Samtidigt träffade jag min fru bakom kulisserna. Vårt äktenskap gungade. Behagligt, sedan obehagligt, och till slut beklagligt. Hade inte jag känslor som hon, frågade jag mig. Blir inte jag sårad

när hon inte förstår mig, eller förolämpar mig, ville jag veta. Hon stötte bort mig, för att jag inte var av hennes fina sort. Så blev jag sjuk, inbillade jag mig. Föreställningen gick vidare. I själva verket hade jag funnit min andra hustru på scenen, och behövde en skilsmässa, utan att jag först insåg det. Så började jag supa. Ingen förstod varför, inte ens jag själv. Ingen ställde upp för mig, eftersom alla tyckte att jag inte hade någon anledning att supa. Så sprack allt. Skilsmässan kom, jag åkte in på torken och blev nykter alkoholist. Min andra fru var betydligt äldre än jag. En vanlig vardaglig kvinna, stark och pådrivande. Vi hade några bra år, innan jag upptäckte att hon i själva verket kunde varit min mamma. Jag äcklades när vi sov tillsammans, och fick panik. Hon tog livet av sig. Min tredje hustru, som jag trodde skulle bli mitt slutgiltiga val, min hamn, spelade en pojkrull när vi träffades på scenen. Hon var mycket yngre än jag. När hon drabbades av en obotlig sjukdom, fick jag bli hennes sjelasörjare, innan hon dog. Vi såg tillsammans fram emot uppenbarelser, vägledning, något slags ljus, som bara hon fick se. Därefter har jag varit ensam.

-Jag har aldrig mött någon som är så fri som du, sa Christian beundrande. Du kan gå rakt ut genom sceningången och ta vilken plats i samhället som helst.

Teaterchefen såg ner på sina små fötter och fnyste:

-Äh, ägna dig åt att städa klart. Det finns mycket skräp kvar att plocka på golvet.

Författaren återkom med ett dussin nya repliker, men efter ett stormöte några dagar före premiären, lades pjäsen ner, på grund av det konstnärliga misslyckandet. Christian arbetade vidare och stod till tjänst på alla sätt, som en solidarisk teaterarbetare bör.

***

* Fröken Julie av Strindberg

** Anspelar på en verklig händelse

*** Ett så kallat brev (en masskopierad förfalskning) från det stora förlaget

**** Författarfondens ersättningsregler

***** Antyder Ett Drömspel, av Strindberg

Kapitel 13

KAROLINA ÄR UTE OCH FLYGER

Karolina vågade vara hemma igen. Ministern, som hon och Christian träffat, hade haft en dämpande effekt på hennes flyktbenägenhet. Allt kanske inte lutar åt fel håll, resonerade hon. Storebror har möjligen så mycket att göra, att obetydliga personer som jag, försvinner i vimlet. Fan är nog inte målad på väggarna här i lägenheten, hoppades Karolina.

Christian trivdes med sin enkla regelbundna tillvaro, vars till och från rytm han uppskattade. På morgonen till jobbet som teaterarbetare, göra rätt för sig där, på kvällen hem från jobbet till Karolina, för att försvara de värderingar Pelle murat in i hans medvetande på fackets folkhögskola. Han kritiserade Karolina för att hon fastnat i sin relativism.

-Du har ingen grund att stå på, ingen tro, ansåg Christian.

-Du märker inte att du går omkring i en tvångströja som är stickad av rättvisans, jämlikhetens och solidaritetens björntrådar, svarade hon.

-Du lever i en självmotsägelse, sa han. Du godtar en ministers status, men inte hans värderingar. Och en höjdares position i näringslivet, men inte hans arbetssätt.

-Du har frivilligt tagit på dig tröjan, men nu får du inte av dig den, kontrade Karolina.

-Jag valde mina värderingar, min tro. Men du ifrågasätter allt, helt grundlöst.

Karolina brukade avsluta deras vänskapliga filosofiska gnabb, med att ge Christian en puss på kinden, och hon serverade den oftast med den medvetna provokationen, att det helt säkert är olikheterna som förenar dem.

-Det tror jag på, och så tror jag på dig, sa hon.

-Vad finns det för alternativ, undrade Christian generat.

De månader Karolina inte varit hemma, hade dammlagret växt till med flera millimeter. Hyran för lägenheten betalades automatiskt, utan att Karolina behövde tänka på saken, men hennes man hörde aldrig av sig, kom inte dit, och gick inte att nå via något känt telefonnummer. På hans arbetsplats svarade de att han slutat, och att så vitt de visste, befann han sig utomlands. Så snart Karolina reflekterade över dessa fakta blev hon nervös. Jag går på tuvor över en myr, fantiserade hon. När kliver jag på tuvan som sänker mig? Christian stöttade henne solidariskt, genom att vara närvarande.

-Tror du ministern hör av sig? frågade hon Christian. Det är min chans att skydda mig.

Det gjorde han. Eller rättare sagt hans sekreterare.

Karolina blev uppkallad till departementet, som låg i ett av regeringskansliets många historiska hus runt strömmen. Deras putsade fasader i lugna originalfärger kändes trygga att se på, jämfört med vattenvirvlarna som uppstod mellan broarna, när sötvattnet från den stora insjön tog sig ut i de inre delarna av den saltare skärgården. Staden hade betalat för utläggningen av stora stenar i strömmen, enligt en noggrant ritad karta. Inte för att hindra vattnets framfart, utan för att ädelfisken skulle kunna vila bakom dem, på sin lekväg motströms, och bli lättare att fånga med kastspö. *

Karolina fick en besöksbricka i receptionen, och blev invald i referensgruppen för en nystartad utredning. Målsättningen var att kartlägga umgängesföräldrarnas rättigheter i samhället. Efter en handfull möten upptäckte hon två saker: dels att ministern aldrig var närvarande, dels att alla frågeställningar utanför utredningens direktiv, var stört omöjliga att diskutera. Hon uttryckte sin frustration för Christian, som förklarade departementets

arbetsätt med orden, att vårt lands utredningsväsen är vida berömt för saklighet, målmedvetenhet och objektivitet.

-Vad har det för betydelse, om man satt i system att utreda fel saker? Jag vill ta upp rättssäkerheten när mitt barn försvinner, protesterade Karolina. Men det får jag inte.

När utredningen var färdig, inbjöds även referensgruppen att närvara på departementet, vid överlämnandet av den stramt sakligt formgivna skriften. Ministern poserade på ett av de sätt mediakonsulterna lärt honom. Journalisterna uppvaktade med kameror, bandspelare och anteckningsblock. Karolina funderade över, hur stuckaturen i taket på det sekelgamla ministeriet och de spröjsade fönstrens rundade överdel, hur de tillsammans gav en vördnadsbjudande tyngd, åt det politiskt välsvarvade i utredningens textbygge. Hennes klassiskt moderna dräkt, plus en del övrigt i hennes framtoning, fick ministern att närma sig, när formaliteterna var avklarade.

-Hur trivdes du med arbetet i referensgruppen, frågade han.

-Tack, men uppriktigt sagt fick jag inget utrymme. För det jag verkligen ville påverka. Det passade inte in.

-Jag såg, att flera formuleringar i utredningen ändå måste ha kommit från dig. Det är väl bra, för att vara från en garderobstjej, skämtade han.

Karolina blev först överrumplad av ministerns pricksäkra iakttagelse, men härsknade till:

-Jag börjar tro att inte ens en minister har något inflytande på händelseutvecklingen. Hur kan annars orättvisor och övergrepp, tankefel och politiska livslögner strömma fram och skölja bort vanliga människor, vars enda misstag är att passivt stå och titta på?

-Det finns mycket mer för dig att göra, sa ministern. Det här är början, bara början. Vad har du för dig på fredag?

Karolina var så uppfylld av tankar, medan hon långsamt promenerade hem genom staden, att hon stötte ihop med flera gående på sin väg. Inte är jag optimist, sa hon till sig själv, och inte trosviss som Christians gamle lärare Pelle. Men jag vill överleva.

Karolina packade en väska och berättade för Christian, att hon fått ett erbjudande om att åka med regeringsplanet och få en inblick i hur utlandsbiståndet fungerar.

-Jag gillar inte ditt plötsliga politiska intresse, sa han svartsjukt.

-Jag gör det för min son. Och jag får betalt av departementet.

-Det är bättre att gå till tingsrätten och stämma din man. Så myndigheterna får reda ut var din son är. Låt sakkunskapen ta hand om problemet.

-Aldrig att jag tar den risken. Min man är utomlands. Det är allt jag vet. Jag måste ha mer att ta på.

-Karolina, vi lever i ett samhälle där solidariteten och jämlikheten garanterar rättvisan. Min övertygelse är ingen övertygelse, om den inte övervinner tvivlen.

-Säg det till vetenskapsmännen, svarade hon torrt. Vi får prata mer om saken när jag är tillbaka.

Senhöstens svaggula morgonsol blänkte i trafikledartornets glasbur, när hon bordade det halvstora utlandstillverkade jetflygplanet, på den lilla flygplatsen i huvudstadens närförort. **Ministern bad henne ta fönsterplatsen innanför honom. Medan hon spände fast sig i stolen berättade han vart de skulle, och syftet med deras resa. Landet låg långt söderöver, och hade tagit emot hundratals miljoner i bistånd genom åren. Satsning kunde tyvärr inte förhindra det krigsliknande tillstånd och den hungersnöd som nu drabbat folket. Ett officiellt besök skulle bringa klarhet i vad som behövde göras, förutom att de överlämnade medicin till ett noga utvalt sjukhus på plats. En delegation från näringslivet fanns med på planet. Utan förvåning kände Karolina igen direktören, som hon arbetat hos på ön, bland passagerarna. Ett nytt byggprojekt är antagligen på gång, tänkte hon. Ministern lade för säkerhets skull handen på

hennes lår, då flygplanet vrålande höjde den runda nosen mot himlen i så brant vinkel som motorstyrkan tillät. Hon kunde inte låta bli att fråga vad hon hade där att göra.

-Vi behöver alltid folk, engagerade människor. Sådana som har energi. Det viktigaste är förmågan till engagemang. Allt annat kommer sedan naturligt.

-Jag vet inte mycket om hjälparbete, sa Karolina.

Ministern drog på munnen:

-Du kan väl bära en bår åtminstone? Vi har hjälpt dem där nere i många år. Nu har teve haft ett reportage om laglösheten, och det urskillningslösa dödandet av oppositionen i landet. Bilderna har sådan makt, de slår igenom i medvetandet, på gott och ont. Vi måste anpassa oss till det.

-Vi åker väl inte ner som biståndsarbetare? Jag har inte kläder med mig för sådant.

Ministern skrattade och sa diffust, att hon säkert lär sig snabbt. Sedan sjönk han in i den ena pappersbunten efter den andra, och talade så entonigt i telefonen ibland, att Karolina inte fick en öppning för att berätta om sin son. Jetmotorernas hummade på niotusen meters höjd höll på att bedöva henne, därför reste hon sig, och passade på att se ut över medpassagerarna. Direktören Karolina arbetat hos, pratade med någon hon vagt kände igen. Hon blev presenterad.

-Nej men hej, Pelle. Är du ute och flyger, sa Karolina.

-Gör inte alla idealister det ibland, svarade Pelle med spår av självironi. Jag är sakkunnig i biståndsfrågor. Med min bakgrund som facklig lärare blev jag tillfrågad, och när vännerna kallar kommer jag.

Karolina hade aldrig förr sett Pelle i brun kavaj och grå skjorta, med rödskimrande slips. Han var välrakad och utstrålade ett insiktsfullt gott humör. Hon berättade bland annat att Christian numera var teaterarbetare, vilket Pelle kommenterade med orden:

-Utmärkt. Han är rätt man på rätt plats. Utan jämlikheten fungerar aldrig lagarbetet på teatern. Sätt dig nu, här kommer lunchen.

-Hur kan du äta, när vi åker ner till ett land där folk svälter, provocerade Karolina.

-Tackar de mig om jag förlorar aptiten?

-Är det inte solidariskt att avstå från att äta? I alla fall idag. Av respekt för deras hunger.

-Om jag inte äter, får de slänga min portion. Vem ser något värde i det?

-Så du är ett offer för andras beslut? Alltså skulle de inte beställt mat till dig.

-Ingen är allsmäktig. Vi har vår levnadsnivå. Med vår rättvisa och jämlikhet skall vi höja dem. Inte sänka oss. Det vore ovärdigt för alla.

Efter att ha tackat ja till gåslevern och sjötungan, men nej till det förnämliga bubbelvinet, slumrade Karolina till, och vaknade först när flygplanets hjul skumpade fram över de nödortfyllta ifyllda granathålen på landningsbanan.

Flugorna verkade ha längtat hett efter dem. De svärmade omgående runt alla passagerarna, när de gick nerför den vingliga stegen som rests mot flygplansdörren. Värmen tvingade snabbt fram pärlor av svett i allas ansikten. Oförmögna oidentifierbara högar i upplösningstillstånd, låg utspridda längs landningsbanan. Synliga moln av insekter avbröt sitt ätande och lyfte vid minsta störning, men landade snabbt igen. Det intensiva skugglösa solljuset plattade till landskapet med sådan hårdhet, att allt ovan markytan tycktes få kämpa för att inte pressas ner under den. Det enda som stack upp i slättlandskapet, var en barack som soldater strömmade ut ur, och några träd här och där med resliga vida kronor. Karolina använde en tidning för att hålla flygfåna borta från munnen och ögonen, eftersom hon inte kunde låta bli att fantisera om, var de suttit sekunderna förut.

Soldaterna samlades i en klunga, och en officer tog emot ministern med en honnör. De forslades hastigt bort i avgasstinkande jeepar. Längst bak i konvojen

kom lastbilen med medicinen, som de skulle leverera till sjukhuset. Ibland surrade det insektslikt i luften, när de körde förbi enstaka klippartier och täta buskage. Soldaterna sköt skurar med kulsprutorna, som fanns monterade på bågar bakom varje jeeps passagerarsäten.

-Måste de skjuta hela tiden, skrek Karolina till Pelle som satt bredvid.

-De har sina rutiner och demoner, svarade Pelle fördomsfritt.

Några giraffer avlägsnade sig springande, skrämde av ljuden, trots att de redan befann sig långt bort.

-Vapen har de tydligen råd med, skrek Karolina.

-Ett land måste alltid försvaras, oavsett politiskt system, svarade Pelle. Vi har det så bra uppe i norr. Ingen anfaller oss. Vår solidaritet försvarar oss över hela världen. Så det räcker och blir över till andra länder.

-Om vi ger dem mat och medicin, kan de köpa vapen istället.

-Det hade de gjort i alla fall, svarade Pelle med övertygelse.

-Men det här landet är ju en diktatur, invände Karolina, vilket gjorde Pelle fundersam:

-Vi måste visa tålmod och inte använda pekpinna. Till slut inser den mest förhårdade krigaren att rättvisa, jämlikhet och solidaritet är människans innersta natur. Och då agerar de därefter.

Karolina tänkte, att här räcker det inte med att tro att Pelle har rätt.

Jeepkonvojen närmade sig en stad, och sökte sig fram bland de kvarter som var minst sargade av striderna. Fordonen tvärnitade framför en tvåvåningsbyggnad, med ett rött kors mot vit botten på taket. En liten kommité stod uppställd under banderoller för att ta emot dem. Den minimal mässingsorkester i bakgrunden, raskade av nationalsångerna så fort det gick i värmen.

När soldaterna skulle bära in medicinen de haft med sig, visade det sig att lastbilen var tom. Befälhavaren mumlade i ministerns öra att gerillan måste tagit allt, eller så hade lådorna ramlat av i hastigheten.

-Det är inte samma lastbil, viskade Karolina. Den här har en annan färg på presenningen över flaket. Den är mörkblå, den andra var mörkbrun.

-Säg inte det så någon hör, sa ministern. Vi får inte förolämpa våra värdar. Nu gäller det att improvisera. Vi får skicka ner mera sedan.

Ministern harklade sig och talade högt:

-På min regerings vägnar, överlämnar vi en lastbil med välbehövlig medicin till ert sjukhus. Befälhavaren här, som har varit vänlig att hjälpa till med transporten, kommer att ta över ansvaret och bära in medicinen.

Ministern sträckte symboliskt fram handen mot officeren, som grinade glatt och vitt, och verkade vilja slita ministerns arm från axelfästet.

Sällskapet inbjöds med vänliga gester att inspektera sjuksalarna. Variationen på skadorna hos människorna var nästan oändlig: Bortsprängda fötter, avskjutna ben, skothål i buken, borthuggna händer, avskurna armar, krossade näsor och tänder, utstuckna ögon och bortskurna öron.

-Här ser du, sa Pelle till Karolina, här ser du hur nödvändigt det är att sprida kunskap om vårt samhälle. För de här stackarna är avundsjuka på oss, i rättvisans, jämlikhetens och solidaritetens förlovade land.

De gick bredvid varandra längst bak i tåget av gäster. Karolina observerade, att sällskapets kläder framstod som hopplöst stilrena mot smutsen, de stympade kropparna, mörkret och apatin hos patienterna. Plötsligt surrade en bisvärm in genom de gapande fönsterhålorna, och slog i väggar och tak så murbruket rök. Alla som låg i sängarna och kunde röra sig, rullade kvickt ner på golvet. Karolinas bristande erfarenhet av liknande situationer gjorde att hon fnissade när ministern skrek:

-De skjuter på oss! Ni har garanterat vår säkerhet. Här flyger vi flera hundra kilometer för att hjälpa er, och så kan ni inte hålla rent framför er egen dörr. Hur

ska vi kunna lära er något, om ni inte håller er så lugna, att man kan prata med er?

Karolina hörde dämpade skrik från gården utanför, och lutade sig framåt genom fönsteröppningen, medan de andra vandrade vidare. Hon såg en officer skjuta tre män i följd, med en pistol pressad mot deras respektive tinningar. Vid det första skottet upptäckte Karolina vad som utspelade sig. När andra skottet brann av, hann hon observera soldaterna runt officeren, plus minen hos offret i dödsögonblicket. Tredje gången kunde hon memorera de förväntansfulla soldaternas ansiktsuttryck, pistolens långsamma uppåtrörelse mot tinningen, officerens och offrets samtidiga hopbitande av käkarna, fingerrörelsen runt avtryckaren, skottet, knallen, skvättet av benfragment och hjärnsubstans, och slutligen den tunga dunsen av en död människokropp. ***

Karolina kräktes diskret och torkade refexmässigt bort ett par droppar, som hamnat på fönsterkarmen. Hon rätade på ryggen och hörde, att ministern fortfarande klagade på den bristande säkerheten. Han sa till de uppmärksamma medföljande journalisterna, att skotten genom fönstren kunde uppfattas som riktade mot dem. Därför måste incidenten hemligstämplas. Annars kan det påverka våra länders förhållande till varandra. Ministern gjorde en konstpaus:

-Nej, mina vänner, nu är vi färdiga här. Säg åt djungelkrigaren därnere att vi vill åka tillbaka till planet.

Vore det inte för en nödtorftigt bortsopad blodpöl på gården, skulle Karolina börjat tvivla på observationerna som hon var ensam om, när de kom ut till jeeparna. Vem är död och vem lever som död, filosoferade hon irriterat, medan hon tänkte på Pelles och Christians påverkan på henne.

Efter en omskakande start från det granatgropiga flygfältet, slappnade Karolina av i regeringsplanets svalt affärsmässiga kabin, samtidigt som hon märkte att kursen lagts söderut, inte hemåt, och att Pelle och direktören satt bredvid varandra på andra sidan mittgången. Deras lågmälda konversation var fullt hörbar för henne. Ministern klappade återigen Karolina på låret, när planet stack nosen i vädret, utan att hon märkte det.

-Vi får inte mat förrän vi bytt plan, förklarade han. Men den som väntar på något gott, väntar aldrig för länge. Livet har ett slutdatum, det märks så tydligt när man kommer hit. Om du når min nivå, vilket inte alls är uteslutet, så tvingas du prioritera. Folket här behöver inte tvivla, vi bjuder dem på medicinen. En gång till om det blir nödvändigt. Politiskt nödvändigt, rättade ministern sig.

Av någon anledning förmådde Karolina inte att utnyttja tillfället att tala med ministern om sin son, utan hon blundade och vilade huvudet mot ryggstödet. Hon hörde direktören berätta för Pelle om sina framgångsrika affärer, som han hunnit göra under tiden när de övriga besökte sjukhuset.

-Även om det är defensiva vapen ni säljer, sa Pelle, så är det bekymmersamt. På departementet såg jag, att nio av tio länder som tar emot vårt bistånd, köper vapen av andra. Å ena sidan kan jag se vad vi gör, som en solidaritetshandling. Å andra sidan spär det på våldet.

-Visst, nickade direktören. Jag representerar en utländsk företagsgrupp. I mitt uppdrag ingår det att följa reglerna mycket noga. Marinen, flyget och armén kallas försvarsgrenarna hos oss. Inget annat. De måste lära sig själva att handskas med matrielen vi säljer till dem. Först smider man svärdet, sedan gör man plogar av det.

-Allt hänger ihop, mumlade Pelle för sig själv. Det mest sannolika är att det osannolika inträffar.

-Glöm inte att det är individen som huggs ner av svärdet, protesterade Karolina. Skall plogarna plöja marken för krigsoffren, för att anlägga kyrkogårdarna?

Pelle betraktade henne forskande:

-Å ena sidan har kollektivet företräde framför individen. Se på vår genuppsättning! Den är kollektiv egendom. Å andra sidan är den medicin vi

borde exportera ideologisk. Rättvisa, jämlikhet och solidaritet för alla, tjatade Pelle.

-Skall vi skänka bort våra försvarsvapen istället, undrade Karolina.

-Det skulle kännas bättre för mig i så fall, sa Pelle.

-Apropå perspektivet på individen, log direktören mångtydigt, kan ingen hindra mig från att bo i en villa med sjöutsikt, i vilket fall som helst. Jag lever oberoende av politiken.

Karolina spände loss säkerhetsbältet och reste sig illamående. Ministern såg hur det var fatt, och följde med henne in på toaletten. Han låste dörren. Medan hon böjde sig framåt och hulkade, kände hon hur han drog upp hennes kjol bakifrån, vilket fick henne att kasta ur sig en slutgiltig kaskad. Blixtsnabbt snurrade hon runt i det trånga utrymmet, och gav ministern en pekfingerknäpp på hans hårda huvud. Genast drog han sig undan, och bad henne att inte missförstå hans avsikter. Hon kände sig tom invärtes, på mer än ett sätt.

Inte ens skarvarna märktes, när planet tog mark på en stor internationell flygplats långt söderut. Regeringsplanet skulle fara vidare till en europeisk huvudstad, för att statssekreteraren ville se på en fotbollsmatch innan han åkte hem. **** En välförtjänt löneförmån, kommenterade ministern. Och förstaklasstolarna i jumbojetten, som de övriga i sällskapet embarkerade, var flera snäpp bättre än i regeringsplanet. För att inte tala om servicen. En typisk situation när alla vinner, förklarade han.

Karolina ville varken äta eller dricka. Hon blundade i sin breda liggfåtölj längst fram i jumbojetten, omedveten om omvärlden i många långa timmar. Först när landningsljusen streckade förbi i mörkret utanför kabinfönstret, öppnade hon sina halvslutna ögon helt.

Ministern tackade för sällskapet, lovordade hennes integritet och insisterade på att få återkomma. Karolina tog snabbtåget hem till huvudstaden och Christian, med en ogenomskinlig motivering, istället för att vänta på limousinerna.

Hon hade så bråttom att hon snubblade på tröskeln och tappade väskan innanför hans ytterdörr. Sedan började hon skaka i hela kroppen. Christian fick höra stort och smått i en rak sammanhängande följd, där han låg bredvid Karolina i sängen.

-Trots allt har vårt land sina fördelar, avslutade hon.

-Förbannade Pelle, sa Christian. Han är den bästa läraren jag haft. Men dessa ord hörde inte Karolina, som somnat djupt, inkrupen i Christians famn.

***

* En verklighetsbeskrivning

** Bromma flygplats

*** Kan detta verkligen vara sant?

**** En ministers beteende, inte långt bak i tiden

Kapitel 14

**TERAPI ÄR NÖDVÄNDIGT
SJÄLSLÄKARENS HELANDE KRAFT**

På den sjunde dagen efter hemkomsten från biståndsresan, blev Karolina så dålig att Christian följde med henne till psykakuten, på det stora universitetssjukhuset. Hon åt knappt, drack bara den grönsaksjuice som han lockade i henne, och ville vara så tätt intill honom som möjligt, dygnet runt. Hon hade inte kommit ett steg närmare sanningen, upprepade hon gång på gång. När det inte räckte med att hålla tyst och hålla om henne, föreslog han alltså Karolina att de skulle försöka få professionell hjälp.

Sjukhusområdets många massiva höga tegelhus var byggda i räta vinklar mot varandra, med gångar emellan. Labyrinteffekten förstärktes av små pilskyltar, bokstäver i olika kombinationer och siffror på husen, som inte gjorde livet lättare. Orienteringsövningar är inte rätt metod för att få blivande patienter friskare, tänkte Christian.

I receptionen blev de ointresserat vänligt bemötta av en alldaglig sjuksköterska, som pratade med en utslätad underläkare. När de registrerats fortsatte underläkaren sitt samtal med sköterskan. Han läste högt och fyllde i ett formulär: -Tycker du att du hinner med alla patienter på ett arbetspass? Är fördelningen mellan administration och uppföljning bra? Tycker du att det är för många undersökningar om arbetsmiljön, som måste besvaras?

Läkaren fyllde i rutorna efter att ha övervägt svaren med stor omsorg.

Väntrummet där Christian och Karolina satte sig, var rymligt och tomt, och gav ett övergivet intryck. Ljuset från lysrören i taket spreds jämt och opersonligt över hela inredningen. På väggarna fanns grafiska blad och enstaka originalverk av etablerade konstnärer. Tystnaden bröts bara av ljudet från träskor eller flipp-flapp tofflor. Karolina stirrade upp i taket.

Fem timmar senare kom en sköterska och kallade in dem. Christian och Karolina tog plats i mottagningsrummet, och samlade sig inför läkarens ankomst. Britsen mitt i rummet var försedd med avtagbart papper över huvudänden. Möblerna i rummet med rostfria ben, och den blanka plastmattan på golvet, gjorde precis ett så bakteriefritt intryck som behövdes, för att skapa förtroende hos patienterna. Läkaren dröjde länge. För första gången rullade Christian tummarna medvetet. Förvånad konstaterade han att det finns ett innehåll i dessa ord. Han funderade på, varför han så sällan försökte genomskåda budskapet i ordspråk och talesätt. Hur stumma kan inte tänkvärda formuleringar bli, om de enbart rabblas i passande situationer. Christian mindes att en av skådespelarna brukade säga: Konsten är lång, livet är kort.

Till slut reste han sig och knackade på dörren mittemot deras stolar. Bredvid karmen i ögonhöjd fanns en skylt med läkarens namn.

-Vem söker ni? frågade vitrocken som öppnade. Han var i femtioårsåldern, hade burrigt brunlockigt hår, och bar glasögon längst fram på näsan.

Christian uttalade högt och tydligt namnet, som han läste på skylten bredvid dörren.

-Hur vet ni vad jag heter, undrade läkaren.

-Det står här bredvid dörren, svarade Christian och pekade.

Läkaren lutade sig framåt i dörrhålet och kontrollerade texten.

-Ja, det gör det, sa han. Jag kommer strax. *

Christian kunde inte sitta stilla. Han promenerade långsamt fram och tillbaka i korridoren. Ovissheten om hur det skulle gå för Karolina, förstärktes av sjukhusets välmenande byggnad, så att det kändes som ett slag i ansiktet. Golvet och väggarna, taket och belysningen, deras identitetslösa utstrålning kramade som en stålhandske runt underlivet.

Christian passerade mottagningsrummets öppna dörr, samtidigt som läkaren kom in, och därför tog han snabbt plats igen bredvid Karolina. Stötvis pumpade läkaren henne på fakta, medan han knappade in svaren på skärmen framför sig, som han fixerade med blicken. Hennes symptom var svårast att formulera. Ängest och depression orsakad av utmattning, skrev läkaren slutligen. Sedan snurrade han på stolen, och satt äntligen vänd mot Karolina.

-Jag vill sjukskriva dig ett par månader, sa han. Och har du svårt att sova, skriver jag ut något som hjälper dig.

Karolina skakade på huvudet. Christian började redogöra för omständigheterna kring hennes sons försvinnande, som en viktig faktor bakom hennes tillstånd, men läkaren avbröt honom:

-Jag är inte här för att lösa sådana problem. Det får ni göra på annat håll.

Karolina samlade sig och sa:

-Jag har ingen aptit. Jag kan sova. Det är allt jag vill.

-Jaha, sa läkaren, och snurrade på stolen, tillbaka till skärmen på bordet. Jag ser att vi kan lägga in dig över natten. Tyvärr hinner jag inte göra något mer just nu. Ett par självmordsbenägna patienter går före. Vi träffas i morgon.

Själsläkaren försvann bakom sin dörr. Karolina förmådde inte själv bestämma om hon skulle stanna, eller följa med Christian hem. Han förstod intuitivt, att det inte var rätt av honom att avgöra något så personligt, för hennes räkning. Stumma satt de kvar i mottagningsrummet och höll i varandra, tills en sköterska dök upp för att hämta Karolina. Hon följde med sköterskan, och Christian gick hem, efter att ha fått uppgift om numret på salen hon skulle ligga i.

Nästa förmiddag återvände Christian, och hittade Karolinas sal direkt, tack vare att han begripit sig på skyltsystemet, med lite eftertanke. Hon hade just vaknat, och satt rakryggad på sängkanten, för att gå på toaletten. Tre medpatienter låg fortfarande och sov under blekgula filter, instoppade under två breda band, som skulle hålla dem på plats, ett vid smalbenen, ett över bröstet.

-De har varit så snälla mot mig, sa Karolina och vacklade barfota och yrvaket iväg för att tvätta ansiktet.

Hon såg hängig ut under ögonen, lade Christian märke till när hon kom ut.

-Jag har pratat med Pelle idag, på hans nya jobb. Han lovade att göra några efterforskningar, och sedan tala med din advokat.

-Det ordnar sig nog, Christian. Jag orkar inte så mycket. Du får sköta allt som du vill.

Han blev överrumplad av hennes okritiska förtroende. En sjuksköterska kom in med fyra plastmuggar på en bricka, och började dela ut medicinen. Karolina svalde ner ett par rosafärgade tabletter med lite vatten. Sjuksköterskan hjälpte de tre fastspända patienterna, som plötsligt vaknat upp, att skölja ner sina doser.

-Jag kommer tillbaka om en kvart, sa hon.

Karolina lade sig på rygg och ruskade avvisande på huvudet, när han erbjöd henne dagstidningen som han tagit med hemifrån. Hennes ögon blev glansigare medan de satt tysta. När läkaren kom in i sällskap med sköterskan, spändes de tre patienterna loss, och alla sträckte befriat på sina armar och ben. En av dem tog till och med flera danssteg i valstakt på golvet. Läkaren var densamme som Christian och Karolina träffat kvällen före.

-Hur är det idag, då? frågade han och tittade i journalen. Ängest och depression på grund av utmattning. Vi får behålla dig några dagar för att säkra diagnosen, ser jag. Jag skriver ett intyg som du kan ge din arbetsgivare. Är det något mer du vill veta?

-Prata med min man, svarade Karolina, och gjorde en gest mot Christian. Han vet allt om mig.

Läkaren avslutade rondens och bad Christian följa med in på mottagningen.

-Vad är det för medicin ni ger Karolina? Hon verkar omtöcknad. Vi kom hit för att hon skulle kvicka till.

-Det är antidepressiva medel. För att hon skall slappna av, så att ångesten går att bearbeta. Hon skall gå i gruppterapi fem gånger, sedan får vi utvärdera om det är rätt väg. Annars ser jag bara långtidssjukskrivning eller förtidspension för henne.

-Hon behöver inte sjukskrivas. Jag borde ha stöttat henne bättre.

-Det må så vara. Men vi måste hantera henne enligt vetenskapliga principer och beprövad erfarenhet. Symptomen är entydig. Depressionen måste hävas, om det är möjligt. Hon kanske till och med behöver komma bort hemifrån. Frigöra sig, helt enkelt.

-Som om jag skulle ha någon del i hennes svårigheter, sa Christian.

-Det kan inte uteslutas. Du är inte bäst på att se dig själv utifrån. Vi arbetar med deprimerade patienter dagligen.

-Då kan du berätta vad ni gör med henne, och varför!

-Det är omöjligt. Vi skulle inte få tid till annat, om det var nödvändigt att förklara allt.

-Jag börjar förstå, sa Christian, varför mördare som dömts till psykvård, kan mörda igen, efter att ha blivit friskförklarade.

-Hör du du. Jag har ingen skyldighet att undervisa dig. Det fåtal personer du refererar till, har oväntat blivit sämre igen. Friskbedömningarna har ingen tioårsgaranti.

-Denna solidariska behandling betalar en oskyldig människa för med sitt liv ibland! sa Christian påstridigt. Alla som begår brott är mer eller mindre utanför samhället, psykiskt sett. Det är en definitionsfråga.

-Tack för föreläsningen, svarade själsläkaren bestämt. Du väljer själv att ha din tro. Inte vi inom vården. Det finns inga fasta gränser för behandlingen. Då vore det enkelt för oss.

Christians blick mörknade:

-En missbrukare, som vet att han blir våldsam när han tar sin drog, blir dömd till fängelse. Men ett lustmord, som tillfredsställer mig och alltså botar min lust, gör att jag blir frikänd för mordet, förutsatt att min tillfredsställelse håller i sig över rättegången. För då är jag frisk. Är det rätt uppfattat? påpekade Christian.

-Du kan försöka vara lustig om du vill. Men du får åtminstone inte mitt förtroende, svarade själsläkaren. Uppriktigt sagt är jag inte inblandad i sådana fall. Jag jobbar vanligtvis på barnpsyk, men är inlånad hit, på grund av personalbrist.

Christian lämnade mottagningsrummet och skyndade till Karolina. Hon låg utsträckt på sängen och betraktade lampan i taket.

-Karolina, kom så går vi härifrån.

Hon släppte inte lampan med sin simmiga blick. Han började förklara, varför han ville att hon skulle följa med hem, och hur de kunde klara sig själva.

-Jag har det så bra här, svarade hon och sa samma sak igen, när han insisterade.

Christian blev förskräckt, när han kände igen Pelles ord i hennes mun. Han kunde inte ge henne annat än en känslfull omfamning, och lova att komma tillbaka, utan att hon bad om det.

Christian promenerade den långa vägen från sjukhuset och hem till lägenheten, i södra delen av huvudstaden. Han passerade över en bro, som i två välvda språng förband två stadsdelar, så att de kunde kommunicera. ** På bronns krön stannade han och såg ut över fjärden nedanför. I fjärran låg flera rikskända byggnader. Vackert formgivna hus blandades med skapelser, som fick honom att tänka på vårtorna han haft på fingrarna som liten. När han lutade sig mot broräcket, grubblade han över det faktum, att samhället inte bekostat ett nät därunder, för att fånga upp de som ville falla fritt. Det hade varit en berömvärd och konkret solidaritetshandling.

Christian tog ledigt lite då och då för att besöka Karolina. Hon hade börjat med gruppterapi, men var tung av medicinen hon stoppade i sig. Karolina och

gruppens medlemmar fläkte upp sina liv, sin bakgrund, sina erfarenheter och bredd ut dem som en matta för varandra, som vem som helst var välkommen att komma och gå på. Det viktigaste var att lyssna, lyssna på sig själv och andra. Någon enstaka gång, när krafterna var tillräckligt starka, frågade Karolina rätt ut vad hon borde göra. Då blev hon tillsagd av gruppleadaren att lyssna på sig själv.

-Jag ser att du blir frustrerad, sa terapigruppens ledare. Kan du beskriva den känslan för oss? Förstår du vad det är hos dig, som skapar din frustration?

Veckorna gick. Lövträden stod redo för vintern. Trädtopparnas nakna grenar sträckte sig mot skyn och verkade vilja peta håll på molntäcket och höstmörkret, för att få sol igen.

Vid ett tillfälle när Christian satt på Karolinas sängkant, kom själsläkaren in på sin rond. Som vanligt frågade han hur det stod till, utan att ha tid att höra svaret. Christian spände ögonen i honom, och begärde ett enskilt samtal i mottagningsrummet. Karolina följde motvilligt med. Han greppade hennes hand när de satt sig.

-Den här behandlingen leder inte till något, sa Christian. Karolina blir inte bättre.

-Enligt journalen har hon gjort framsteg, log själsläkaren. Sjukdomsinsikten finns där. Depressionen är hävd.

-Hon är en vuxen person, en klok kvinna. Dessutom har du själv sagt att du egentligen jobbar på barnpsykiatri.

-Tur att du inte säger detta till mig som privatperson, replikerade själsläkaren syrligt.

-Har du hand om barn, sa Karolina överraskande intresserat. Då kanske du vet något om min son. Han har varit här.

-Jag kan inte diskutera enskilda fall. Det måste ni respektera.

Karolina beskrev sin son och övriga omständigheter, utan att bli avbruten, och visst tyckte Christian sig se en igenkännande glimt i läkarens ögon. Men hans mun var sluten.

-Alla utredningar om övergrepp är sekretessbelagda, sa läkaren.

-Men jag är hans mamma, sa Karolina.

-Spelar ingen roll. Det vill säga, omständigheterna avgör.

-Har du barn själv? ville Karolina veta. Förstår du inte, att ovissheten fräter sönder mig.

-Nej jag har inga barn ännu. Jag har just ingått partnerskap. Som du säkert vet är det fortfarande svårt för oss att få barn. Men vi kämpar på, för våra rättigheter, som samhället är skyldigt att ge oss! ***

Christian följde Karolina till avdelningen. Utan ett ord plockade hon ihop sina saker, tömde skåpet bredvid sängen och satte på sig skorna. De hejdade en taxi utanför sjukhusområdet. Luften var klar och kall. Många bilar fräste redan omkring på dubbdäck.

Hemma hos Christian ringde Karolina omedelbart advokaten. Dagarna som följde planerade hon hur hon skulle hantera framtiden, medan Christian gick till arbetet på teatern som vanligt.

***

* En sann berättelse återgiven av en presumtiv patient

** Västerbron

*** Ännu en sann historia, upplevd i första hand

Kapitel 15

**BETONG OCH BATONGEN
SAMHÄLLETS STÖTTEPELARE**

Karolinas blonda hår hade blivit så långt, att hon kunde tvinna antingen en eller två flåtor bakom nacken. Christian gillade att se på, när hon målmedvetet och fingerfärdigt sträckte händerna runt bakhuvudet, och gjorde sig i ordning på morgonen, och sedan släppte ut hårsvallet igen på kvällen. Karolina kontaktade advokaten som ovilligt gav henne en besökstid. Hon krävde att han skulle agera snarast, för att få fram information om hennes son. När detta visade sig fruktlöst, beordrade hon advokaten att stämna pojkens pappa angående vårdnaden, eftersom hon inte träffat sin son på många långa månader. Detta skulle tvinga pappan att komma fram ur sitt gömställe, och förhoppningsvis kunde de då lösa tvisten utan större bråk. Advokaten höll motvilligt med Karolina om, att den taktiken kunde fungera.

-Någonting är på gång, sa Karolina glatt till Christian en fredagsmorgon. Vi tar en minisemester, en kryssning. Här är biljetterna.

De steg på bussen och åkte genom staden samma kväll, och kelade diskret med varandra, medan de stod upp i trängseln, bredvid en barnvagn. Framme vid närmaste hållplats till färjeterminalen, tog de sina väskor och promenerade i god tid småpratande mot båten. Höga fackverksmaster, med orangelysande lampor i taggig kronform, belyste kajen långt bort, där färjan låg som en vit svan och väntade. *

En polisbil hade prejat in en stadsjeep vid vägkanten framför dem. Antingen är det väl fortkörning eller rattfylleri, tänkte Christian. Poliserna i svarta uniformer röt upprepade gånger åt föraren att kliva ur fordonet. När uppmaningen inte åtlyddes, ryckte en av de två polismännen i dörrhandtaget, men utan effekt. Skinnen i polisernas uniformsjackor blänkte dovt i gatljuset. Christian och Karolina lade märke till, att mannen i förarsätet krampaktigt höll fast i rattens överdel med båda händerna. En av poliserna drog sin batong, och kollegan ställde sig vid sidan, med händerna på höfterna över skjutvapnet och batongen. Med två tre slag krossades sidorutan. Glasbitarna sprutade som en hagelskur över bilföraren, som inte ändrade ställning, inte släppte ratten. Kvikkt sträckte polisen in handen och öppnade bildörren. Christian och Karolina stannade och bevittnade händelseutvecklingen. Rutinerat grep en av poliserna tag i bilföraren, medan kollegan bearbetade hans händer med batongen, så att han till slut tappade taget om ratten. Sedan gick det som en dans att koppla grepp, med mannens armar upp på ryggen, välta omkull honom på asfalten med ansiktet mot vägbeläggningen, sätta ett knä nära nacken på honom, och så kunde polismannen vila ut en stund efter ansträngningen. **

-Ni skadar ju honom, ropade Karolina och sprang fram.

Polisen som tryckte ner bilföraren med knäet tittade kallt på henne. Hans kollega fattade ett fast tag om sin batong och gick henne till mötes. Samtidigt fick mannen på gatan bojor runt handlederna. Han låg fridfullt stilla.

-Det är över nu, sa Christian och slet tag i Karolina.

Han fick henne att springa därifrån, för att undvika komplikationerna som annars kunde ha uppstått.

Färjan lade ut, när de installerade sig i hytten på styrbordssidans mellandäck. Båda gjorde sitt bästa för att koppla av, och betraktade den rörliga utsikten genom hyttfönstret. Efter en smakfull middag, gick Christian och Karolina ut på akterdäck och hängde en stund med armbågarna på relingen. Propellrarna vispade vattnet till lätt skum, men gradvis försvann upprördheten och havet kom snabbt till ro igen. Christian konstaterade att landet de lämnade för ett par dagar, var mycket vackert sett från sjösidan, trots mörkret. Han blev irriterad då en man

kom ut, och störde deras harmoni med att halsa en liten flaska starksprit, kasta den överbord och sedan börja gråta. Karolina kunde inte hålla sig undan, utan gick fram och frågade hur det var fatt. Hon hoppades intuitivt att han inte tänkte göra något dumt.

-Bry dig inte om mig, sa han, jag är bara en skeppsbruten som sörjer.

Christian granskade den långa sportige mannen i kostym från topp till tå, och förmodade att han var ungefär jämgammal med Karolina.

-Jag har också lidit skeppsbrott, sa Karolina tröstande. Men jag har kravlat mig iland igen.

-Det är inte så det är för mig. Jag skäms för att jag är glad att jag lever.

-Vem vill hindra dig från att glädja dig åt livet? frågade Christian.

-Alla. Alla andra som överlevt, svarade mannen olyckligt. Jag var med på en färja, stor som den här, för ett tiotal år sedan. Den sjönk mitt i natten ute på öppet hav. Min bror drunknade, men jag överlevde. ***

-Sorgen är en sak, sa Christian. Men måste du ha så stark medkänsla med din bror, att du inte kan vara glad över livet?

-Samtidigt som jag sörjer och saknar honom, varje gång jag ser en vattendroppe, är jag glad att jag överlevde. Men det får jag inte. Jag måste skämmas av hänsyn till de andras skuld känslor. De känner skuld för att de är i livet, och inte drunknade.

-Det kallar jag solidaritet, driven till det yttersta, sa Christian utan att tänka sig för.

-Tack för ditt stöd, sa mannen med ett blekt leende. Ingen trodde att det trygga och upplysta nöjesfartyget kunde ta in vatten och sjunka. Det var ju så varmt och ombonat, med heltäckningsmattor nästa överallt. Men när det hände, gjorde jag vad jag kunde för att hjälpa mig själv och andra. Min bror försvann när han bar en gravid kvinna uppför trappan. Många satt bara och väntade och ville inte ha hjälp när fartyget kantrade. De tvivlade på att de kunde dö sådär, ända tills det blev bevisat.

-De litade på att rättvisa människor, som är jämlika och solidariska, inte kan drunkna, mumlade Christian. Deras tilltro var blind, och förblindade.

-Naturligtvis, svarade den skeppsbrutne. Tur att de slapp läsa haveriutredningen. Varvet som tillverkat färjan skyllde på besättningens dåliga sjömanskap. Den uselt organiserade räddningen bortförklarades med, att varvet och besättningen inte gjort sitt jobb, och därför skapat en katastrof ingen kunnat förutse.

Sedan tillade han eftertänksamt:

-Alla inblandade tog till slut på sig en kollektiv skuld, i demokratins namn.

Christian och Karolina fick veta att han jobbade som arkitekt. När han var nytexaminerad bodde han i en betongförort, i en lägenhet som massproducerats av byggelement, med gummifogar emellan. Dåförtiden kändes allt fräscht, men efter färjekatastrofen kunde han inte bo kvar. Husen klassades till och med som kulturellt värdefulla efter några år, och skulle skyddas för framtiden. ****

-Utan betong hade samhället inte kunnat utvecklas, påpekade Christian. Oavsett vad man sedan tycker om byggnadsstilen.

-Det låter trosvisst, sa arkitekten. Men sedan jag blev skeppsbruten har jag förstått, att den lägenhet jag bodde i, är en del av ett korthus. Jag ritat funktionellt, och utan gummiskarvar. Mina hus tar inte in vatten.

-Aven ett misslyckande kan ha historiskt värde, sa Christian. Därför kan det vara värt att bevara minnena levande, för att lära av dem.

-Då skulle man inte byta ut skarvarna, som man gör idag. För att det finns skadliga ämnen i dem, log arkitekten.

Han tackade för pratstunden och lämnade Christian och Karolina. Han verkade mindre dyster än förut.

Färjan anlöpte hamnen i en huvudstad rakt österut nästa morgon. Christian och Karolina förvånades över, att många kvarter påminde om hemlandets, fast de var i avsevärt sämre skick. Karolina bollade sina planer med Christian angående framtiden, sonen, advokaten och Pelles inflytande över Christian. Han tog in allt, och mindes att han tidigare känt ett avstånd mellan dem, så fort hon var mer än en meter från honom. Så var det inte idag. Att vara närvarande och leva i en idévärld finns i min ryggrad, tänkte han, och sneglade på Karolinas blonda hårfläta. Trosvissheten är en förutsättning för all trofasthet, det skriver nog Pelle också under på.

Efter en dag i land, gick de ombord mot kvällen, och dansade länge före läggdags. Ingen av dem kunde avgöra vem som förde, när de cirklade och girade konfliktfritt mellan paren, på det fulla golvet framför orkestern.

Utvilade, glada och nyduschade, gjorde de sig redo att lämna färjan, som under natten tagit dem tillbaka till hemlandets huvudstad. Fönsterbordet de valt gav dem en lång grynings upplevelser, tillsammans med en översvallande frukost. Öar och skär, en liten fyr, några prickar och sedan husen vid vattnet med glasverandor, förmedlade en skenbar balans mellan land och samhälle, som var trösterik.

Så när som på en magerlagd man i sliten överrock vid ett hörnbord, väntade Christian och Karolina ensamma på, att alla övriga passagerare skulle tränga sig iland, när de lagt till. Färjan började för egen maskin baxa sig sidledes mot kajen.

-Det är inte många som hälsar på hos oss, sa Karolina och nickade mot mannen i överrocken.

-Kanske har de inte råd ännu, gissade Christian. Men deras länder har en explosiv ekonomisk utveckling, jämfört med vårt. De kommer ikapp snart.

Strax efter att de sett genom fönstret, hur folk lämnade färjan via landgången, reste de sig. Christian bar deras båda väskor hela vägen ut genom pass- och tullkontrollen.

Medan de väntade på bussen, upptäckte de mannen från frukostbordet i hörnet. Han kom långsamt gående mot staden på andra sidan gatan. Han drog till sig uppmärksamheten, inte bara för sin lätt framåtlutande gång och sitt mycket korta hår, utan för att han höll en hammare i handen. En hundägare längre fram stannade och gick, stannade och gick, i takt med att djuret lyfte upp ett bakben mot stolparna. Hundens husse var en äldre gråhårig herre, barhuvad och välklädd. Hur självklart som helst, närmade sig mannen från färjan hundägaren, och svingade hammaren mot hans grå huvud med sådan styrka, att hammaren fastnade, efter att ha trängt igenom skallbenet. Både Christian och Karolina skrek nej, nej, och pressade sig ihop, med armarna runt varandra. Hunden stod förvånad och nosade lätt på sin fallne husse, innan den började skälla. Mördaren dröjde kvar bredvid offret.

Polisen ryckte ut förvånansvärt snabbt. Omedelbart spärrades flera kvarter av runt brottsplatsen, inklusive en huvudväg, med blå-vit randiga plastband. Polisen värnade om sin arbetsmiljö, och måste få använda sin yrkesskicklighet så ostört som möjligt, det fick allmänheten i bilköerna stå ut med.

Mördaren greps odramatiskt och förhördes kort. En kvinnlig polis frågade Christian och Karolina om de bevittnat mordet, och förde bryskt iväg dem, när de svarat ja. En timme senare var båda så omtumlade av förhören, att de trots det enkla händelseförloppet stundtals sa emot sig själva. Innan de fick tillåtelse att lämna platsen måste de legitimera sig. Avspärningarna gjorde att de fick leta länge efter den omdirigerade bussens hållplats. *****

När de steg av framför Christians port, visade det sig att en journalist följt med dem på bussen. Han ville bjuda på kaffe. Trion fann ett öppet café vid torget i närheten.

-Jobbigt det här va, sa journalisten, när det fått vad de beställt.

- Vilken tur att polisen kom så fort, sa Karolina, illa berörd av de omotiverade upplevelserna.
- Tur är ordet, sa journalisten, eftersom det är söndag idag. De flesta poliserna jobbar på onsdagarna.
- Karolina stirrade stint på honom och tyckte att han såg väderbiten ut, med påsar under ögonen, trots att han var yngre än hon.
- En mycket opassande kommentar, sa hon.
- Det jag säger är sant. Jag har själv sett statistiken.
- Begås inte de flesta brotten på helgerna, undrade Christian.
- Jo, men poliserna vill ha ett så vanligt liv som möjligt. Det tror jag folk respekterar. Därför tjänstgör de flesta på onsdagarna. *****
- De organiserar sig säkert så det räcker mot buset, förmodade Christian. Det är bra att de agerar bestämt, när folk bryter mot lagarna.
- Det finns gränser, tyckte Karolina och berättade för journalisten om den inprejade bilföraren som vågrat öppna sin dörr, och omhändertogs med överdriven fasthet.
- Jag skrev om det också, sa journalisten. Men ni har väl inte läst gårdagens tidning. Det var en hjärtsjuk man som fått ett krampanfall. Därför kunde han inte släppa ratten och öppna bildörren. Han dog när poliserna tog ut honom med våld.
- Hur skulle de kunna veta det, sa Christian ihåligt. Polisen måste ha sina rutiner.
- Den som satte knäet i ryggen på honom borde åtalas, sa Karolina.
- Det blir han nog, efter min artikel. Men han blir inte dömd. Då riskerar han att förlora jobbet. I domstolen kommer försvaret enkelt hävda, att bilföraren själv försatt sig i denna farofyllda situation.
- Spara på cynismerna, sa Karolina ilsket. Lagen gäller lika för alla. En polis döms säkert strängare. För att deras uppdrag är att försvara rättvisan. Journalisten drog illusionslöst på munnen, medan han skakade på huvudet.
- I liknande fall brukar domstolarna skriva, att straffet blir lägre, på grund av risken för avsked. För balansens skull, antar jag. Avsked plus fängelse blir dubbelt upp. Vill du veta hur många som klarat sig med villkorlig dom, och dessutom sluppit avsked? *****
- Då blir de utfryssta av sina kolleger, sa Karolina.
- Ha, utbrast journalisten nedlåtande, en undersökning jag gjort, visar på motsatsen. Över hälften av poliserna låter bli att anmäla en kompis som gör fel i tjänsten.
- Vad är detta, sa Karolina trött. Vad vill du oss?
- Jag vill ha er historia. Därför följde jag med er på bussen. Tidningen betalar bra.
- Vi har inget särskilt att berätta, svarade Christian. Mordet är uppkälat. Det var en blixtnöj från klar himmel. Hammaren i hans hand är det enda vi såg.
- Låt mig avgöra vad som är intressant, sa journalisten ivrigt. Jag köper er historia. "Lyckligt par på kärlekskryssning blev vittne till hammarmordet." Och så några bilder på er, chockade för att er trygghet fått sig en knäck. Ni såg hur en turist från ett annat land kommer hit, och det första han gör är att mörda en pensionär.
- Vi är inte intresserade, sa Christian, efter ögonkontakt med Karolina.
- Ni inser inte vilken potential det här har, sa journalisten och visade en avsevärd summa kontanter, som han raskt dubblade.
- Ni är ett vackert par. Som har oturen att råka bevittna något hemskt, som rubbar er tilltro till, tja, samhället, utrikespolitiken eller polisen. Välj själva!
- Din uppfattning om rättvisa, jämlikhet och solidaritet är väldigt grund, sa Christian kraftlöst.
- Lyssna, sa journalisten pockande. Att skriva om er är bra, både för er och för mig. Det erkänner jag. Att låta flera parter komma till tals, minskar risken för partiskhet, eller hur? Polisbefälet som jag intervjuade sa: "Tack vare bra

polisarbete och personkännedom, kunde vi lösa fallet snabbt.” Vill ni inte kommentera det, med er historia?

-Du försöker bara hitta lönsamma motsättningar, sa Christian, men journalisten förklarade med en fnysning:

-Vet ni varför mördaren stannade kvar och väntade på polisen? Jag hörde vad han sa, när de grep honom. Han vill sitta i fängelse här. För i hans hemland är allt så eländigt. Han vill bli omhändertagen av vårt samhälle. För att han litar på våra trygghetssystem.

-Allt jag minns är hur osäker hunden blev, sa Christian. Hur hunden stod och nosade på sin husse och började skälla.

Christian hade blivit vit i ansiktet och märkte att även Karolina tappat färgen. Artigt avslutade de kaffedrickandet och gick ostadigt därifrån, med armarna runt varandras midjor och varsin väska i den fria handen, som om de varit ute på en ovanligt blöt fylleresas.

***

* Frihamnen i Stockholm

** Ett både uppmärksammat och omskrivet fall

*** Anspelar på Estonias haveri

**** Miljonprogrammets förortsbyggen

***** En väl känd verklig händelse

***** Ett känt faktum

Kapitel 16

**HOS DOMAREN
EN MUNTLLIG FÖRBEREDELSE**

Karolina vaknade tyst och tidigt på morgonen, den dag hon kallats till tingsrätten, för att förhandla om att få träffa sin försvunne son. Christian skulle följa med som stödperson. Han sov fortfarande. Därför smög Karolina ut i Christians kök, tände gasspisen och kokade kaffe. Tidningen hon plockat upp från hallgolvet under brevlådan hade en intressant notis: Mördaren, som slagit ihjäl en för honom okänd pensionär i hamnen, skulle utvisas. Hon grimaserade när hon mindes journalistens uppgifter, om att mördaren utfört sitt dåd, för att bli omhändertagen av trygghetssystemen här i landet. Eftersom både hon och Christian vittnat under rättegången, hade hon fått en inblick i, hur domstolen fungerar i praktiken. Det gjorde henne mindre nervös inför vad som komma skulle. Undrar hur det absoluta höstmörkret utanför fönstret känns, till morgonkaffet på landet, tänkte hon. Enstaka lampor upphängda i linor mellan husen lyste utanför Christians spröjsade köksfönster. Karolinas ögon hoppade bland meningarna i tidningstexten, medan hon åt sin smörgås. Strax kom Christian upp i morgonrock och tröstade henne.

Andedräkterna bolmade vitt när de kom ut ur porten, och sprang efter en buss. Christian sa, att han hoppades Karolinas problem skulle lösas upp under dagen, lika snabbt och lätt som utandningsluften blev osynlig. Karolina replikerade att hon förutsatte, att hennes ord inte skulle försvinna i tomma intet.

Advokaten hade rått henne att klä sig återhållsamt. Gärna i mörka färger, så du inte ser ut som en blond valkyria, hade han sagt med ett leende. Att det var betydligt enklare med orienteringen i tingsrättens brunbastanta byggnad, jämfört med i sjukhusområdet, tog både Christian och Karolina som ett gott tecken. * Christian lade märke till, att någon myndighet bistått vid dekorationen av väggarna även här: Bland annat hängde en abstrakt oljemålning, med omväxlande lavafärger och isande vattenblått, i hallen på plan ett. Möblerna de slog sig ner i var mörkt hårdstoppade utan armstöd och krusiduller. Minuterna innan målet ropades upp av en högtalarröst, föregånget av ett flygplatsliknande dubbelgångande ljud, anlände Karolinas advokat. Parter och ombud kallades till sal trettiotre. Christian tvingades vänta utanför, och observerade Karolinas man, som han såg för första gången, sent på språng in efter sitt ombud. Tankar om form och innehåll, såväl hos konst som människor, svepte nervöst runt i hans huvud. Karolinas man var inte alls olik honom själv, men han var solbränd.

Salens inredning påminde om socialkontorets, med ljusa naturmaterial och stora bordtytor. På ena sidan trähavet placerade sig Karolina och hennes advokat. Vid huvudänden fanns domaren och en sekreterare. Förhandlingarna, eller rättare sagt den muntliga förberedelsen, kunde börja. Domaren rabblade namn och formalia med vänligt glatt minspel. Han var medelålders och neutralt klädd i kavaj, vit skjorta och slips. Karolina lade märke till, att han hade för vana att ta av och på glasögonen under sakframställningen. När denna var avklarad, vände sig domaren till parterna, och uppmanade dem att föra en dialog. Karolinas advokat började:

-Min klient vill ställa två högst berättigade frågor: Varför har hennes son inte kunnat träffa sin mamma på fem månader? Och varför har motparten inte svarat på hennes ansökan om skilsmässa?

Karolinas mans ombud, en kortväxt korpulent och erfaren karl, harklade sig:
-Den tredje maj inkom en anonym anmälan till socialdistriktet. Innehållet beskrev så graverande omständigheter, att ett beslut fattades om en skyndsam utredning av pojken. Det är knappast något som kan belasta min klient.

-Han hade ett förhållande med sin sekreterare, viskade Karolina i advokatens öra. Jag kom på honom. Då ville jag skiljas. Någon han känner har gjort anmälan, för att jag inte skall få ensam vårdnad. Men det vill jag inte ha.

-Så får du absolut inte säga, viskade advokaten tillbaka.

Karolinas mans ombud redogjorde för bakgrunden: Pojken hade blivit orolig av föräldrarnas konflikt, särskilt moderns hot om skilsmässa. Hennes utagerande mot pojken, tillsammans med de övergrepp som rapporterats i anmälan, tolkades som en projicerad ilska vänd mot pappan. Orsaken härtill var moderns nya förhållande med Christian, vilket en anlita privatdetektiv kunde styrka. Av den anledningen slutade pojken på Christians fritis, och några veckor senare fick han en plats på barnpsykiatri, för utredning. Utlåtandet från läkaren bifogades. Sedan den behandlingen avslutats, hade pappan hand om pojken, med särskilt stöd från socialtjänsten, på orten dit de flyttat.

-Herr ordförande, sa Karolina till domaren, får jag påpeka ett par saker?

Domaren tittade upp från några papper han blåddrat i. Han skulle avgöra ett viktigt mål senare under dagen, och på grund av den höga arbetsbelastningen, friskade han nu upp minnet. Han nickade.

-För det första är det upprörande att jag som oskyldig utsatts för spioneri av en privatdetektiv. För det andra måste det då framgå, att jag inte haft något förhållande med Christian, förrän jag sänt ansökan om skilsmässa till min man, samtidigt som min son försvann. Allt annat är lögn. För det tredje vill jag framhålla, att anonyma anmälningar som jag inte fått del av, inte hör hemma i ett rättvist samhälle.

-Visst får du framföra din uppfattning, sa domaren beskt. Men det gagnar knappast din sak att komma med yviga påståenden.

Advokaten lade handen lugnande på Karolinas underarm och viskade:

-Reta inte upp domaren. Då får du honom emot dig.

-Är rättvisan lika blind som skulpturerna på ditt kontor, fräste hon tillbaka.

Domaren såg till att utredningen från soss med barnpsykiatrikerns utlåtande, plus privatdetektivens rapport, delgavs Karolinas advokat i kopior. Därefter beslöt han att ta paus, så de skulle få möjlighet att läsa in dem.

Karolina insisterade på, att Christian följde med henne och advokaten in i ett trångt utrymme utanför salen, för att gå igenom handlingarna. Först läste advokaten snabbt och vant, därefter Karolina, som i sin tur lämnade över till Christian. Ingenting i detektivens torra rapport, om klockslag, platser och övriga detaljer, fällde någon skugga över Karolina. Det psykiatriska utlåtandet var undertecknat av själsläkaren hon träffat, som intagen på universitetssjukhuset, noterade hon. Själsläkaren skrev att pojken tog avstånd från modern. Antingen berodde det på en överdriven anpassningsstrategi och solidarisering med fadern, och hans inställning till modern, eller så var reaktionerna direkt relaterade till realistiska upplevelser i samvaron med modern, och då obetingat en genuin hållning. Men själsläkaren tog inte ställning, utan hänvisade till den juridiska bedömningen. Han ville enbart hjälpa pojken att hantera sina känslor i den uppkomna situationen.

Socialekreteraren som Karolina och Christian träffat, hade sammanställt materialet med slutsatsen, att Karolina inte var lämplig som vårdnadshavare, utan rekommenderade ett reglerat umgänge med kontaktperson närvarande, för barnets bästa.

-Gratulerar, sa advokaten, det bästa som kunde hända har hänt. Nu får du träffa din son igen. Ska vi gå in och få det undanstökat på en gång?

-Karolina har inte varit otrogen, sa Christian kallt. Hon har hindrats från att träffa sin son. Hon har inte fått försvara sig mot en anmälan som hon inte ens sett.

-Jaha, svarade advokaten. Men hon vill få kontakt med pojken så fort som möjligt. Det får hon, om jag sköter förhandlingarna smidigt. Vi skriver ett avtal om umgänget omedelbart. Så är saken ur världen, och de kan träffas redan i morgon.

-Om Karolina går med på det, erkänner hon samtidigt falska anklagelser. Och rena bedrägeriet upphöjs till sanning, sa Christian.

-Vad är sant, och vad är falskt, filosoferade advokaten. Rätt och fel är relativt, och en bedömningsfråga. Ytterst handlar det om politik, eftersom lagarna skrivs av politikerna. Resultatet av en process är det enda som räknas i min värld.

Karolina grät tyst, och Christian klappade om henne.

-Jag föreslår att vi äter en bit mat, sa han och tittade på klockan. Jag har bett Pelle komma till en lunchrestaurang här i närheten.

På samma mörka krog, där Karolina först fick syn på advokaten, satt Pelle och socialsekreteraren vid ett bord, när trion anlände. Christian fick en plastmapp med ett papper av Pelle, medan de beställde mat. Han ögnade igenom texten och gav sedan advokaten tillfälle att se på saken.

-Det här gör Karolinas sits svårare, ansåg advokaten.

-Tvärtom, sa Christian. Jag bad Pelle ordna en mera nyanserad bedömning från soss, i rättvisans namn. Se på datumet, det är anteckningar från när Karolina och jag var där.

-Jag kan inte använda ett dokument som medvetet är feldaterat, protesterade advokaten.

-Det är socialsekreterarens intryck från den dagen. Därför har datumet ingen betydelse, även om det skrevs i går. Fråga henne själv!

Advokaten skakade förbluffad på huvudet, men socialsekreteraren nickade.

-Jag har känt dig i trettio år, för advokaten ut mot Pelle. Hur i helvete kan du medverka till detta? Du har varit en solidarisk person, enligt min uppfattning. Att du kan leka med rättvisan så här, trodde jag var uteslutet.

-Skall du som advokat vara emot, att jag rättar till mitt misstag, sa socialsekreteraren.

-Av formella skäl, röt advokaten tillbaka. Vilken sorts rättvisa får vi, om samhället inte motarbetar fiffel med lagar och regler.

-Du har sagt det själv, svarade Christian. Rättvisan är relativ.

Christian och Karolina skrattade gemensamt. Socialsekreteraren sa:

-Alla har rätt att ändra uppfattning. Du väljer själv om du vill låta dig påverkas, oavsett hur.

-Det öppnar för gangstervälde och utpressning, skrek advokaten.

-Ja, så är det, höll socialsekreteraren med. Det är ditt val, om du låter dig styras under hot!

-Eller styras av förväntningar, sköt Christian in.

Karolina åt sin musselsoppa med frisk aptit, sedan hon läst socialsekreterarens nyskrivna slutsatser. Hon sände en tacksam tanke till Christian, som utan att hon visste det, förutsett svårigheterna och räddat henne.

-Jag lever fortfarande i rättvisans, jämlikhetens och solidaritetens förlovade land, förklarade Pelle. Inget land på jorden är bättre på detta än vårt. Att jag skulle tvivla på självklarheter, som finns inbyggda i människans natur, vore lika vansinnigt som att försöka släcka solen en härligt molnfri sommardag.

-Du har lärt mig mycket, käre Pelle, sa Christian till sin gamle lärare. Men som elev reflekterade jag aldrig över den djupaste innebörden i dina ord. Jag håller fortfarande med dig om det du säger, men inte alls på det sätt du tror.

-Nej, nu är ni för djupsinniga, sa Karolina glatt. Det är dags att gå tillbaka till domaren.

I tingsrättens blondmöblerade sal väntade domaren med sekreteraren vid sin sida. Karolinas advokat lämnade in den kompletterande skrivelsen från socialsekreteraren. Domaren godtog med rynkade ögonbryn förklaringen, att det berodde på ett förbiseende att motparten inte delgivit handlingen före pausen.

-Kan svarandesidan ta del av innehållet här och nu, undrade han, och Karolinas mans ombud nickade.

Efter ett kort uppehåll, då domaren återigen bläddrade bland betydelsefulla akter i ett kommande mål, kom han med en uppmaning:

-Vill parterna överlägga, för att undersöka eventuella möjligheter till förlikning?

Hastigt avlägsnade sig samtliga, och domaren kunde arbeta vidare ostörd. Sällskapet passerade Christian som väntade utanför, och Karolina berättade senare för honom, om resonemangen bakom den stängda dörren.

-Allvarligast är innehållet i anmälan mot din klient, om övergrepp på barnet, började Karolinas mans ombud, men hennes advokat kontrade:

-Den motsägs av socialkontorets kompletterande uppgifter. För övrigt finns inte anmälan dokumenterad. Alltså saknar den relevans.

Karolina avbröt dem otåligt:

-Ni agerar som polisen gör, när de skall hjälpa till med vardagsbrott. Då får de inte använda blåljusen. Och får de inte sin kick, blir de inte så intresserade av att hjälpa vanligt folk.

Advokaten och Karolinas mans ombud stirrade häpet och kollegialt på varandra.

-Ber om ursäkt, sa ombudet menande, men har vi att göra med en rättshaverist?

-Nej, min klient tänker själv och agerar kanske en smula drastiskt.

-Så hon utnyttjar sin frihet, och det faktum att det enda tankeförbud vi har i lagens mening, gäller forskningen om kärnkraft? **

Ombudets ironiska ord fick advokaten att le och replikera på samma nivå:

-Allt som inte är olagligt är lagligt, utom laglig planering för att minska skatten. Den planeringen är olaglig. Men lyckligtvis gäller generalklausulen inte min klient i detta ärende, bästa kollega. ***

Juristerna utbytte uppskattande leenden, medan deras klienter såg på varsin vägg. Karolina kände sig både träffad och oberörd:

-Herrarna betar sig som om ni befann er på ett annat plan än jag. Och visst är det så. Istället för att raljera på min bekostnad, ja just min bekostnad, borde ni fundera över rättvisan i anonyma anmälningar. Vilken slags solidaritet är det fråga om, när myndigheter uppmanar folk att anmäla grannen, om han klipper gräsmattan, medan han är sjukskriven. Blir vi alla mer jämlika av detta?

Juristerna utbytte återigen ett ögonkast i samförstånd, och Karolinas advokat sammanfattade:

-Vi har inget intresse av att processa vidare om självklarheter. Det lägger vi aldrig ner dyrbar tid på.

Först nu tittade Karolinas man på henne, men han yttrade sig aldrig under förhandlingarna. Karolinas advokat föreslog, att inga ändringar skulle ske i vårdnadsfrågan. Det betydde fortsatt gemensam vårdnad. Veckovis boende hos vardera parten var lämpligt, och Karolina skulle få träffa sin son snarast möjligt.

Karolinas man nickade. Juristerna samlade ihop sina papper, och därefter marscherade alla in till domaren, som tog en lång stund på sig för att uppmärksamma dem. Avtalsskrivandet gick så snabbt som rättsmaskineriet förmådde. Karolina tog sin man i hand, efter det att även skilsmässan undertecknats, innan hon promenerade hem med Christian.

Med tanke på Karolinas roll som mamma, och med tanke på hur effektivt hon fått igenom sin vilja att återse sin son, när hon väl vågade driva på, med tanke på dessa omständigheter, var det extra påfrestande sorgligt att pojken blev överkörd dagen efter, medan han sprang mot rött ljus i en gatukorsning. Samhället förändrar och påverkar människor på många olika sätt, men döden har alltid företräde.

***

* Tingsrättens hus vid Fleminggatan

** "Tankeförbudslagen", numera avskaffad

*** Tankegången bakom den så kallade Generalklausulen är fortfarande lagfäst

Kapitel 17

**HUR DET GICK FÖR CHRISTIAN OCH KAROLINA
EN FÖRUTSÄGELSE SLÅR IN**

Krematoriet en dag i mitten av november: dimma och en handfull plusgrader, fukt på vägbanorna, listor med namn och klockslag på en glasdörr. En ung pojke ligger i en trälåda och får några sista ord som han inte hör. Christian mindes lösryckta fraser från ett körstycke han uppskattade: För allt kött är som gräs. Gräset vissnar och blommorna faller av. Välsignade är de som sörjer, för de skall bli tröstade. Jag skall se dig igen, och ditt hjärta skall glädjas. Och din glädje kan ingen ta ifrån dig. Se på mig! Jag har en liten tid arbetat och slitit, och har funnit den största tröst. De döda kan vila från sitt arbete, för deras arbete följer dem. *

Karolina flyttade hem till Christian. Hennes före detta man återtog deras gemensamma bostad. En period av täta kontakter med Pelle följde, eftersom han ville att Karolina skulle ta ett arbete på departementet, som ministern erbjöd henne. Det senaste halvåret hade hon mest levt på sparade pengar, sedan hennes man försvann med sonen. Pelles omtanke var välkommen.

Christian, Karolina och Pelle promenerade ofta längs vattenstråken runt södra delen av staden. Broarna de vandrade förbi, som förband olika stadsdelar med varandra, såg Karolina allt tydligare som symboler för hennes och Pelles skilda känslor för samtiden. Broar förenar, men markerar även åtskillnad. Vissheten förskräcker ibland, men visionerna kan ge än större fasa, tänkte hon. Samtidigt observerade hon med en glimt i ögat, att Christian och Pelle promenerade på varsin sida om henne, med likartad kroppshållning. Hon mindes vad Christian sagt till henne:

-I stor nöd ger du antingen upp, eller tar tag i framtiden med förtvivlans krafter. Du ger inte upp.

Vattenståndet längs strandpromenaden var så högt, att de fick undvika vissa sträckor för att inte bli blöta om fötterna. Vinterns första snö hade ännu inte fallit. Pilarna som dominerade vid stränderna, hängde ofta ut över vattnet på ett vårdslöst sätt, som inga andra träd gör. Därför fanns det här och var avbrutna trädstammar och till och med kullfallna pilar, som fortsatte växa med grenarna över vattenytan.

-Träffar du din dotter tillräckligt ofta, frågade Karolina Pelle, och syftade på barnet han hade med socialsekreteraren.

-Jag förstår vad du känner, svarade Pelle och kramade om henne. Jag har ett eget rum i huset där hon bor med sin mamma. Och jag kommer och går som jag vill. Med min pension från facket och lönen från departementet, har jag haft råd att ge dem huset, och stå för allt underhåll.

-I det fallet är din solidaritet verkligen den tredje vägen, skämtade Christian.

-Den tredje vägen är samvetsvägen för dem som inte vill välja mellan två ytterligheter, svarade Pelle filosofiskt.

-Det är en fyrfilig motorväg, din tredje väg, svarad Christian. Den slutar på en åker med ett kärr i fjärran. Resurserna tog slut, vägarbetarna gav upp och försvann hungriga, när de förstod att de inte skulle få lön för mödan. Ingen kommer någonsin öppna den för trafik.

Karolina och Pelle skrattade på olika sätt åt Christians formuleringar, vilket irriterade honom så mycket att han fortsatte:

-Vad blev följden av ditt projekt för att hjälpa uteliggarna? Du fick upp en del på benen, andra begick självmord, när de blivit mätta och rena. Och resten flyttade till en annan stadsdel än där du fanns. Det var deras svar på din vilja att vara jämlik.

-Det viktigaste av allt är att ha en tro, svarade Pelle. Om du och jag tror på jämlikheten, förverkligas den så småningom.

-Jag tror inte ens Gud existerar, sa Karolina. Men jag har hoppet kvar, åtminstone för min sons skull.

-Många människor delar din trosvisshet, sa Christian till Pelle. Men de lägger in olika värden i rättvisa, jämlikhet och solidaritet. Därför saknar de hopp! Min mamma brukade säga att var och en blir salig på sin tro. Först nu har orden nått mitt hjärta, och jag inser hur fel det är.

-Det låter som om du vill hindra Karolina i hennes karriär, invände Pelle.

-Tack vare att hennes man försvann, fick Karolina tillfälle att ge mig den spark i baken jag behövde, för att tillfriskna. Så träffade hon mig. På rätta stället. Det var ingen lyckospark förstås.

Christian log mot Karolina. De stannade under en nästan hundraårig stelstabbig bro, som fått ett smäckert brobygge bredvid sig, på några meters avstånd. ** Pelle uppmanade Christian och Karolina att se uppåt på dem och sa:

-Att bevara det gamla och samtidigt bejaka det nya; så utvecklas vårt land på bästa sätt.

-Dessvärre har du rätt. Detta är ännu ett exempel på beslut om salt och socker, som drabbar alla hungriga. Enas man inte om salt eller socker, blir det både och. Oavsett om det är en sås eller en dessert som skall kryddas.

-Visst kan du se det som två omaka broar, funderade Pelle filosofiskt. Eller så betonar du att förbindelsen är det viktiga.

Christian hade invändningar:

-Några få uppfattar förbindelsen, men de flesta ser två olika broar, smaklöst placerade bredvid varandra. Eftersom din syn fått dominera, fast få begriper den, mår alla dåligt. Salt och socker är det som gäller, inte salt eller socker, som vore det rätta, avslutade Christian triumferande.

-Christian, började Karolina och tog tag i hans jackas slag, jag har alltid haft svårt att tro på något. Men efter allt vi varit med om, har just du övertygat mig.

Hon bjöd honom sina läppar.

-Karolina, du kan göra något bättre med dina erfarenheter, framhöll Pelle. Biståndsarbetet jag håller på med är oändligt. Resurser finns, men de rätta personerna saknas. Vi har till och med pengar över, som saknar användarna. Du kan bli en av oss på departementet. Jag har haft ett bra liv för att jag följt min övertygelse. Även om jag sett exempel som motbevisar den, kan jag inte överge mig själv. Det passar sig inte med min bakgrund.

Karolina tackade definitivt nej till det välavlönade arbetet på departementet. Christian och hon hade sina funderingar, och en söndag i gråmörkret tog de med Pelle ut från huvudstaden in i landet. När de kom fram till sitt mål, och såg en gammal rödfärgad före detta skolbyggnad, gjorde den ett deprimerande och övergivet tomt intryck. I själva verket var den fylld av möjligheter. Diset hängde i luften. Skolan låg med långsidan mot en insjö.

-Vi har köpt stället, avslöjade Karolina för Pelle. Vi tog med dig hit, för att höra om du tror på det här.

-Låt Pelles filosofi vara ifred. Det finns krafter i sjön, sa Christian så strängt att de måste le.

Några helgjutna plastmöbler i vitt stod vid träbryggan. Christian bar ut tre av dem, och sedan slog de sig ner så nära badstegen som möjligt. Karolina berättade att Christian och hon skulle öppna ett fritis. Hon hade startat ett bolag som Christian var hälftenägare i. Driva ett småföretag kunde hon som ekonom, det skulle hon lära honom. Ta hand om barn i grupp var han bra på, det ville hon också kunna.

-Naturligtvis ordnar jag alla bidrag ni behöver, sa Pelle och drack en klunk kaffe ur Karolinas termosmugg, medan han såg bort över den plana vattenytan.

Över samma vatten svepte även Christians blick, och han iakttog hur gränsen mellan himmel och land suddades ut så skönt av dimman.

-Huset fick vi för ingenting, tack vare att Karolina är en bra förhandlare. Och för att flera människor flyttar härifrån än ut hit. Vi har det inte så bra just nu. Men vi är friska, och får det inte bättre av att ta emot bidrag, som skattmasen plockat ur andra människors plånböcker.

-En omfördelning av resurserna är inget att skämmas för, sa Pelle. Bistånd har funnits i alla tider. Solidaritetstanken är i högsta grad levande.

Christian tyckte det svarta kaffet smakade bra, trots att han glömt ha i en sockerbit. Han lyssnade på Karolina:

-I nöden som fanns förr, var det sunt att ge, och inte skamligt att ta emot. Men numera har folk bara lust att få, men blir heligt förbannade, om allt de får är ett nej. Dessa människor saknar värden. De har blivit värdelösa, men inte för att de föddes sådana.

-Du ser allt som en uppfostringsfråga, invände Pelle. Ni vet att mina värderingar finns i människans natur.

Christian slängde ut sin sista skvätt kaffe i vattnet nedanför bryggan. Den hade kallnat i botten på hans mugg:

-Jag har sett att rättvisan kan vara relativ. Och att jämlikheten är störst inom vissa homogena samhällsgrupper. Solidaritetskänslan tycks dessutom vara starkast hos människor som vill utnyttja den. Förnuftet som vägledare, och samvetet som gränssättare, är det ingen som vill höra talas om. Låt det vara hur som helst med detta, eftersom inte ens filosofen som upptäckte hävstångsprincipen lyckades rubba jordklotet.

Karolina vände sig till Pelle och sa, att de redan fått kontrakt med tillräckligt många föräldrar, som behövde fritisplatser till sina barn, att verksamheten kunde börja efter årsskiftet. Nu gällde det att bygga om inredningen i skolhuset till dess.

-Christian har fått mig att förstå, att det enda som hjälper mot eländets kyla är den värmande närheten. Om vi har mer än tillräcklig värme mellan oss, sprider det sig åtminstone till våra närmaste. Därför vill vi arbeta med barnen, och se om något blir över till dem. Mer kan ingen begära av oss två.

-På vintern blir det skridskois på sjön, tillade Christian. Ungarna kan rota i vårt trädgårdsland, och fiska på sommaren.

-Innerst inne har vi samma mål, påstod Pelle till Christians förvåning. Men om alla resonerade som ni, skulle samhällets finaste funktioner inte kunna existera. Konst och all kultur skulle dö ut. Det har aldrig funnits något originellt i att isolera sig!

Christian satt framåtlutad med händerna ihop mellan benen, och såg i fjärran ner mellan bryggbrädornas springor:

-Konstnärer, kompositörer och uppfinnare snor och plagierar, men de bästa tillför något nytt! Den grund de väljer att stå på heter duga, och tål att bygga vidare på.

-Ett välutvecklat samhälle har alltid varit förutsättningen för en rik kultur, sa Pelle.

Christian ryste och svarade med eftertryck:

-Krig som en förlängning av politiken är vad vi tidigare fått. Lika förkastligt är att politiken idag mest är en omvandlad förlängning av kriget. Vilken konstnär river ner andra, som är jämbördiga med honom, eller bättre än han själv? Vilken kompositör sliter föregångarnas partitur i stycken? Vilken ingenjör kan strunta i uppfinningarna som gjorts genom tiderna? En hjältes liv är lika långt som idéernas bärkraft.

Christian sjönk ihop efter sin utläggning, men full av vitalitet. Pelles trosvisshet hade slutligen lämnat honom oberörd.

Karolina hjälpte Christian att skölja kaffemuggarna vid bryggan. Pelle skulle ta sig in till staden igen. De omfamnade varandra hjärtligt. Christian och Karolina tänkte arbeta med att ändra innerväggarna i skolhuset, och sova över på ett par madrasser. När Pelle gått sin väg sa Christian:
-Nu går vi in i huset och värmer oss med varandra!

*****

* Utvalda delar av körtexen till Brahms Ein Deutsches Requiem

**Skanstulls broar